

การศึกษารูปแบบการสร้างครอบครัวของ
ผู้ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสงขลา

A study of model of family building of employee in Manufacture
in Songkla Province

โดย

ร้อยตำรวจโทหญิงนวลตา อากาศัพพะกุล
แพทย์หญิง ดร. พิชญา ตันติเศรณี

Order Key 24872
BIB Key 168833

๒๕๔๐
เลขหมู่ H๑๑ 1654 2542^๑
เลขทะเบียน ๒๒๒ พ.ย. 2542

ศูนย์สตรีศึกษาภาคใต้ สำนักวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

รายงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2541

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ฃ
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญตาราง	ฐ-จ
บทที่	
1 บทนำ	1
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
3 วิธีดำเนินงานวิจัย	20
4 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	25
5 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	62
6 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	77
7 เอกสารอ้างอิง	89
ภาคผนวก	
1.แบบสอบถาม	93
2.ตัวอย่างคำสัมภาษณ์	103
3.ตัวอย่างเสวนากลุ่ม	109

คำนำ

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อสังคมอย่างมาก ทั้งนี้เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกของชีวิต และเป็นแหล่งพัฒนาศักยภาพเบื้องต้นของทรัพยากรมนุษย์อันเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แต่ปัจจุบัน แบบแผนของสถาบันครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งนี้เพราะสังคมให้ความสำคัญและให้ความสำคัญของสถาบันครอบครัวมากกว่าการเป็นแหล่งผลิตประชากรประเทศ แต่เน้นถึงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนในครอบครัวนั้น ๆ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 ที่เน้นถึงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนโดยให้สถาบันครอบครัวและชุมชน ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้ จึงมุ่งที่จะสืบหาแนวคิดการสร้างครอบครัวของคนรุ่นใหม่ จากผลการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยคาดว่าจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า

ร้อยตำรวจโทหญิงนวลตา อากาศพิภะกุล

แพทย์หญิง ดร. พิษญา ตันติเศรณี

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การพัฒนาทางเศรษฐกิจในปัจจุบันสวนทางกับการพัฒนาทางสังคมเป็นอย่างยิ่ง ความล้มเหลวของสภาพสังคมเป็นผลสะท้อนจากความล้มเหลวของการสร้างครอบครัว ดังนั้นการวิจัยนี้ซึ่งเป็นการวิจัยภาคตัดขวาง จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)แบบแผนครอบครัวของผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานโดยใช้สายพาน ห้างสรรพสินค้า และผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง 2)รูปแบบการวางแผนครอบครัว และจำนวนบุตรที่ต้องการ 3)บทบาทและความรับผิดชอบในครอบครัว 4)แบบแผนการใช้เวลา 5) แนวคิดต่อสภาพสังคม กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นผู้ประกอบอาชีพในสถานประกอบการขนาดกลางมีคนงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 600 ราย การรวบรวมข้อมูลโดย การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เจาะลึกและการเสวนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า 1)กลุ่มผู้ประกอบชีวิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรสคู่ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมาจากครอบครัวเกษตร ส่วนใหญ่มีการจดทะเบียนสมรส มีความต้องการมีครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย 2) ส่วนใหญ่มีการวางแผนคุมกำเนิดโดยใช้ยาเม็ดชนิดรับประทาน ต้องการมีบุตร 1-2 คน ส่วนใหญ่ต้องการบุตรเพศชายมากกว่าเพศหญิง 3) บทบาทและความรับผิดชอบส่วนใหญ่ พบว่า เป็นการร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องค่าใช้จ่าย การดูแลลูก การทำงานบ้านและการไปงานสังคม 4)การใช้เวลาของผู้ประกอบอาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการทำงานเฉลี่ย 510 นาที เวลาดูแลลูกเฉลี่ย 151 นาที 5) ส่วนใหญ่คิดว่าสังคมปัจจุบันมีความแตกต่างไปในด้านอาชีพมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่การเลี้ยงลูกเปลี่ยนไปเพราะอิทธิพลจากสังคมและสิ่งแวดล้อม 6)เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ประกอบอาชีพในภาคการผลิตและภาคบริการพบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่อง การวางแผนครอบครัว การประกันสังคม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการยอมรับระบบเครือญาติ 7)การสร้างครอบครัวมีกระบวนการจากครอบครัวภาคเกษตร เข้าสู่ระบบการศึกษา ประกอบอาชีพ มีคู่ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนคู่หรือไม่เปลี่ยนคู่ เปลี่ยนอาชีพหรือไม่เปลี่ยนอาชีพ และมีการแสวงหาความมั่นคง มีการกำหนดจำนวนลูกและมีการแสดงบทบาทการเลี้ยงลูก คาดหวังให้ลูกได้รับการศึกษาและทำงานที่สุจริต

Abstract

The economic development is parallel with social development . The failure of social life is reflected by the failure of family life. This cross sectional study aims to study: 1) Pattern of family setting of the workers in product sector and service sector . 2) Fertility pattern) role and status of the worker in family life.4)pattern of time using 5) self concept about the social change. The 600 samples were selected by cluster sampling from 2 sectors of industries: product sector and service sector. Data was collected by interview, indept interview and focus group discussion. The results are as follows: 1) Most of the workers were married women graguated from primary school and also from the agricultural familie and legally married. They want to be a nuclear family more than extended family. 2) For the family plannig the workers uses pills for contraception.Most of the wanted only 2 children and mor prefer son than daughter . The role of the workers in family were take responsibility to the money management, child care, house work, and social activity .The woman status is still lower than the man. 4)The average of time as follow : working 510 min child care 151 min in one working day. 5)their opinions were social environment is changing and social and environment factors effect the child care. 6) the comparision of the wokers in product sector and service sector found that the various aspect in family planning ,social security, breast feeding and kinship system were differrent significantly. 7)The pattern of family building as follow :they were from agricultural family and after graduation they have a work and some of them change again and again after they get married (1- 2 times) ,they tried to set their family security plan for number of children ,take care their children and hope their chikdren have good education and a good job.

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม เพศ สถานภาพสมรส การจดทะเบียนสมรสภูมิลำเนา การย้ายถิ่น	25
ตารางที่ 2	จำนวนและร้อยละ ของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานที่อยู่อาศัย ศาสนาผู้ประกอบอาชีพ ศาสนาคู่สมรส ระดับการศึกษา การประกันสังคม ประสพการณ์การเปลี่ยนงาน	27
ตารางที่ 3	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามการประกอบอาชีพของคู่สมรส การใช้การวางแผนครอบครัว การวางแผนครอบครัวของคู่สมรส	29
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามอาชีพบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา ความสัมพันธ์กับบิดามารดา	30
ตารางที่ 5	จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามความสัมพันธ์กับญาติ สถานะของบิดามารดา ผู้ดูแลบิดามารดา	31
ตารางที่ 6	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม การร่วมรับผิดชอบบิดามารดา การทะเลาะกันรุนแรงของบิดามารดา ผู้ดูแลขณะเป็นเด็ก ลักษณะครอบครัวในวัยเด็กผู้ให้คำปรึกษา	32
ตารางที่ 7	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของผู้ประกอบอาชีพในการใช้เวลาว่าง	34
ตารางที่ 8	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม ความต้องการบุตร สาเหตุที่ไม่ต้องการบุตร จำนวนบุตรที่ต้องการ เพศของบุตร จำนวนบุตรที่คู่สมรสต้องการ เพศของบุตรที่คู่สมรสต้องการ	36
ตารางที่ 9	จำนวนและร้อยละ ของผู้ประกอบอาชีพจำแนกตาม การมีบุตรทันทีหลังแต่งงาน ความต้องการเลี้ยงบุตร ผู้ที่ดูแลบุตรแทน	37
ตารางที่ 10	ความคิดเห็นในการมีครอบครัวการเลือกคู่ การแต่งงาน และพฤติกรรมทางเพศของผู้ประกอบอาชีพ	39
ตารางที่ 11	ความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพต่อ บทบาทของผู้หญิงในครอบครัว ปัญหา ความรุนแรง และการยอมรับทางสังคม	41
ตารางที่ 12	ความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพต่อการดูแลบุตรและการวางแผนครอบครัว	43

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 13	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม ความคิดเห็นต่อลักษณะ สามมิติดี ลักษณะภรรยาที่ดี ความต้องการด้านการศึกษาของลูก ความคาดหวัง ในการทำงาน รูปแบบของครอบครัวที่ต้องการ	45
ตารางที่ 14	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามการทะเลาะกับคู่สมรสรุนแรง การทำร้ายร่างกาย สาเหตุของปัญหา การดูแลคนแก่ในปัจจุบัน การหวังพึ่งของ พ่อแม่หรือไม่	47
ตารางที่ 16	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามการเปรียบครอบครัวปัจจุบัน กับสมัยเป็นเด็ก	48
ตารางที่ 17	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพต่อผลกระทบการทำงาน ต่อชีวิตครอบครัว	49
ตารางที่ 18	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม สาเหตุที่ทำให้เกิดการ แตกแยกของคู่ครอง ความต้องการเปลี่ยนคู่ครอง การประสบผลสำเร็จในชีวิตคู่ การมีหนี้สิน สาเหตุการกักขัง	50
ตารางที่ 19	จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามการเปรียบเทียบ ระหว่างก่อนและหลังทำงาน และทิศทางในการเปลี่ยนแปลง	51
ตารางที่ 20	เวลาเฉลี่ยในการใช้เวลาในแต่ละวัน (วันทำงาน)	52
ตารางที่ 21	ค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในครอบครัวด้าน ค่าใช้จ่าย ลูกและการเลี้ยง การประกอบอาชีพ การไปงานสังคม การทำงานบ้าน	53
ตารางที่ 22	ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ จำนวนครั้งของการสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา การประกันสังคม	55
ตารางที่ 23	ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนงาน การประกอบอาชีพของคู่สมรส การคุม กำเนิดของผู้ประกอบอาชีพ การคุมกำเนิดของคู่สมรสผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามกลุ่มผู้ประกอบอาชีพภาคการผลิตและภาคบริการ	56
ตารางที่ 24	ความสัมพันธ์ระหว่าง อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา สถานภาพสมรส ของบิดามารดา จำแนกตาม กลุ่มผู้ประกอบอาชีพภาคการผลิตและภาค การบริการ	57

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสัมพันธ์กับญาติ สถานะของบิดามารดา และ ผู้ดูแลบิดามารดา จำแนกตาม กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ	58
ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลขณะเป็นเด็ก ลักษณะครอบครัว ผู้ให้คำปรึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ	59
ตารางที่ 27 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในภาคอุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมบริการ จำแนกตามความคิดเห็นต่อครอบครัว	60

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการดำเนินชีวิตจากสังคมชนบทสู่รูปแบบสังคมเมืองและอุตสาหกรรม มีการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองรวมทั้งการละทิ้งครอบครัวและงานภาคเกษตรกรรมด้วย จะเห็นได้จากความเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของประชากรระหว่างเขตเมืองกับชนบท ในพ.ศ. 2533 มีสัดส่วน 4.85 ต่อ 95.15 และในปี พ.ศ. 2536 มีสัดส่วน 6.16 ต่อ 93.84⁽¹⁾ ผลของการย้ายถิ่นแรงงานนี้ทำให้สภาพของสังคมค่อย ๆ เปลี่ยนจากครอบครัวขยายไปเป็นครอบครัวเดี่ยว ถึงแม้ว่าครอบครัวเดี่ยวยังเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมก็ตาม หากแต่บทบาทของสมาชิกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในการสร้างครอบครัวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ความพร้อมของคู่สมรส ความสามารถในการประกอบอาชีพและการสร้างรายได้เพื่อการดำรงชีวิต แต่สภาวะปัจจุบันที่ค่าจ้างแรงงานไม่สมดุลกับค่าครองชีพทำให้คนต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตในการสร้างครอบครัวประกอบกับอิทธิพลทางตะวันตกเข้ามามีส่วนในการสร้างแนวคิดเรื่องครอบครัว จึงมักพบที่มีการทดลองอยู่ร่วมกันเองตามความพึงพอใจก่อนที่จะตัดสินใจแต่งงานหรืออยู่อย่างถาวร ปัญหาที่จะตามมาคือ การมีบุตรที่ไม่พึงปรารถนา การทำแท้ง และปัญหาการเกิดโรคติดต่อทางเพศตามมา ผู้ใหญ่ซึ่งเคยใช้เวลาเกือบทั้งหมดไปในการดูแลหลาน ๆ ปัจจุบันเวลาที่ใช้อย่างลดลงเนื่องจากครอบครัวเล็กลงอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวางแผนครอบครัว แต่สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปไม่ได้ทำให้เวลาที่ต้องใช้ในการดูแลลูกลดลง สตรียังมีบทบาทที่สำคัญในการดูแลลูกและบุคคลในบ้านเช่นเดิมรวมทั้งการเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างในครอบครัวไทย แต่ก็ยังคงมีอำนาจน้อยกว่าผู้ชาย การที่สตรีได้มีโอกาสออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้นอันเนื่องมาจากแรงกดดันทางเศรษฐกิจทำให้มองดูว่าสตรีมีสถานภาพที่ดีขึ้น และเมื่อมีโอกาสในสังคมมากขึ้นชีวิตในครอบครัวก็จะเปลี่ยนไปด้วย อัตราการหย่าร้าง การสมรสมากกว่า 1 ครั้ง การทำแท้ง⁽²⁾ และการเกิดโรคติดต่อทางเพศจึงมีมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาและการยอมรับความทันสมัย เป็นผลให้ประเพณีและค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป ทั้งค่านิยมและค่านิยมของคนในปัจจุบันจึงน่าที่จะสามารถพยากรณ์ลักษณะของสังคมในอนาคตทั้งของสังคมเมืองและชนบทได้

สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันแรกของมนุษย์ ในสมัยก่อนนั้นทุกคนมีหน้าที่ของตนเอง ในการอยู่ร่วมกันและมีความเอื้ออาทรต่อกัน ครอบครัวมีหน้าที่สอนให้สมาชิกรู้จักระเบียบทางสังคม ฝึกให้สมาชิกรู้จักการทำงานทั้งงานบ้านและงานอาชีพตั้งแต่เด็กก็คืองานภาคเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอบรมให้คนรู้จักการเคารพผู้สูงอายุ รวมทั้งมีหน้าที่ผูกพันในความรับผิดชอบทางด้านการเงิน การแต่งงานของสมาชิก งานศพและพิธีกรรมต่าง ๆ ของสังคมอีกด้วย⁽³⁾ ดังนั้น ครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อการสร้างหน่วยพื้นฐานของสังคมก็คือสมาชิกของครอบครัว ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นเป็นบุญแดดอกสำคัญสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจเป็นสิ่งผลักดันให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรมและเอกชน การเติบโตของโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่มีมาตรการที่แน่นอน และดูดซับแรงงานมาจากภาคเกษตรอย่างมาก หลายคนทิ้งที่ทำมาหากินของบรรพบุรุษเข้ามาแสวงหางานด้านอุตสาหกรรมโดยขาดความชำนาญและก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความปลอดภัยในการใช้เครื่องจักรกลในโรงงาน ปัญหาความพิการ โรคที่เกิดจากการไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ชุมชนแออัดและโรคที่เกิดจากความแออัดโดยเฉพาะโรคในระบบทางเดินหายใจต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้ก็เป็นวัฏจักรที่ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวและสังคมเช่นกัน

จากการที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อทัศนคติและค่านิยมต่อการสร้างครอบครัว จากการศึกษาของ มาลินี⁽⁴⁾ พบว่า ชาวชนบทร้อยละ 74 ไม่เห็นด้วยกับการห้ามไม่ให้ผู้หญิงแต่งงานใหม่ แต่เนื่องจากไม่มีข้อมูลที่แน่ชัดในเรื่องการจดทะเบียนสมรสจึงไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะคู่สมรสมักไม่ไปแจ้งจดทะเบียนสมรสหรือหย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ แต่พอจะคาดประมาณได้จากจำนวนผู้ที่จดทะเบียนหย่าในกรุงเทพมหานคร

สำหรับจังหวัดสงขลาซึ่งปัจจุบันก็มีสภาพไม่ได้ต่างจากเขตเมืองที่มีความเจริญทางอุตสาหกรรมอื่น ๆ เท่าไรนัก สงขลาจัดเป็น 1 ใน 3 ของจังหวัดที่มีประชาชนหนาแน่นของ 14 จังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะในเขตอำเภอหาดใหญ่ โรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยสำนักงานแรงงานจังหวัดทั้งเล็กและใหญ่รวมกันทั้งสิ้น 5,102 โรงงาน มีผู้ประกอบการอาชีพทั้งสิ้น 119,159 คน เป็นชาย 72,367 คน และ หญิง 46,522 คน ผู้ประกอบการอาชีพเหล่านี้ส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ย้ายถิ่นแรงงานทั้งภายในจังหวัด ต่างจังหวัดและต่างภาค จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในภาคใต้มีผู้ย้ายถิ่นสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ และยิ่งสูงกว่ากรุงเทพมหานครอีกด้วย ลักษณะของการย้ายถิ่นร้อยละ 59 เป็นการย้ายถิ่นเพื่อมาเป็นลูกจ้างในภาคเอกชน และพบว่า ผู้ย้ายถิ่นที่ผู้ที่มีสถานภาพสมรสคู่ อยู่ในระหว่างวัยเจริญพันธุ์มีอายุระหว่าง 25 - 39 ปี ส่วนกลุ่มคนโสดจะย้ายถิ่นสูงในช่วงอายุ 15 - 28 ปี การย้ายถิ่นของจังหวัดสงขลาระหว่างเดือนกันยายน 2531 ถึง สิงหาคม 2533 มีผู้ย้ายถิ่นทั้งสิ้น 9,927 คน เป็นชายต่อหญิง เท่ากับ 2 ต่อ 1 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้

ไม่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา⁶¹ นอกจากนี้ยังพบว่าบางคนทิ้งงานภาคเกษตรมาโดยสิ้นเชิง บางรายไม่มีที่ทำกิน ในขณะที่ชีวิตในการทำงานมีความปลอดภัยค่อนข้างต่ำและรายได้ค่อนข้างต่ำเช่นกันเพราะเป็นแรงงานไร้ฝีมือ⁶² ในขณะที่เดียวกันค่าครองชีพก็สูงขึ้นเป็นเงาตามตัวอำนาจในการซื้อต่ำลง ขาดสวัสดิการด้านสุขภาพ ดังนั้นการที่จะมีคุ้มครองและสร้างครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นไปได้ยาก

ในเรื่องแบบแผนการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมปัจจุบันมองโดยภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จะเห็นได้จากแบบแผนการเลือกกินอาหาร อาหารประเภทขยะเข้ามามีส่วนในชีวิตประจำวันอย่างมาก เด็กและวัยรุ่นให้ความสนใจกับอาหารประเภทนี้มากขึ้น นอกจากนี้อาหารประเภทจานด่วนที่มีทั้งรูปแบบต่างประเทศและแบบไทย ๆ ยังมีแพร่หลายมากมาย คนเริ่มลดความสำคัญของการทำกิจกรรมว่างกันในครอบครัวลง เช่น การช่วยกันประกอบอาหาร การรับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่รับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาได้เร็วและซึมซาบได้มากและเร็วเช่นกัน เมื่อรูปแบบสังคมเปลี่ยนไป ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันทั้งในครอบครัวและสังคมโดยรวมลดลง ปัญหาอื่น ๆ ก็ตามมา เช่น แต่เดิมเราต้องเดินทางไปหาและพูดคุยกันได้พบกัน มีการพูดคุยใกล้ชิด แต่ปัจจุบันเราติดต่อสื่อสารด้วยโทรศัพท์ และคอมพิวเตอร์ทำให้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมลดลง เป็นผลให้ขาดความผูกพันและเข้าใจกันลักษณะสังคมแบบนี้แผ่ขยายออกเป็นวงกว้างอย่างรวดเร็ว และถ้าเป็นแบบนี้เรื่อยไปโอกาสที่จะเกิดการล่มสลายของสังคมจะยิ่งเร็วมากขึ้นการก่อกองการฉ้อโกงจะทำได้ยาก ดังนั้น ก่อนที่จะถึงเหตุการณ์ที่ไม่ดีต่าง ๆ จึงควรได้มีการศึกษาเพื่อการนำไปสู่วิถีทางแก้ไขปัญหาหรือวิกฤติการณ์นั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าจุดแรกๆของสังคมคือครอบครัว ถ้าครอบครัวแข็งแกร่งก็สามารถเป็นเกราะกันปัญหาต่าง ๆ ได้ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 ได้เน้นถึงบทบาทสถาบันครอบครัว ชุมชนและการพัฒนาศักยภาพของคนอย่างมาก ทั้งนี้รัฐก็เริ่มกลับมาให้ความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์มากขึ้นในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับก่อน ๆ เน้นเฉพาะเรื่องความเฟื่องฟูทางเศรษฐกิจ

กลุ่มคนที่สังคมให้ความสำคัญและจับตามองคือกลุ่มวัยแรงงานที่จะมีหน้าที่ดูแลสังคมไทยให้อยู่รอดต่อไป ในยุคที่อุตสาหกรรมเฟื่องฟูกลุ่มคนเหล่านี้สร้างงานให้ประเทศอย่างมากโดยเฉพาะผลผลิตทางอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันก็มีการย้ายออกจากพื้นที่เกษตรในเขตชนบททำให้แรงงานภาคเกษตรลดลง แต่ก็พบว่าเฉพาะแรงงานที่ว่างงานเฉพาะฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ที่มาทำงานในเขตเมือง และจะย้ายกลับเข้าสู่ภาคเกษตรอีกครั้งเมื่อเข้าฤดูการทำนาและทำไร่ ขณะเดียวกันก็มีบางส่วนที่เลือกที่จะทำงานรับจ้างในภาคอุตสาหกรรมมากกว่าที่จะกลับไปทำงานภาคเกษตร โดยให้เหตุผลว่า งานภาคเกษตรเห็นผลช้าและค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับค่าตอบแทนเป็นกอบเป็นกำ เช่น 1 วิชา คือ ทุก 15 วัน เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในการเข้ามาใช้ชีวิตแบบคนเมืองทำให้กลุ่มผู้อยู่ในวัยแรงงานพยายามดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดได้ค่าจ้างแรงงานต่ำเนื่องจากยังไม่มีฝีมือ ความแออัดรวมทั้งความเป็นอิสระต่อการดูแลของบิดามารดาทำให้เกิดการแสวงหาเพื่อนและครอบครัว⁽⁷⁾ การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ รวมถึงการไม่สนใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายก่อให้เกิดปัญหาอย่างมาก ได้แก่ การทดลองอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาที่อาจดำเนินไปเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างถาวรหรือแยกจากกันในที่สุดก็ได้

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีความสนใจต่อเรื่องของความเป็นอยู่ของกลุ่มคนที่ทำงานในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของจังหวัดสงขลา ในด้าน ความคิดเห็นต่อการสร้างครอบครัว การหย่าร้าง และการมีบุตรของผู้ที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา

คำนิยามศัพท์

ผู้ประกอบอาชีพ หมายถึง ผู้ที่ทำงานระดับต่าง ๆ ในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทสายพาน ห้างสรรพสินค้า และงานก่อสร้าง

ภาคการผลิต หมายถึง อุตสาหกรรมที่ให้ผลผลิต ได้แก่ อุตสาหกรรมห้องเย็น อุตสาหกรรมที่ทำงานกับสายพาน และก่อสร้าง

ภาคบริการ หมายถึง กิจกรรมในเชิงการบริการ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมการผลิตประเภทสายพาน อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมก่อสร้าง ในเขตอำเภอหาดใหญ่ ระหว่าง สิงหาคม 2540 - กันยายน 2542

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

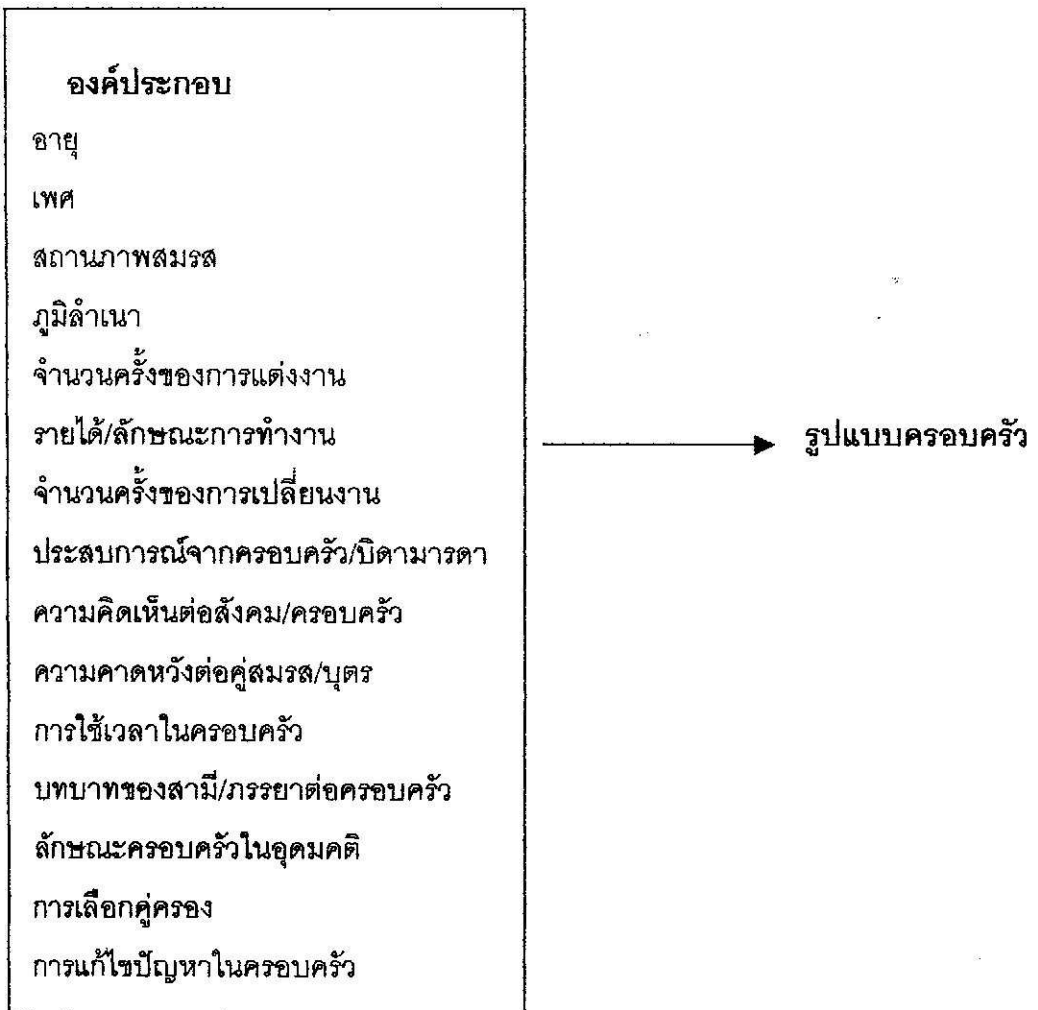
1. แบบแผนครอบครัวของผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานโดยใช้สายพาน ห้างสรรพสินค้า และผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง
2. ศึกษาแบบแผนการเจริญพันธุ์ของผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานโดยใช้สายพาน ห้างสรรพสินค้า และผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง
3. บทบาทและความรับผิดชอบในครอบครัวของผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานโดยใช้สายพาน ห้างสรรพสินค้า และผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง
4. แบบแผนการใช้เวลาของผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานโดยใช้สายพาน ห้างสรรพสินค้า และผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง

5.แนวคิดต่อสภาพสังคมของผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมที่ทำงานโดยใช้สายพาน ห้างสรรพสินค้า และผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางได้การวางแผนหามาตรการรองรับปัญหาที่เกิดจากการย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม
2. เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการจ้างงานในชนบทให้มากขึ้น
3. เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีและการสร้างค่านิยมที่ดีต่อการสร้างครอบครัวและสังคม
4. เป็นแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมต่อวัฒนธรรมไทย

กรอบแนวคิด

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันแห่งแรกของชีวิตที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของคน คนนั้น สถาบันครอบครัวได้ถูกกำหนดให้มีบทบาทตามที่สังคมคาดหวังไว้ ในขณะที่เดียวกันคนในครอบครัวก็ต้องมีบทบาทในการรักษาสถาบันนี้ให้คงอยู่ได้กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมใหญ่ในปัจจุบัน

บริบทของครอบครัว

อัจฉรา ได้สรุปความหมายของครอบครัวว่า ครอบครัวมีความหมายได้ 3 นัย คือ⁽³⁾

1. นัยทางชีววิทยา คือ เป็นความเกี่ยวพันกันทางสายโลหิต เช่น พ่อ แม่ ลูก เป็นต้น
2. นัยทางกฎหมาย คือ การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนรับรองบุตร
3. นัยทางเศรษฐกิจและสังคม คือ การหลอมรวมชีวิต ความเป็นอยู่และชะตากรรมเข้าด้วยกัน มีความผูกพันด้านกิจกรรมทางสังคม และการจัดสรรทรัพยากรส่วนบุคคลอย่างใกล้ชิด เช่น การใช้จ่ายร่วมกัน เป็นต้น

ซึ่งในความเป็นจริงครอบครัวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 3 ประการจึงจะมีความสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันลักษณะความเป็นครอบครัวเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงวิธีทางไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและภาวะเศรษฐกิจ แต่ก็ยังมีพื้นฐานเดิมอยู่บ้าง การตั้งครอบครัวจึงเป็นจุดแรกของการสร้างสังคมและชาติ

สุพัตรา⁽⁴⁾ กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุด เป็นหน่วยที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่มีความคงทนที่สุด และยังไม่เคยปรากฏว่าสังคมมนุษย์ใดไม่มีสถาบันครอบครัวปรากฏอยู่เพราะมนุษย์ทุกคนต้องอยู่ในสถาบันนี้เนื่องจากเป็นสังคมกลุ่มแรกที่เราต้องเผชิญตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตในครอบครัว ครอบครัวจะให้ตำแหน่ง ชื่อ และสกุล ซึ่งเป็นเครื่องหมายภาพและบทบาทในสังคมที่เรามีส่วนร่วมด้วย ตลอดจนกำหนดสิทธิและหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันในสังคม

สุพัตรา ยังอ้างแนวคิดของ Burgess และ Locke ว่า ท่านทั้งสองได้ให้คำจำกัดความของลักษณะครอบครัวไว้ 4 ประการ คือ⁽⁵⁾

1. ครอบครัวประกอบด้วย บุคคลที่มาอยู่ร่วมกันโดยการสมรส หรือความผูกพันทางสายโลหิต หรือการเป็นบุตรบุญธรรม การสมรสแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ส่วนความผูกพันทางสายโลหิต คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก รวมทั้งบุตรบุญธรรมด้วย

2. สมาชิกของครอบครัวเหล่านี้อยู่รวมกันภายในครัวเรือนเดียวกัน หรือบางครั้งก็แยกกัน ไปอยู่ต่างหาก สมัยโบราณครัวเรือนหนึ่งจะมีสมาชิก 3-4-5 ชั่วอายุคน ปัจจุบันครัวเรือน(โดยเฉพาะในประเทศพัฒนา)จะมีขนาดเล็ก ประกอบด้วยสามีภรรยาและลูกหนึ่งหรือสองหรือสามคน ขึ้นไปหรือไม่เลย

3. ครอบครัวเป็นหน่วยของการกระทำร่วมกัน เช่น สามีภรรยา พ่อแม่ ลูก พี่น้องโดยสังคม แต่ละแห่งกำหนดบทบาทของแต่ละครอบครัวไว้ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับประเพณีของแต่ละแห่ง ซึ่งหมายความว่า ไม่ใช่เพียงต่างคนต่างกินต่างคนต่างอยู่ แต่ต่างคนต่างมีปฏิริยาเชิงสัมพันธ์ต่อกัน เช่น รักกัน เอาใจใส่กัน ตั้งสอนกัน จิตใจผูกพันกัน เป็นต้น

4. ครอบครัวทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดรักษาวัดธรรม สมาชิกจะถ่ายทอดและรับแบบของความประพฤติในการปฏิบัติต่อกัน เช่น ระหว่างสามีภริยาและลูกและเมื่อผสมผสานกับวัฒนธรรมที่นอกเหนือไปจากครอบครัวก็จะได้แบบของความประพฤติที่สมาชิกปฏิบัติต่อกันและต่อผู้อื่น

ในปัจจุบันครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันด้วยการสมรส โดยทางสายโลหิต หรือการรับเลี้ยงดู(คือบุตรบุญธรรมก็ได้) มีการตั้งครอบครัวขึ้น มีความสัมพันธ์กันในฐานะเป็น สามีภรรยา เป็นพ่อแม่ เป็นลูกชายลูกสาว เป็นพี่เป็นน้อง โดยมีการรักษาวัดธรรมเดิมและอาจจะเกิดมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่เพิ่มขึ้นก็ได้ นอกจากนี้ในยุคที่มีการรับเอาวัฒนธรรมจากทางตะวันตกเข้ามาอย่างมาก ทำให้การดำรงชีวิตในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้ ครอบครัวถูกลดขนาดลง ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ก็ลดลงตามแนวทางการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่เปลี่ยนไป

ประเภทของครอบครัว มี 3 แบบ คือ^(7, 8, 9)

1. ครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขนาดเล็ก (nuclear family) หรืออาจเรียกว่า "ครอบครัวกระชับ" ประกอบด้วย สามี ภรรยาและลูก(ลูกนี้อาจเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้) เป็นครอบครัวที่มีความสำคัญอย่างใกล้ชิดที่สุด ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไป และมีแนวโน้มจะมีครอบครัวแบบนี้มากขึ้น เนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ เพราะการมีครอบครัวครอบครัวใหญ่สิ้นเปลือง โดยเฉพาะสภาพสังคมปัจจุบันที่ค่าครองชีพสูงขึ้น นอกจากนี้ครอบครัวแบบนี้ยังมีความเป็นอิสระแต่ก็ห่างเหินจากญาติพี่น้องอาจจะทำให้เกิดความว่างเปล่าและขาดความอบอุ่นได้

2. ครอบครัวขยาย(extended family) เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) และญาติพี่น้อง(เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า อา น้า เป็นต้น) อาจจะอยู่ภายใต้หลังคาเดียวกัน หรือเขตบ้านเดียวกันหรือเขตบ้านเดียวกัน โดยอาจจะปลูกบ้านอยู่ใกล้เคียงกัน แม้จะแต่งงานแล้วก็ตาม เช่น อาจเป็นแบบคน 3 ชั่วอายุคน อยู่ภายใต้หลังคาเดียวกันหรืออยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยมีพี่น้องที่แต่งงานแล้วหลายคู่ คือ ทั้งคู่สมรสและลูก รวมทั้งปู่ ย่า ตา ยาย อยู่ด้วยกัน ครอบครัวดังกล่าวมีความรัก ความอบอุ่น แต่ขาดความเป็นอิสระเพราะสมาชิกอาวุโสสูงสุดจะทำ

หน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว เช่น อาจจะเป็นคุณปู่ คุณตา ก็ได้ โดยทำหน้าที่ควบคุมดูแลความทุกข์สุขของสมาชิกในครัวเรือนเป็นระบบที่ญาติพี่น้องมีความรักใคร่ผูกพันกันมาก ครอบครัวยุคนี้ จะพบมากในสังคมเกษตรกรรม เช่น จีน อินเดีย เป็นต้น

3. Polygamous family ประกอบด้วยสามีหนึ่งคนแต่มีภรรยาหลายคน ครอบครัวยุคนี้จึงเป็นครอบครัวเดี่ยว สองครอบครัวหรือมากกว่า หรือที่มีสามีหรือพ่อร่วมกัน เช่น สังคมจีน อิสลาม เป็นต้น

ครอบครัวตามแนวคิดศาสนาอิสลาม⁽¹⁰⁾

อิสลามเป็นศาสนาที่มีเป้าหมายนำมวลมนุษย์ให้มีชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุข มีเกียรติและมีศักดิ์ศรีตลอดจนประกันการมีชีวิตอย่างสันติสุขในโลกหน้า ดังนั้นอิสลามจึงได้กำหนดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะอยู่ภายในขอบเขตการกระทำที่มีลักษณะเป็นการมอบตัวต่ออัลลอฮ์ อันหมายถึงการปฏิบัติตามคำสั่งสอนและละเว้นข้อห้ามของพระองค์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับภารกิจทางศาสนา (อบาดะฮ์) เช่น การละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซะกาต และการประกอบพิธีหัจญ์หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันตั้งแต่เรื่องส่วนตัว เรื่องในครอบครัวและเรื่องในสังคม ทั้งยังได้กำหนดความสัมพันธ์ในแต่ละระดับอย่างชัดเจนอีกด้วย

ในการดำเนินชีวิตส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งก็คือ การปฏิบัติต่อครอบครัว เพื่อนบ้าน สังคม ชุมชน และประเทศชาติ ตลอดจนการสร้างสรรคคุณภาพทั้งปวง เช่น การกินการดื่ม การจัดบ้าน การอบรมเลี้ยงดูบุตร การเลือกสรรอาหารการประกอบอาชีพ เป็นต้น ทุกสิ่งทีกล่าวมานี้จะเริ่มต้นจากปัจเจกบุคคลเพราะบุคคลที่ดีถือว่าเป็นพื้นฐานของครอบครัวที่ดี และครอบครัวที่ดีถือว่าเป็นพื้นฐานที่ดีของสังคม ทั้งนี้เพราะครอบครัวแม้จะเป็นหน่วยย่อยของสังคมก็ตาม แต่เป็นหน่วยย่อยที่มีความสำคัญมากในการกำหนดลักษณะต่าง ๆ ของสังคม หากครอบครัวปฏิบัติตามกรอบของศาสนาอย่างเคร่งครัดก็จะถือว่าเป็นครอบครัวมุสลิมที่สมบูรณ์ กรอบทางศาสนาจะเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์และพฤติกรรมของสมาชิกภายในครอบครัวในการเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจ

เนื่องจากการสร้างครอบครัวเป็นการดำรงชาติพันธุ์ของมนุษย์ชาติอย่างมีเกียรติอิสลามจึงมีการกำหนดให้มีการแต่งงานห้ามการละเมิดทางเพศพร้อมทั้งได้กำหนดหลักเกณฑ์กลาง ๆ ที่นำไปสู่ความดีทั้งหมด คือไม่ได้ห้ามการมีเพศสัมพันธ์อย่างเด็ดขาดและไม่ได้ปล่อยให้มมีเพศสัมพันธ์อย่างเสรี ทั้งนี้เพื่อให้มนุษย์สามารถสนองตอบความต้องการตามธรรมชาติ ขณะเดียวกันก็ต้องการรักษาศักดิ์ศรี ของความเป็นมนุษย์จึงได้กำหนดหลักการและเกณฑ์ที่สนองตอบวัตถุประสงค์

ทั้งสอง ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ และคุณธรรมทางศาสนา

เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างครอบครัว อีสลามก็กำหนดให้มีการสุ่ขอกำหนดให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การแต่งงานโดยให้กระทำอย่างเปิดเผย มีพยานผู้เห็นอันเป็นการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวด้วยความภาคภูมิใจ ขอบธรรมและมีเกียรติและกำหนดบทบาทหน้าที่ของสามีและภรรยาไว้ด้วย

ลักษณะครอบครัวและชีวิตครอบครัว⁽⁷⁾

นับตั้งแต่มีการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมในประเทศไทย จากปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ทำให้เกิดการร้งงานในภาคอุตสาหกรรมซึ่งยังผลให้มีการย้ายถิ่นจากเขตชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้น ครอบครัวที่ย้ายเข้าเมืองเริ่มลดขนาดลงทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในเขตเมือง ตามสำมะโนประชากรปี 2533 พบว่า ครอบครัวทั่วประเทศมีจำนวน 12,224,400 ครอบครัว เป็นครัวที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 2,327,800 ครอบครัว นอกนั้นอยู่นอกเขตเทศบาล จำนวน 9,816,600 ครอบครัว นอกจากนี้เมื่อเฉลี่ยจำนวนผู้อาศัยในแต่ละครัวเรือนพบว่า มีประมาณ 4.4 - 4.5 คนต่อครัวเรือน สัดส่วนของเพศหญิงในแต่ละครัวเรือนสูงกว่าเพศชาย จากสภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่าขนาดของครัวเรือนลดลงจากครอบครัวขยายที่ในครอบครัวประกอบไปด้วยคู่สามีภรรยา ลูก ผู้อยู่อาศัยรวมทั้งญาติอีกมากมายกลายลงมาเป็นครอบครัวเดี่ยวที่จำกัดอยู่เฉพาะสามี ภรรยา และลูกที่มักจะมีไม่เกิน 2-3 คน

สุธีรา และ เมธิณี⁽⁷⁾กล่าวว่า การที่ครอบครัวมีขนาดเล็กลงอาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น คู่สามีภรรยา ยังหนุ่มสาวไม่ต้องพึ่งพาในเรื่องเงินจากพ่อแม่จึงแยกบ้านออกไป นอกจากนั้นก็ยังมีส่วนทำให้ขนาดของครัวเรือนในชนบทเล็กลง นับเป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นในช่วงไม่นานมานี้ จากข้อมูลสำมะโนประชากร ปี 2533 ที่มีการสำรวจหัวหน้าครอบครัว พบว่า มีถึงร้อยละ 20 ที่มีหัวหน้าครอบครัวเป็นเพศหญิง การที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะการที่ผู้หญิงมีความสามารถในการหาเลี้ยงตนเองโดยสามารถทำงานที่ได้ค่าตอบแทนมากขึ้น ซึ่งต่างจากสมัยก่อนที่สตรีเป็นผู้ที่ทำงานหนักแต่ไม่มีค่าตอบแทนที่เด่นชัด เช่น การทำนา การทำงานบ้าน ฯลฯ ซึ่งถ้าผู้หญิงเหล่านั้นไปทำก็จะต้องจ้างแรงงานจากผู้อื่นมาทำ ดังนั้นในสมัยก่อนผู้หญิงจึงเป็นเหมือนผู้ที่เกิดมาแล้วตายไปอย่างไร้ประโยชน์ แต่อย่างไรก็ตามลักษณะสังคมไทยยังมองดูว่ามีบทบาทในการผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว

การแต่งงาน

แบบแผนการแต่งงานในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากการแต่งงานแบบคลุมถุงชนที่เกิดจากการตัดสินใจของผู้ใหญ่มากกว่าความพึงพอใจในส่วนตัว พบว่า ในระยะ 20-30 ปีที่ผ่านมา

สถานภาพของผู้หญิงในครอบครัวได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากบทบาทเดิมที่ผู้หญิงรับผิดชอบงานบ้านกลายเป็นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านทั้งโดยการสมัครใจและไม่สมัครใจ การที่รัฐเพิ่มโอกาสในการศึกษาภาคบังคับเพิ่มขึ้นทำให้ผู้หญิงได้มีโอกาสเรียนมากขึ้น แต่ถึงกระนั้น ความรู้สึกที่แฝงในลักษณะชนบทรรมนิยมประเพณีไทยยังคงให้ความสำคัญต่อผู้ชายที่สังคม(ไทยพุทธ) คาดว่าจะเป็นผู้ที่จะช่วยให้บิดามารดาได้รับบุญจากการบวช นอกจากนี้ประเพณีในการนิยมส่งลูกชายให้เรียนหนังสือสูงกว่าลูกสาวนั้นยังมีผลอยู่อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะเมื่อเหตุการณ์บังคับให้เลือกเพียงกรณีเดียวว่าจะส่งให้ลูกสาวหรือลูกชายเรียนซึ่งบทสรุปก็คือ ผู้ชายมีโอกาสมากกว่าผู้หญิง จากการมีโอกาสในการศึกษามากขึ้นเป็นผลดีต่อการสร้างครอบครัวเพราะการศึกษาเข้ามามีส่วนในการเป็นตัวแปรในการตัดสินใจแต่งงานด้วย ทั้งนี้เพราะปัจจุบัน สามีภรรยาที่แต่งงานกันนั้นก็ได้แต่งงานเพราะพื้นฐานทางครอบครัวมากกว่าการที่มองตัวบุคคล สำหรับผู้หญิงนั้น นอกเหนือจากการที่จะสามารถดูแลครอบครัวและบ้านได้อย่างดีแล้วนั้น คุณลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ความสามารถที่จะหารายได้เสริมสำหรับครอบครัว และการที่ผู้หญิงสามารถหารายได้ให้กับตนเอง อันส่งผลให้เกิดความเป็นอิสระและพึ่งตนเองได้นั้นหมายถึงว่า ชีวิตแต่งงานอาจไม่ใช่เรื่องสำคัญหรือเป็นเรื่องสุดขั้วของผู้หญิง เช่นที่เคยเป็นมาก่อนแต่งงาน ซึ่งผลก็คือผู้หญิงอาจประวิงเวลาการแต่งงานให้ล่าออกไปหรืออาจจะเลือกที่จะไม่แต่งงานเลยก็เป็นไปได้ ดังจะเห็นได้จากการมีอายุแรกสมรสที่ล่าออกไป จาก 20 ปี เป็น 22.7 ปี (2523 - 2533)

แนวคิดในการสร้างครอบครัวของคนในปัจจุบันมีแนวโน้มของการเกิดครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น มีการแสวงหาด้านวัตถุธรรมมากขึ้น รูปแบบการมองและความต้องการสร้างครอบครัวจะแปรเปลี่ยนไปสู่สังคมเมืองและอุตสาหกรรม ปัญหาแรงงานย้ายถิ่นมีผลต่อการสร้างและการกำหนดขนาดของครอบครัว มาลินี วงษ์สิทธิ์ ได้ศึกษาทัศนคติต่อค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวไทย พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยทางประชากรมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและดัชนีความทันสมัยและค่านิยมเกี่ยวกับความทันสมัย แต่ไม่สัมพันธ์กับการศึกษา เพศ อายุ และภาคที่อยู่อาศัย ส่วนด้านสังคมก็พบว่า ยังมีความคิดเห็นที่ดีต่อการยึดมั่นในประเพณี⁴⁾

สำหรับผู้ที่ย้ายถิ่นแรงงานจากชนบทสู่เมือง มีหลายกลุ่มที่เป็นผู้ย้ายถิ่นข้ามภาคโดยละทิ้งงานภาคเกษตรมาสู่ภาคอุตสาหกรรมที่มีมากในจังหวัดใหญ่ ๆ คนเหล่านี้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ การหลังไหลเข้าสู่จังหวัดที่มีแหล่งอุตสาหกรรมมากทำให้เกิดปัญหาความแออัด และปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมา ทำให้คนเหล่านี้บางส่วนต้องการกลับไปภูมิลำเนาเดิม ณัฐจิรา⁽¹¹⁾ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจย้ายถิ่นกลับไปภูมิลำเนาเดิม ได้แก่ ความผูกพันกับครอบครัวในถิ่นภูมิลำเนาเดิมโดยศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คนในชุมชนแออัดมีแนวโน้มที่จะกลับไปภูมิลำเนาเดิมของตนมาก และทำตามญาติพี่น้องที่ย้ายกลับ คนที่ไม่มีอาชีพรองมีแนวโน้มที่จะย้ายกลับมาก คนที่มีที่ดินถือครองก็มีแนวโน้มที่ย้ายกลับมากกว่าคนที่ไม่มีที่ดินถือ

ครอง ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามีความต้องการกลับน้อยและคนที่มีทรัพย์สินในกรุงเทพมหานครก็มีประสงคที่จะย้ายกลับน้อยเช่นกัน

ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสังคมชนบทสู่สังคมเมืองและอุตสาหกรรมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในปัจจุบันนี้ และมีแนวโน้มที่เมืองอุตสาหกรรมจะมีประชาชนอาศัยเพิ่มขึ้นก็หลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกันและก่อให้เกิดปัญหาสังคม สุขภาพจิตที่แปรปรวน ความล้มเหลวของบุคคลและครอบครัวรวมถึงสังคม การป้องกันและเตรียมมาตรการรับมือปัญหาจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่งในปัจจุบัน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการศึกษาถึงทัศนคติเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวในกลุ่มคนบางกลุ่ม ดังเช่น มาลินี และสุดสวาท⁽¹²⁾ ได้ศึกษาเฉพาะในเขตเมืองและชนบท ผลที่ได้รับจึงเป็นเพียงภาพรวมของทัศนคติ แต่ปัจจุบันสังคมถูกอิทธิพลจากทางตะวันตกและอิทธิพลทางเศรษฐกิจผลักดันให้มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทุกภาค โดยเฉพาะภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา จะเห็นได้ว่า ระหว่าง พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2539 จำนวนโรงงานเพิ่มจาก 4,016 มีจำนวนลูกจ้าง 44,351 คน⁽⁹⁾ ปัจจุบันเพิ่มเป็น 5,102 โรงงาน และมีลูกจ้างถึง 119,159 คน ซึ่งฉายให้เห็นภาพของความหนาแน่นของประชากรที่เพิ่มขึ้น 3 เท่า โรงงานเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 25 และถ้าคนเหล่านี้ต้องตกงานเพราะอัตราค่าจ้างหรือทางอุตสาหกรรมบางประเภทเช่น อุตสาหกรรมแร่เข็ญ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ มีการขอลดตัว คนงานบางกลุ่มก็ต้องตกงานในขณะเดียวกันก็ไม่มีที่ทำกินและนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมได้ในที่สุด

การเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมดูดซับแรงงานส่วนเกินภาคเกษตรกรรมในชนบททำให้แรงงานเคลื่อนย้ายเข้าเมืองวิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือ^(13, 14, 15, 16)

1. การทำงาน และรายได้ ลักษณะงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมต่างกัน โดยสิ้นเชิง เนื่องจากในภาคอุตสาหกรรมต้องการแรงงานฝีมือมากกว่าแรงงานไร้ฝีมือ นอกจากงานในระดับก่อสร้างเท่านั้นที่ยังต้องการงานไร้ฝีมือบ้าง คนงานในโรงงานจะต้องอาศัยประสบการณ์ในการใช้เครื่องจักร การเรียนรู้ในการดูแลตนเองให้ปลอดภัยโดยใช้เครื่องป้องกันต่าง ๆ จึงพบว่า แต่ก้พบว่ามีคนงานไม่น้อยที่ขาดความเอาใจใส่ในการป้องกันอันตรายทั้งนี้เพราะไม่ชินต่อการสวมใส่เครื่องป้องกันต่าง ๆ ด้านรายได้นั้น โดยปกติอัตราการจ้างงานในปัจจุบันมีการจ้างตามลักษณะงาน เช่น ในอุตสาหกรรมแร่แข็งจะจ้างเป็นรายกิโลตามจำนวนงานที่ผู้ันทำได้ ส่วนงานในห้างสรรพสินค้าก็จะจ้างในลักษณะรายเดือน เป็นต้น ส่วนสวัสดิการที่ได้รับก็ไม่ทัดเทียมกัน โดยเจ้าของกิจการมักจะหาทางหลีกเลี่ยงการให้สวัสดิการจนเกิดกรณีพิพาทอยู่เนือง ๆ รายได้กับรายจ่ายที่ไม่สมดุลก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพอนามัย ความเจ็บป่วยทั้งทางกายและทางจิตโดยตรง

2. ด้านการดูแลสุขภาพ และความปลอดภัย สำหรับการดำเนินชีวิตใตภาคอุตสาหกรรม คนงานที่ได้รายได้ต่ำมักจะอาศัยร่วมกันโดยเฉพาะในคนที่ย้ายถิ่นแรงงานมาจากที่อื่น การอยู่ร่วม

กันก่อให้เกิดปัญหาโรคติดต่อทางทางเดินหายใจ ปัญหาสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาอุบัติเหตุจราจรเนื่องจากต้องใช้ยานพาหนะในการเดินทางไปทำงานอีกด้วย

3. ด้านครอบครัว กลุ่มคนที่อยู่ในวัยแรงงานเป็นผู้ที่มีอายุ 15 - 60 ปี ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ (15-45 ปี) เป็นวัยที่มีเรื่องของเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง เริ่มมีความคิดที่ต้องการมีครอบครัว คู่ครอง แต่ขาดปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาการล่มสลายของสถาบันครอบครัวเกิดความแตกแยก ปัญหาบุตรที่ไม่ต้องการ (unwanted child) ปัญหาการทำแท้ง เป็นต้น นอกจากนี้ความคิดเห็นต่อสถาบันครอบครัวและรูปแบบของครอบครัวจึงน่าจะต่างจากผู้ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมและไม่เคยมาอยู่ในภาคอุตสาหกรรม

ลักษณะของครอบครัวในสังคมไทย ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งสถาบันหนึ่งปัจจุบันพบว่า ร้อยละ 67.58 เป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 24.61 เป็นครอบครัวขยายตามแนวดั้ง ร้อยละ 1.16 เป็นครอบครัวขยายตามแนวนอน ส่วนที่เหลือร้อยละ 0.49 เป็นครอบครัวแบบผสม

สุธีรา และ เมธินี⁷⁾ กล่าวว่า ครอบครัวไทยเป็นครอบครัวที่เรียกได้ว่าเป็นครอบครัวเดี่ยวตามโครงสร้าง หากแต่โดยหน้าที่จะเป็นครอบครัวขยาย ในครอบครัวไทยญาติพี่น้องจะมีการเกื้อกูลกันมาก เป็นเรื่องธรรมดาที่จะพบว่าหนุ่มสาวนั้นก็ยังคงผูกพันกับพ่อแม่มากถึงแม้จะเป็นผู้ใหญ่ขนาดออกเรือนไปแล้วก็ตาม พ่อแม่ก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลลูกโดยไม่มีการจำกัดในเรื่องอายุหลาย ๆ กรณีจะพบว่า พ่อแม่จัดหาบ้านให้ลูกเมื่อแต่งงานด้วยซ้ำไป และเมื่อลูก ปู่ ย่า ตายายก็จะช่วยเหลือหลานอีกด้วย อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยมีผลกระทบต่อชีวิตครอบครัวมากที่เห็นได้ชัดคือ บทบาทของสตรีในครอบครัวและสังคมรวมทั้งขนาดและโครงสร้างของครอบครัว นอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิงในครอบครัว คือ การที่ผู้หญิงมีส่วนร่วมและบทบาทในกำลังแรงงานมากขึ้น มีรายได้แยกเป็นของตัวเอง ในสังคมไทยเมื่อผู้หญิงทำงานในบ้านถึงแม้งานนั้นจะมีผลต่อความเป็นอยู่และรายได้ของครอบครัวก็ตามก็ไม่ได้ได้รับการสนใจแต่อย่างใด แต่หากรายได้ของผู้หญิงนั้นเกิดจากการทำงานนอกบ้านแล้วการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือครอบครัวของเธอจะมองเห็นได้บ้าง ผลที่ตามมาคือผู้หญิงมีความเป็นอิสระมากขึ้น แต่ถึงแม้จะพึ่งตนเองได้มากก็ตาม ผู้หญิงยังมีภาระสองด้าน ทั้งในส่วนที่เป็นวานนอกบ้านและส่วนที่ทำงานในบ้าน ซึ่งผู้หญิงต้องผสมผสานบทบาททั้งสองให้ได้ในหลาย ๆ กรณี จะพบว่า การที่ผู้หญิงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่นอกบ้านและเป็นอิสระจากครอบครัวโดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงที่ยังมีอายุน้อย บทบาทที่หลากหลายที่ผู้หญิงพึงมีต่อครอบครัวจึงน้อยลงไปโดยปริยายนั่นคือ ชีวิตครอบครัวมิใช่ศูนย์กลางของชีวิตของผู้หญิงอีกต่อไป

บทบาทการเลี้ยงดูลูก⁽¹⁸⁾

เมื่อบทบาทของผู้หญิงในครอบครัวเปลี่ยนไปโดยมีทั้งบทบาทภายนอกบ้านและภายในบ้าน ผู้หญิงจึงต้องเป็นทั้งนักปฏิบัติและเป็นผู้บริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีลูกซึ่งเป็นภาระที่ทั้งผู้ที่เป็นพ่อและแม่ต้องมีส่วนร่วมกัน Bomar (อ้างใน พิทักษ์ คูณาร) กล่าวว่า การเลี้ยงดูบุตรเป็นบทบาทหนึ่งที่ทั้งพ่อและแม่จะต้องมีส่วนร่วมกันหรือช่วยเหลือกัน โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่สตรีต้องทำงานนอกบ้าน พิทักษ์⁽¹⁸⁾ ได้กล่าวว่า ตามหลักฐานที่ปรากฏอยู่ที่ให้เห็นว่าบิดาในลักษณะของวิถีชีวิตของคนไทยนั้นมักจะมีค่านิยมที่ไม่ยอมช่วยเหลือมารดาในด้านงานบ้าน รวมถึงการเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะเรื่องการเลี้ยงดูบุตรนั้น มักจะมองว่าเป็นเรื่องของผู้หญิงควรจะจัดการเอง ผู้ชายไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมเนื่องจากต้องมีหน้าที่ในการหาเลี้ยงดูบุตรเนื่องจากต้องมีหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัว

พิทักษ์⁽¹⁸⁾ อ้างถึงการสรุปของ Duvall ว่า ได้แบ่งการเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. บทบาทของบิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตร ได้แก่ การดูแลให้บุตรได้รับสารอาหารต่าง ๆ การรักษาความสะอาดร่างกายของบุตร การสวมใส่เสื้อผ้า และการดูแลความสะอาดเสื้อผ้าของบุตร การจัดเตรียมเครื่องใช้สำหรับบุตร การดูแลในขณะที่บุตรมีอาการเจ็บป่วยหรือไม่สุขสบาย
2. การส่งเสริมพัฒนาการของบุตร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารกับบุตร การเล่นกับบุตร และการจัดหาของเล่นให้กับบุตร
3. การป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับบุตร ได้แก่ การจัดสถานที่ภายในบ้านให้ปลอดภัย สิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น ยุง แมลงวัน แมงสาบ เสี่ยง และแสงสว่างที่ไม่มากเกินไป

ในการสรุปพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูบุตรที่บิดาต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบนั้น สรุปได้ว่า บิดามารดา มีบทบาทในการเลี้ยงดูบุตร 5 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้ให้สิ่งของเครื่องใช้และเครื่องเล่นแก่บุตร ด้านการให้เวลาเป็นเพื่อนเล่นกับบุตร ด้านให้การดูแลขณะปกติและเจ็บป่วย ด้านการให้การปกป้องคุ้มครองจากอันตรายต่าง ๆ และด้านการสื่อกลางของครอบครัวและสังคม

พิทักษ์⁽¹⁸⁾ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมวางแผนและจัดเตรียมเพื่อบุตร
2. การมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของบุตร
3. การมีส่วนร่วมดูแลสุขภาพขณะที่บุตรเป็นปกติและขณะที่บุตรเจ็บป่วย
4. การมีส่วนร่วมปกป้องคุ้มครองอันตรายที่เกิดกับบุตร
5. การมีส่วนร่วมเป็นสื่อกลางของครอบครัวและสังคม

นอกจากนี้ พบว่า การประกอบอาชีพของผู้เป็นบิดามารดามีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลบุตร และพบว่า ภรรยาที่ประกอบอาชีพค้าขายหรืออาชีพอื่นที่สามารถปฏิบัติที่บ้านได้ย่อม

แสดงบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรได้เต็มที่ ในทำนองเดียวกันกับเพศชายที่ประกอบอาชีพที่บั้นมี โอกาสในการร่วมให้การดูแลบุตรได้มากและมีเวลามากกว่าผู้ชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน

องค์ประกอบอื่นทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ โดย Murphy พบว่า รายได้ของครอบครัวมีส่วนในการเลี้ยงดูลูกและการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูลูก กล่าวคือ รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่เป็นบิดา และมีรายได้ต่ำ ⁽¹⁸⁾

ระดับการศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทในการเลี้ยงดู พบว่า บิดาที่มีระดับการศึกษาสูงมีการปฏิบัติหน้าที่ของตนในการเลี้ยงดูมากกว่าในครอบครัวที่มีบิดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ รวมไปถึงอายุ และลักษณะการเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขยาย

พิทักษ์ ⁽¹⁸⁾ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดาของนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของบิดา เป็นในรูปการเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับบุตรมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การเป็นสื่อกลางของครอบครัวและสังคม การเป็นผู้วางแผนและจัดเตรียมเพื่อบุตรตามลำดับ เมื่อนำรูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมาจัดกลุ่มเพื่อจัดระดับความสูงต่ำของพฤติกรรม พบว่า ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางมีร้อยละมากที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำและกลุ่มที่บิดามีส่วนร่วมในระดับสูงตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดมีผลต่อการมีส่วนร่วมคือ การที่จำนวนบุตรมากมีผลให้การมีส่วนร่วมในการดูแลบุตรลดลง เช่นเดียวกับการมีบทบาทในการช่วยงานบ้าน อายุ ส่วนการมีระยะเวลาในการสมรสมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ ยิ่งระยะเวลาการการสมรสน้อยยิ่งมีบุตรมีบทบาทในการดูแลสูง นอกจากนี้ยังพบว่า บิดาที่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูหรือน้องในอดีตจะมีบทบาทมากเช่นเดียวกับที่พบในด้านอายุของบิดาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

บทบาทของสตรีต่อการเลี้ยงดูบุตร ^(19, 20)

การเปลี่ยนแปลงในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมาด้านเศรษฐกิจและสังคมมีการเมคความเป็นเมืองมากขึ้น ทำให้สตรีมีโอกาสในการมีบทบาททางเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมและบริการ การที่สตรีที่มีบุตรต้องออกไปทำงานนอกบ้านในขณะที่บุตรอายุยังน้อย ย่อมทำให้มีเวลาในการดูแลบุตรน้อยลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สถานการณ์เช่นนั้นอาจทำให้มารดาเกิดความยากลำบากในการผสมผสานระหว่างบทบาทในการทำงานเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัวกับบทบาทในการเลี้ยงดูบุตร และยังไปกว่านั้นปัจจุบันนี้โครงสร้างครอบครัวในสังคมเมืองเปลี่ยนไปสู่การเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ทำให้ความมั่นคงและความผูกพันในหมู่ญาติของสถาบันครอบครัวเริ่มลด

ลง ซึ่งมีผลให้โอกาสที่สตรีที่มีบุตรเล็ก ๆ จะได้รับความช่วยเหลือจากญาติหรือสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัวเพื่อดูแลบุตรวัยอ่อนน้อยลง และพบว่า อายุเมื่อคลอดบุตรคนล่าสุดเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดหาผู้ดูแล โดยเฉพาะในกลุ่มการไม่ให้ผู้ดูแลที่ไม่ใช่ญาติเป็นผู้ดูแลแทนตนมีมากขึ้น เพราะสตรีที่คลอดบุตรเมื่ออายุมากขึ้นน่าจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและหน้าที่การงานจึงไม่มีเวลาที่จะดูแลบุตรด้วยตนเองได้ และยังมีเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการดูแลบุตรได้ นอกจากนี้ยังพบว่า สตรีที่มีอายุบุตรระหว่าง 0-2 ปี กับกลุ่มที่มีบุตรอายุ 3-5 ปี จะเลือกที่จะเป็นผู้ดูแลบุตรด้วยตนเองมากกว่า ด้านอาชีพ พบว่าสตรีที่ประกอบอาชีพจะให้ญาติเป็นผู้ดูแลมากกว่าที่จะดูแลด้วยตนเอง ส่วนสตรีที่ทำงานภาคเกษตรหรือไม่ทำงานมีแนวโน้มที่จะดูแลด้วยตนเองมากกว่า ส่วนคู่สมรสที่ภรรยาทำงานคนเดียวมีแนวโน้มว่าจะให้บุคคลอื่นเป็นผู้ดูแลบุตรมากกว่า ดังนั้นปัจจัยในการทำงานน่าจะมีผลต่อการเลือกผู้ดูแลบุตร และสัมพันธ์กับรายได้ครอบครัวด้วย

การหย่าร้าง ^(7, 8, 12, 13) เป็นบริบทหนึ่งที่มาจากรอบครัวความเป็นอยู่ในครอบครัว ซึ่งการหย่านำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของปัญหาสังคม ปัจจุบันการหย่าร้างถือเป็นเรื่องธรรมดา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่สตรีมีโอกาสในการศึกษามากขึ้นและสามารถประกอบอาชีพได้โดยได้พึ่งพาการเลี้ยงดูจากเครือญาติและสามี พิจารณาจากสถิติการหย่าร้าง ในเขตกรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล ระหว่าง พ.ศ. 2535 และ 2536 มีประมาณร้อยละ 31.06 และ 29.08 ตามลำดับและสูงกว่าภาคอื่น ๆ ในปัจจุบันการหย่าร้างเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น สุธีราและเมทินี กล่าวว่า การหย่าในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงและอาศัยในเขตเมือง ถึงแม้ว่าการหย่ามีผลกระทบต่อหญิงชายแตกต่างกัน แต่หญิงที่หย่าก็ไม่ได้มีปัญหาในเรื่องของการแต่งงานใหม่เท่าที่เคยเป็นมาในอดีต

การเจริญพันธุ์ ^(7, 18, 19, 20)

ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทำให้คนนิยมมีบุตรน้อยลง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ขนาดของครอบครัวโดยรวมจากการสำรวจสำมะโนประชากร พ.ศ. 2533 พบว่าประมาณ 4-5 คน การลดลงของขนาดครอบครัวส่วนหนึ่งมาจากการประกอบอาชีพนอกบ้าน อีกส่วนหนึ่งมาจากการสนใจและใช้การวางแผนครอบครัวเพื่อเว้นช่วงว่างการมีบุตร ด้วยการรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีด ฝังยาอนามัย การฝังยา การใส่ห่วง และอื่น ๆ การนิยมใช้การวางแผนครอบครัวส่วนมากใช้วิธีชั่วคราวมากกว่าใช้วิธีถาวร

การจดทะเบียนสมรส ⁽²¹⁾

ลักษณะการอยู่เป็นสังคม คือ การเคารพต่อบรรทัดฐานทางสังคม ที่กำหนดโดยคนกลุ่มใหญ่ในสังคมที่ทำหน้าที่ตรวจสอบให้คนปฏิบัติตามจารีตประเพณีนิยมในรูปขนบธรรมเนียม

ประเพณีและต่อมาได้มีการกำหนดเป็นกฎหมายในประเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร เช่นประเทศไทย หรือกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่มีการถือปฏิบัติเป็นจารีตประเพณีเช่น กฎหมายในประเทศอังกฤษ คนเป็นปัจเจกบุคคลในสังคมจำเป็นต้องทำตามจารีตประเพณีและขั้นตอนของสังคม

ในการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวแต่เดิมไม่มีการกำหนดให้มีการจดทะเบียนสมรสเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ยึดถือการปฏิบัติตามประเพณีเป็นหลัก กฎหมายที่เกี่ยวกับการสมรสไม่ได้รับการหยิบยกให้มีบทบาทในครอบครัว สำหรับสังคมไทยการแต่งงานถูกต้องตามประเพณีเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าถูกต้องตามประเพณีส่วนการจดทะเบียนสมรสถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรจะทำเอง ในศาสนาอิสลามถือว่าการจดทะเบียนตามศาสนาก็เป็นที่ยอมรับแล้วไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายบ้านเมืองทั้งนี้เพราะศาสนาอิสลามโดยเฉพาะ 4 จังหวัดชายแดนใช้กฎหมายของศาสนาทั้งในเรื่องครอบครัวและมรดก

ศิริวรรณ⁽²¹⁾ ได้สรุปเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสไว้ว่า สังคมไทยก่อนที่จะมีการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว(วันที่ 1 ตุลาคม 2478) การสมรสไม่จำเป็นต้องมีการจดทะเบียนและชายอาจมีภรรยาได้หลายคนโดยภรรยาจะมีฐานะเป็นเมียหลวงเมียน้อยลดหลั่นกันไป แต่หลังจากที่ออกกฎหมายดังกล่าวและมีการบังคับใช้ในปีเดียวกัน การสมรสที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะมีการกระทำตามประเพณีหรือไม่ถือว่ามีสมบูรณแบบถ้าไม่มีการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1457 และจะต้องมีคู่สมรสถูกต้องตามกฎหมายได้เพียงคนเดียวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 อย่างไรก็ตามการที่ผู้ใดจะไม่จดทะเบียนสมรส ก็ไม่มีการเอาผิดแต่ประการใดนอกเสียจากจะเกิดปัญหาเรื่องมรดกหรือทายาทจากการไม่เข้มงวดนี้เองก่อให้เกิดการรายงานเรื่องการจดทะเบียนหรือสถานภาพสมรสของประชากรไทยมีความคลาดเคลื่อน เป็นผู้แต่งงานและมีทะเบียนสมรสหรือไม่ หรือจดทะเบียนสมรสแต่ไม่แต่งงานหรือทั้งแต่งงานและจดทะเบียนสมรสหรือไม่แต่งงานและไม่จดทะเบียนสมรสโดยอยู่กันฉันฉันสามีภรรยาเป็นที่รู้กันในหมู่คนรู้จักหรือญาติ ซึ่งไม่มีการเอาผิดหรือมีบทลงโทษที่รุนแรงแต่ประการใด

ศิริวรรณ⁽²¹⁾ ได้สรุปการศึกษาสตรีทั้งสิ้น 270 รายที่มีอายุ 15 - 49 ปี ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเมืองและเขตชนบท พบว่า ในแง่สังคมโดยรวมแล้ว การสมรสอาจหมายถึงการอยู่ร่วมกันของชายหญิงซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิและหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือธรรมเนียมประเพณี ด้วยเหตุนี้สภาวการณ์การสมรสดังกล่าวนี้มีผลทำให้รูปแบบของการสมรสในสังคมไทยอาจเกิดได้จากหนึ่งในสามทาง คือ จดทะเบียนสมรสหรือมีพิธีสมรส(ตามศาสนาหรือประเพณีนิยม) หรืออยู่กันฉันเองฉันสามีภรรยาและจากสภาวการณ์ดังกล่าวมีผลทำให้รูปแบบของการสมรสในสังคมไทยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ จดทะเบียนและมีพิธี มีพิธีสมรสแต่ไม่ได้จดทะเบียน จด

ทะเบียนแต่ไม่มีพิธีสมรส และอยู่กินกันฉันท์สามีภรรยาโดยไม่มีการจดทะเบียนสมรสและไม่มีพิธีสมรส จากผลการวิจัยกล่าวว่า ในเขตกรุงเทพมหานครมีการจดทะเบียนสมรสและมีพิธีสูงสุดร้อยละ 78 รองลงมาคือสตรีในชนบทและในเขตเทศบาลร้อยละ 58 และ ร้อยละ 46 ตามลำดับ และพบว่าสตรีที่มีการประกอบอาชีพทางด้านวิชาชีพจดทะเบียนสมรสและมีพิธีค่อนข้างสูงซึ่งอาจเป็นเพราะสตรีกลุ่มนี้มีการศึกษาในระดับสูงย่อมมีความรู้ถึงบทบัญญัติทางกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเอื้อประโยชน์ต่อสตรีภายหลังการจดทะเบียนสมรส นอกจากนี้สตรีที่ทำงานในกลุ่มวิชาชีพยังเป็นผู้มีสถานภาพสูงในสังคม การทำให้สังคมยอมรับความสัมพันธ์ของตนกับชายที่เป็นคู่ครองจึงเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อที่จะรักษาหน้าหรือสถานภาพของตนในสังคมและเพื่อป้องกันความกดดันต่าง ๆ ทางสังคมในรูปของการวิพากษ์วิจารณ์ การติฉินนินทาหรือการพูดสื่อเสียดกระทบกระเทียบเปรี่ยบเปรย สำหรับสตรีในชนบทมีการจดทะเบียนสมรสน้อยอาจจะท่อนให้เห็นถึงการขาดความรู้ถึงสิทธิและผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้จากจดทะเบียนสมรส นอกจากนี้ พบว่า ชนชั้นกรรมอาชีพและผู้ที่มิอาชีพเป็นเสมียนพนักงานหรือทำหน้าที่ให้บริการมักจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ ผลได้อันเกิดจากการจดทะเบียนสมรสและการจัดพิธีสมรสไม่ว่าจะอยู่ในรูปของผลได้ทางเศรษฐกิจหรือสังคมอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นการอยู่ในภาวะที่ “ไม่ได้ไม่เสีย” จากการจดทะเบียนสมรสจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สตรีในกลุ่มอาชีพนี้มองไม่เห็นความสำคัญของการจดทะเบียนสมรส นอกจากนี้คือการเสียเวลาไปที่ทำการอำเภอโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับค่าจ้างแรงงานเป็นรายวันทำให้สูญเสียรายได้ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่กลุ่มสตรีในระดับผู้ประกอบอาชีพระดับล่างจึงไม่นิยมไปจดทะเบียนสมรส อีกประการหนึ่งคือ การโยกย้ายที่อยู่บ่อย ๆ ก็เป็นสาเหตุร่วมในการไม่นิยมจดทะเบียนสมรสด้วยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการเห็นความสำคัญในการจดทะเบียนสมรสคือสิ่งที่ผู้นั้นจะได้รับจากการจดทะเบียนและถ้าสตรีเห็นว่าไม่น่าจะมีส่วนได้ส่วนเสียอะไรก็จะไม่สนใจที่จะปฏิบัติถึงแม้เป็นข้อกำหนดตามกฎหมายก็ตาม

แนวคิดเกี่ยวกับระบบเครือญาติ^(8.9,18)

ครอบครัวกับเครือญาตินั้นมีความสำคัญกันอย่างใกล้ชิด ความผูกพันของญาติสนิทระดับหนึ่งจะก่อให้เกิดสถาบันทางสังคมที่สำคัญซึ่งเราเรียกว่า “ครอบครัว” ขึ้นมา

ครั้นยา อ่างแนวคิดของ สนิท ว่า ได้กล่าวถึงทางแห่งความเป็นญาติ ดังนี้

1)ความเป็นญาติที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบทางด้านชีวะ (Biological factor) คือเกิดขึ้นจากการสืบสายเลือดหรือการถ่ายทอดทางพันธุกรรมอันเป็นผลมาจากการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติของมนุษย์ ญาติแบบนี้เรานับโดยตรงขึ้นไป คือ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด และเราอาจ

นับโดยตรงลงมาคือ ลูกหลาน เหลน โหลน บางที่เรียกว่า "ญาติร่วมสายโลหิต" ญาติแบบนี้มักขยายตัวในแนวตั้งและแนวนิ่ง

2)ความเป็นญาติที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบทางสังคม (social factor) ญาติแบบนี้สังคมกำหนดให้โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดต่อกันเลยก็ได้ ส่วนใหญ่มักจะได้มาจากการแต่งงาน ซึ่งญาติแบบนี้มีการขยายตัวตามแนวนอนหรือแนวราบ เช่น พี่น้องร่วมบิดามารดาและลูกพี่ลูกน้อง การรับบุตรบุญธรรม ญาติของฝ่ายภรรยา หรือญาติฝ่ายภรรยาหรือญาติฝ่ายสามี ก็เป็นญาติที่เกี่ยวข้องกันด้วย

การจัดการจัดระบบญาตินั้นแบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ คือ

1.การจัดระบบญาติสายเกี่ยว(Unilinear Kinship) เป็นการจัดระบบญาติที่วัฒนธรรมกำหนดให้ญาติสายสายหนึ่งเท่านั้น ที่มีความสำคัญอาจจะเป็นให้ความสำคัญแก่ญาติฝ่ายชาย (สามีหรือพ่อ) หรือให้ความสำคัญแก่ญาติฝ่ายหญิง(ภรรยา หรือแม่) ก็แล้วแต่ในแต่ละสังคมจะให้ความสำคัญแก่ฝ่ายใด

2.การจัดระบบญาติสายคู่ (Bilateral Kinship) ได้แก่ การที่สังคมมีธรรมเนียมประเพณีกำหนดให้ญาติทั้งสองฝ่ายไม่ว่าจะเป็นญาติฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชาย ไม่ว่าจะเป็ญาติฝ่ายสามีหรือภรรยาต่างก็มีความสำคัญเท่าเทียมกันได้รับความนับถือมีอำนาจมีสิทธิหน้าที่ในการจัดการต่าง ๆ ในครอบครัวเท่าเทียมกัน

การเปลี่ยนวิถีชีวิตจากชาวนามาเป็นชาวเมือง ^(13, 14, 22, 23)

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นชาวนาหรือชาวชนบทก็ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเป็นแบบคนเมือง แต่การปรับเปลี่ยนสำหรับคนที่เคยมีวิถีชีวิตพึ่งพาธรรมชาติไม่ใช่ของง่าย เพราะชาวนาเติบโตมากับวัฏจักรของฤดูกาลเพาะปลูกมีระยะเวลาที่สอดคล้องกันในช่วง 12 เดือน ชาวนาจึงมีช่วงจังหวะชีวิตและกิจกรรมงานบุญต่าง ๆ ปีละครั้งเช่นเดียวกับการขายช้างปีละครั้ง (แม้ว่าจะมีชาวนาอีกจำนวนหนึ่งที่ขายข้าวได้ปีละ 2 ครั้ง ชาวนาส่วนใหญ่มักยังคงถือฤดูกาลเก็บเกี่ยวในหน้าหนาวเป็นเกณฑ์)

สำหรับวิถีชีวิตในเมืองนั้นตรงกันข้ามกับชนบทหน้ามือเป็นหลังมือเลยทีเดียว ชาวนาที่มาอยู่ในเมืองพบว่า ทุกอย่างถูกเร่งจังหวะให้เร็วขึ้น ต้องทำงานเร็วขึ้น กินอาหารเร็วขึ้นตามจังหวะของนาฬิกาและเครื่องจักร คนงานจึงถูกกะเกณฑ์ให้มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับแบบแผนการทำงานโดยสายพาน ทำงานได้อาณัติของเครื่องจักรและเจ้าของโรงงาน จะเห็นได้ว่าวัฏจักรชีวิตแบบฤดูกาลหดหายไปและถูกกฎเกณฑ์แทนที่โดยวัฏจักรใหม่ ซึ่งเร่งรัดทุกอย่างให้อยู่ภายในช่วงเวลาเพียง 1 เดือน หรือ 1 สัปดาห์ ตามแต่สภาพการจ่ายค่าแรง

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของพนักงาน^(23, 24)

คนงานหรือผู้ประกอบการอาชีพที่เข้ามาแสวงหางานในเมืองต้องเผชิญหน้ากับสิ่งต่าง ๆ หลายประการ เช่น เรื่องปากท้อง การปรับตัวในเชิงสังคมและวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าชาวชนบทจำนวนมากเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครหรือเมืองใหญ่ในสภาวะจำยอมจึงขาดการเตรียมตัวทางด้านอาชีพและการมีวิถีชีวิตแบบคนเมือง แม้จะได้รับคำบอกเล่าของเพื่อนคนงานก็ตาม ประสบการณ์ในการเป็นคนงานนั้นแตกต่างจากความเคยชินและความสามารถเดิมที่ชาวนามีอยู่อย่างสิ้นเชิง

การเป็นคนงานในเมืองต้องมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่เข้ามาอาศัย แต่เมืองก็ใหญ่โตและซับซ้อนกว่าหมู่บ้านมากมายนัก เป็นต้นว่า เรื่องการเดินทางจากชนบทมาสู่เมือง การหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม คือ เหมาะกับฐานทางการเงิน อยู่ใกล้กับที่ทำงานของตนและอยู่ในสภาพน่าอยู่อาศัยพอควร คนงานอาศัยความรู้ในเรื่องต่าง ๆ จากการบอกเล่าของคนงานรุ่นแล้วรุ่นเล่า ญาติ หรือคนรู้จัก คนงานส่วนใหญ่พักอาศัยใกล้โรงงานบางส่วนพักในโรงงาน นอกจากนี้คนงานส่วนใหญ่ก็ไม่มีโอกาสไปข้างนอก ไม่อาจเปรียบเทียบข้อแตกต่างของตัวเองกับที่อื่น ๆ

การศึกษาและการปรับตัวด้านอาชีพเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งอีกด้านหนึ่ง ซึ่งคนงานขาดโอกาสและอาจต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง โรงงานจะอบรมสั้น ๆ เพียงเพื่อให้พอทำงานได้เท่านั้น แต่คนงานไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบงานทั้งหมดและทิศทางโอกาสที่จะพัฒนาความชำนาญในด้านอื่น ๆ เพราะมักจะจบระดับประถมศึกษา ทำให้อ่านเขียนไม่คล่อง หากคนงานต้องการจะพัฒนาอาชีพไปในสิ่งที่คิดว่าตัวเองสนใจและสามารถทำได้ก็ต้องมีพื้นฐานด้านการศึกษาและการเรียนรู้ทางอาชีพหรือไม่ก็มีการฝึกอบรมโดยตรง

การเผชิญหน้ากับปัญหาทางวัฒนธรรม ในเรื่องนี้คนงานมักมีวิธีการของตัวเองในการรวมกลุ่มและจัดกิจกรรมของตนเองเพื่อดำรงความเป็นอยู่ให้ใกล้เคียงกับรูปแบบในชนบทให้มากที่สุด อาทิเช่น การหุงหาอาหาร การพักผ่อนหย่อนใจ การจับกลุ่มคุยกันในหมู่คนที่มาจากท้องถิ่นเดียวกัน ซึ่งมีส่วนอย่างมากในการช่วยให้คนงานมีความเข้มแข็งทางจิตใจและมีกำลังต่อสู้ปัญหาในหลาย ๆ ด้านที่เผชิญอยู่

จากที่กล่าวมาในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า ครอบครัวยุคใหม่เป็นสถาบันที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันแห่งแรกที่สำคัญต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ ระบบครอบครัวถูกสร้างขึ้นโดยมีระบบอื่นร่วมค้ำจุนได้แก่ ระบบเครือญาติ วัฒนธรรม บรรทัดฐานทางสังคมรวมถึงประเพณีและกฎหมายที่ช่วยเหลือเลี้ยงสถาบันครอบครัวได้ดำรงอยู่ ขณะเดียวกันสถาบันครอบครัวก็เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงให้สังคมดำรงอยู่ได้เช่นกัน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจครั้งเดียว แบบ cross - sectional study การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากรศึกษา

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มประชากรดังกล่าวได้รับการคำนวณหาขนาดตัวอย่างประชากร ดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ได้รับการคัดเลือกทั้งที่เป็นการจ้างแบบประจำและการจ้างแบบชั่วคราว

1.1 คัดเลือกโรงงานและอุตสาหกรรมขนาดกลางที่มีผู้ประกอบการอาชีพประมาณ 200 คนขึ้นไป โดยเลือกในอุตสาหกรรมแม่เหล็ก งานบริการและพนักงานห้างสรรพสินค้า และกรรมกรก่อสร้าง(สถานประกอบการก่อสร้าง เป็นตัวแทนประเภทละ 1 แห่ง แต่เนื่องจากสถานประกอบการประเภทรับเหมาก่อสร้างมีกลุ่มผู้ทำงานที่เป็นกลุ่มย่อยจึงคัดเลือกมา 3 แห่ง เช่นเดียวกับกลุ่ม งานบริการและพนักงานห้างสรรพสินค้า ที่มีผู้ทำงานน้อยกว่า 200 คน ทั้งนี้เพราะลักษณะของห้างสรรพสินค้ามีความหลากหลายของการดำเนินงานในสถานประกอบการที่ประกอบด้วยการลงทุนจากบริษัทย่อย ๆ ที่มาใช้พื้นที่ในห้างสรรพสินค้ามากกว่าเป็นลูกจ้างโดยตรงของห้างสรรพสินค้านั้น ๆ

1.2 สุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย จากอุตสาหกรรมที่ได้รับการคัดเลือก โดยแต่ละสถานประกอบการจะต้องมีเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 2 ต่อ 1 หรือ 1 ต่อ 2 แล้วแต่ลักษณะของสถานประกอบการนั้น ๆ จำนวนอุตสาหกรรมละ 150 คน รวมทั้งสิ้น 600 คน

สถานประกอบการที่ได้รับคัดเลือก ได้แก่ บริษัทหาดทิพย์(มหาชน) บริษัทเจริญโภคภัณฑ์(อาหารสัตว์)จำกัด บริษัทโชติวัฒนะ(ห้องเย็น) อุตสาหกรรม จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัดได้อาดีพารทเมนท์สไตร์ ห้างหุ้นส่วนจำกัดโอเดียนดีพาร์เมนท์สไตร์ จำกัด บริษัทคงมันการช่างจำกัด บริษัทN88 จำกัด

2. เจ้าของสถานประกอบการยินดีให้ความร่วมมือ

ลักษณะตัวอย่างประชากร

1. เป็นเพศชายและหญิงที่สถานภาพสมรส คู่โดยพฤตินัยและนิตินัย โดยสุ่มจาก สถานประกอบการประเภทต่าง ๆ แห่งละ 150 ราย จากสถานประกอบการทั้งสิ้น 7 แห่ง
2. ยินดีเข้าร่วมโครงการ

การคำนวณตัวอย่างประชากร ใช้สูตร

$$n = \frac{Z_{1-\alpha/2} \sqrt{P_0(1-P_0)} + Z_{1-\beta} \sqrt{P_a(1-P_a)}}{(P_a - P_0)^2}$$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น
2. สัมภาษณ์เจาะลึกและเสวนากลุ่มโดยคัดเลือกจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จากสถานประกอบการก่อสร้าง ห้างสรรพสินค้า และภาคอุตสาหกรรม ที่ยินดีให้ความร่วมมือ ทั้งสิ้น 16 ราย คือ

2.1 การจัดเสวนากลุ่ม จำนวนผู้เข้าร่วมเสวนาเป็นกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ กลุ่มก่อสร้าง จำนวน 7 ราย ห้างสรรพสินค้า 7 ราย และกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทสายพาน 7 ราย

2.2 การสัมภาษณ์เจาะลึก 8 ราย (ภาคบริการ 4 ราย ภาคการผลิต 4 ราย) ตามโครงร่างปัญหาที่กำหนดไว้ โดยเจาะลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนั้นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยรวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ นำมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยหมวดต่าง ๆ หมวด คือ หมวดข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย (หมวด 1 - หมวด 8 รวมเป็น 182 ข้อ

1.1 หมวดที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ อายุ

เพศ สถานภาพสมรส การจดทะเบียนสมรส ภูมิลำเนา จำนวนครั้งของการแต่งงาน จำนวนบุตร จำนวนผู้ที่เป็นภรรยาในครอบครัว รายได้ รายได้ครอบครัว การวางแผนครอบครัวเป็นต้น รวมทั้งสิ้น 57 ข้อ

1.2 หมวดที่ 2 คำถามเกี่ยวกับบิดามารดา และการเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว จำนวน 12 ข้อ

1.3 หมวดที่ 3 ด้านพฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมดื่มเหล้า การเล่นการพนัน การพักผ่อนหย่อนใจ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อ/เพื่อนร่วมงาน 11 ข้อ

1.4 หมวดที่ 4 เกี่ยวกับความต้องการบุตร ประกอบด้วย คำถามเรื่องความต้องการมีบุตรทั้งของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวอย่างประชากรและคู่สมรส จำนวนบุตรที่ต้องการ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความต้องการเพศของบุตร ความการวางแผนกำหนดผู้ดูแลบุตร 13 ข้อ

1.5 หมวดที่ 5 ความคิดเห็นในการมีครอบครัว เป็นการถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดระดับความคิดเห็น เป็น 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การกำหนดเป็น 4 ระดับเป็นการปรับจากแนวคิดของการจัดระดับความคิดเห็นตามแนวทางของ Likert ที่นิยมจัดไว้ในระดับต่าง ๆ ดังนี้ คือ 3 5 7 และ 9 ระดับ แต่เนื่องจากจากประสบการณ์ของผู้วิจัย การจัดระดับที่เป็นเลขคู่ คำตอบที่ได้มักอยู่ในระหว่างกลาง ดังนั้นผู้วิจัยจึงปรับมาใช้ 4 ระดับ เพื่อจะให้เห็นความแตกต่างที่เด่นชัดขึ้นและง่ายต่อการแสดงความคิดเห็น 34 ข้อ

1.6 หมวดที่ 6 เกี่ยวกับครอบครัวและคู่ครอง เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของคู่สมรสที่ต้องการในอนาคต ความคาดหวังต่อบุตร ความคิดเห็นต่อการดูแลผู้สูงอายุ และรูปแบบครอบครัวที่คาดหวัง ผลกระทบของการทำงานต่อชีวิตครอบครัวและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 22 ข้อ

1.7 หมวดที่ 7 การใช้เวลา การแบ่งเวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน ที่อาจมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามความแตกต่างของบุคคล 10 ข้อ

1.8 หมวดที่ 8 ความรับผิดชอบในครอบครัวต่อการดูแลคู่สมรส ลูกและการวางแผนครอบครัวร่วมกัน การบริหารจัดการการเงิน กิจกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำเช่น ดูแลลูก การทำอาหารและการดูแลบ้าน ความรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นภายในบ้าน 23 ข้อ

1.9 หมวดที่ 9 เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตจนถึงปัจจุบันโดยการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น การเรียน การทำงาน การแต่งงาน เป็นต้น

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.1 จัดทำกลุ่มสัมมนาย่อยโดยมีตัวแทนจากสถานประกอบการที่มีลักษณะ

คล้ายคลึง กับสถานประกอบการที่กลุ่มเป้าหมายทำงานอยู่ ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางในการจัดทำแบบ
สัมภาษณ์และศึกษาแบบเจาะลึกเฉพาะกลุ่ม โดยคัดเลือกมาเป็นตัวแทนกลุ่มอุตสาหกรรมละ 5
คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

2.2 แนวทางในการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วย คำถามที่มีแนวทางเดียวกับ

แบบสัมภาษณ์เชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์รูปแบบของการสร้างครอบครัว
ของผู้ที่มีงานในภาคอุตสาหกรรมและใช้อธิบายพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวตลอดจนหา
ข้อสรุปของแบบแผนนั้น ๆ

2.2 แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วยคำถามตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

2.2.1 การตัดสินใจมีครอบครัวมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

2.2.2 การกำหนดลักษณะคู่ครอง

2.2.3 การวางแผนในการดำเนินชีวิตหลังจากแต่งงาน/อยู่กินกันฉันท์
สามีภรรยา

2.2.4 การกำหนดบทบาท การเลี้ยงดูบุตร จำนวนบุตร การวางแผน
ชีวิตให้บุตร

2.2.5 ความคาดหวังในอนาคตต่อการอยู่ร่วมกัน

2.2.6 วัฏจักรของชีวิตจนถึงปัจจุบัน

2.2.7 แนวทางในการตัดสินใจปัญหาในครอบครัว

2.2.8 รูปแบบครอบครัวที่กลุ่มเป้าหมายคาดหวัง

2.3 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์ จดบันทึกตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้
เตรียมไว้ในข้อที่ 2

การทดสอบเครื่องมือ

ภายหลังจากที่เตรียมแบบสัมภาษณ์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยนำไป
ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเชื่อถือได้ในเนื้อหา และนำส่วนที่เป็นการศึกษาความคิด
เห็นเชิงทัศนคติได้แก่ เรื่องความคิดเห็นต่อการมีครอบครัวและความคิดเห็นต่อผลกระทบของการ

ทำงานต่อชีวิตครอบครัวไปทดสอบความเชื่อถือได้โดยวิธีของครอนบัก(Cronbach 's alpha) ได้ค่าความเชื่อถือได้ 0.7873

การบริหารจัดการข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ในแต่ละวัน

4.2 ป้อนข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Epi Info version 6.03

4.3 ตรวจสอบความถูกต้องของการป้อนข้อมูล

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ จำนวน และร้อยละ และสถิติ

เชิงอนุมาน โดยใช้ Chi square test และ T test ด้วยโปรแกรม SPSS for windows

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์และ

บันทึกโดยเครื่องบันทึกเสียงร่วมกับการจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ มาป้อนข้อมูลลงในโปรแกรม Ethnograph version 4.0 แล้วนำมาสร้างคำบ่งชี้และสรุปความ ตามแนวทางการสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในรูปแบบการสำรวจครอบครัวของผู้ทำงานในอุตสาหกรรม โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม เพศ สถานภาพสมรส การจดทะเบียนสมรส ภูมิลำเนา การย้ายถิ่น

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	259	43.2
หญิง	341	56.8
สถานภาพสมรส		
อยู่ด้วยกัน	559	93.2
แยกกันอยู่	22	3.7
หย่า/ม่าย	3	0.5
คู่แยกบ้านกันอยู่	16	2.7
การจดทะเบียนสมรส		
จดทะเบียน	323	53.8
ไม่จดทะเบียน	277	46.2
ภูมิลำเนา		
ภาคเหนือ	16	2.7
ภาคกลาง	12	2.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	18	3.0
ภาคใต้	554	92.3
การย้ายถิ่น		
ย้ายภายในจังหวัด	135	22.5
ย้ายนอกจังหวัดแต่อยู่ในภาคใต้	263	43.8
ย้ายข้ามภาค	46	7.7
ไม่ย้าย	156	26.0

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.8 สถานภาพสมรสซึ่งส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันร้อยละ 93.2 รองลงมาร้อยละ 3.7 แยกกันอยู่ ส่วนร้อยละ 2.7 แยกบ้านกันอยู่ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการจดทะเบียนสมรส ถึงร้อยละ 53.8 ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.8 มีการย้ายถิ่นจากภายนอกจังหวัดสงขลา แต่ยังคงอยู่ในภาคใต้ รองลงมาร้อยละ 26.0 ไม่มีการย้ายถิ่น มีเพียงร้อยละ 7.7 เท่านั้นที่มีการย้ายถิ่นข้ามภาค

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ของผู้ประกอบการอาชีพ จำแนกตามสถานที่อยู่อาศัย ศาสนาผู้ประกอบการอาชีพ
ศาสนาคู่สมรส ระดับการศึกษา การประกันสังคม ประสบการณ์การเปลี่ยนงาน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพที่อยู่อาศัย		
บ้านตนเอง	272	45.3
บ้านบิดามารดา	106	17.7
นายจ้าง	44	7.3
บ้านญาติต้องเสียค่าใช้จ่าย	11	1.8
บ้านเช่า	20	3.3
ศาสนา(ของท่าน)		
พุทธ	507	84.5
คริสต์	2	0.3
อิสลาม	91	15.2
ศาสนา(คู่สมรส)		
พุทธ	499	83.2
คริสต์	3	0.5
อิสลาม	98	16.3
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	292	48.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	109	18.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	64	10.7
อนุปริญญา	119	19.8
ปริญญาตรี	16	2.7
ประกันสังคม		
มี	402	67.0
ไม่มี	198	33.0
ประสบการณ์การเปลี่ยนงาน		
ไม่เคยเปลี่ยน	235	39.2
เคยเปลี่ยน	365	60.8

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพ ร้อยละ 45.3 อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 17.7 อาศัยอยู่ในบ้านบิดามารดา ร้อยละ 7.3 อาศัยอยู่กับนายจ้าง มีเพียงร้อยละ 3.3

ที่ต้องเช่าบ้าน ในขณะที่มีร้อยละ 1.8 อาศัยบ้านญาติโดยมีส่วนร่วมในการจ่ายค่าเช่าบ้านด้วย กลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 84.5 นับถือศาสนาพุทธ เช่นเดียวกับคู่สมรสที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.2 ที่นับถือศาสนาพุทธเช่นเดียวกัน รองลงมาคือ ผู้ประกอบอาชีพร้อยละ 15.5 นับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่มีคู่สมรสของผู้ประกอบอาชีพนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 16.3 ร้อยละ มีเพียงร้อยละ 0.3 ของผู้ประกอบอาชีพที่นับถือศาสนาคริสต์ และร้อยละ 0.5 ของคู่สมรสนับถือศาสนาคริสต์ เช่นกัน

ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบอาชีพร้อยละ 48.7 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา คือร้อยละ 19.8 มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และมีเพียงร้อยละ 2.7 เท่านั้นที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

การประกันสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพ ส่วนมากร้อยละ 67.0 มีสวัสดิการประกันสังคมและมีร้อยละ 33.0 ที่ไม่มีหลักประกันด้านสวัสดิการประกันสังคม

ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.8 มีประสบการณ์ในการเปลี่ยนงาน ส่วนอีกร้อยละ 39.2 ไม่มีประสบการณ์ในการเปลี่ยนงาน คือ ไม่เคยเปลี่ยนงานเลย

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามการประกอบอาชีพของคู่สมรส การใช้การวางแผนครอบครัว การวางแผนครอบครัวของคู่สมรส

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การประกอบอาชีพของคู่สมรส		
ทำงานมีรายได้	476	79.3
ไม่ทำงานปัจจุบัน แต่เคยทำงานมาก่อน	71	12.0
ไม่เคยทำงาน	24	4.0
รับจ้างเป็นช่วง	3	0.5
ไม่ทราบแยกกันอยู่	18	3.0
คู่สมรสเสียชีวิต	7	1.2
ท่านใช้วิธีวางแผนครอบครัวด้วยตนเองหรือไม่		
ใช่	297	49.5
ไม่ใช่	303	50.5
วิธีที่ใช้คุมกำเนิดที่ผู้ประกอบอาชีพนิยมใช้		
ใส่ห่วง	11	1.8
ถุงยางอนามัย	18	3.0
ทำหมัน	32	5.3
ฝังยา	4	0.7
กินยาคุม	139	23.2
ฉีดยาคุม	37	6.2
ใช้วิธีธรรมชาติ	49	8.2
ฉีดยาคุม	7	1.2
วิธีที่ใช้คุมกำเนิดที่นิยมใช้ในคู่สมรส		
ใส่ห่วง	4	0.7
ถุงยางอนามัย	10	11.7
ทำหมัน	36	6.0
ฝังยา	6	1.0
กินยาคุม	69	11.5
ใช้วิธีธรรมชาติ	43	7.3
ฉีดยาคุม	36	6.5

จากตารางที่ 3 พบว่า คู่สมรสของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 79.7 มีงานทำและมีรายได้ รองลงมาร้อยละ 11.8 เป็นผู้ที่เคยทำงานมีรายได้แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำงาน

การวางแผนครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 50.9 ไม่ใช้การวางแผนครอบครัว ส่วนผู้ที่ใช้วิธีการวางแผนครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 23.2 ใช้วิธีกินยาคุม ส่วนคู่สมรสของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่คุมกำเนิดโดยใช้ถุงยางอนามัยและกินยาคุม รองลงมาร้อยละ 11.07 และ 11.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามอาชีพบิดามารดาสถานภาพสมรสของบิดามารดา ความสัมพันธ์กับบิดามารดา

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพของบิดา		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	41	6.8
เกษตรกร	448	74.7
รับจ้าง/กรรมกร	637	11.2
ลูกจ้างบริษัท	5	0.8
ค้าขาย	39	6.5
อาชีพของมารดา		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	17	2.8
เกษตรกร	440	73.3
รับจ้าง/กรรมกร	41	6.8
ลูกจ้างบริษัท	4	0.7
ค้าขาย	62	10.4
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	36	6.0
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	528	88.0
แยกกันอยู่	72	22.0
ความสัมพันธ์กับบิดามารดา		
ต่างคนต่างอยู่	38	6.3
ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ	464	77.3
นาน ๆ ไปเยี่ยม	27	4.5
เคยไปแต่ปัจจุบันไม่ไป	2	0.3
อยู่ด้วยกัน	67	1.2

จากตารางที่ 4 พบว่า ทั้งบิดามารดาของผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีถึงร้อยละ 74.7 และ 73.3 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพในครอบครัวอยู่ด้วยทั้งบิดาและมารดา ร้อยละ 88.0 และร้อยละ 22.0 ที่

บิดามารดาแยกกันอยู่ ส่วนด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวกับบิดามารดา พบว่า ส่วนใหญ่มีการไปมาหาสู่กันเป็นประจำร้อยละ 77.3

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามความสัมพันธ์กับญาติ สถานะของบิดามารดา ผู้ดูแลบิดามารดา

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับญาติ		
ต่างคนต่างอยู่	38	6.3
ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ	536	89.4
นาน ๆ ไปเยี่ยม	24	4.0
เคยไปแต่ปัจจุบันไม่ไป	2	0.3
สถานะของบิดามารดา		
ยังมีชีวิตทั้งคู่	496	82.7
คนใดคนหนึ่งตายแล้ว	81	13.5
เสียชีวิตทั้งสองคน	23	3.8
ผู้ดูแลบิดามารดา		
ท่านเอง	102	17.0
ญาติพี่น้อง	296	49.3
ดูแลตนเอง	196	32.7
ไม่ได้ติดต่อ/ไม่ทราบ	6	1.0

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ยังมีการติดต่อไปมาหาสู่กับญาติเป็นประจำร้อยละ 89.4 รองลงมาร้อยละ 6.3 คือ ต่างคนต่างอยู่ นอกจากนั้นก็ไปเยี่ยมและแต่ก่อนเคยไปแต่ปัจจุบันไม่ได้ไปแล้วร้อยละ 4.0 และ 0.3 ตามลำดับ

ด้านสถานะของบิดามารดา พบว่า ส่วนใหญ่ทั้งบิดามารดายังมีชีวิตอยู่ทั้งคู่ร้อยละ 82.7 รองลงมาคือคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตไปแล้วร้อยละ 13.5 และเสียชีวิตแล้วทั้งสองคนร้อยละ 3.8 ส่วนผู้ที่ดูแล พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ดูแลอยู่ในความดูแลของญาติร้อยละ 49.3 รองลงมาคือ บิดามารดาดูแลตนเองร้อยละ 32.7 มีร้อยละ 17.0 ที่ผู้ประกอบอาชีพให้การดูแล และมีเพียงร้อยละ 1.0 เท่านั้นที่ไม่มีการติดต่อกับบิดามารดา

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม การร่วมกับผิดชอบบิดามารดา การทะเลาะกัน
รุนแรงของบิดามารดา ผู้ดูแลขณะเป็นเด็ก ลักษณะครอบครัวในวัยเด็ก ผู้ให้คำปรึกษา

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านร่วมกับผิดชอบบิดามารดา		
ส่งเงินให้เป็นประจำ	280	46.7
ส่งเงินและให้ความช่วยเหลือเป็นครั้งคราว	260	43.3
ไม่เคยรับผิดชอบใดๆ	56	9.3
แต่ก่อนส่งปัจจุบันไม่ได้ทำ	4	0.7
การทะเลาะกันรุนแรงของ บิดามารดา		
เคยบ่อยครั้ง	37	6.2
นาน ๆ ครั้ง มีการทำร้ายกัน	94	15.7
ไม่เคยทะเลาะกันมีการทำร้ายกัน	461	76.8
แต่ก่อนมีบ้างเดี๋ยวนี้ไม่มี	5	0.8
ไม่ทราบเพราะแยกกันอยู่ตั้งแต่เด็ก	3	0.5
ผู้ดูแลท่านขณะเป็นเด็ก		
บิดามารดา	470	78.3
ปู่ย่าตายาย	58	9.7
ญาติพี่น้อง	35	5.8
อยู่วัดตั้งแต่เด็ก	3	0.5
อยู่กับพ่อคนเดียว	3	0.5
อยู่กับแม่คนเดียว	31	5.2
ลักษณะครอบครัวในวัยเด็ก		
ครอบครัวเดี่ยว	419	69.8
ครอบครัวขยาย	181	30.2
ผู้ให้คำปรึกษา		
บิดา	34	5.7
มารดา	186	31.0
ทั้งบิดาและมารดา	71	11.8
คู่สมรส	111	18.5
เพื่อนผู้ร่วมงาน	32	5.3
พี่น้อง	66	11.0
หัวหน้างานและอื่น ๆ	2	0.3
ไม่ปรึกษาใคร ตัดสินใจเอง	61	10.2
ลูก ๆ	8	1.3
ญาติผู้ใหญ่	29	4.8

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 46.7 ส่งเงินให้บิดามารดาใช้เป็นประจำ รองลงมาร้อยละ 43.3 ที่ส่งเงินให้ใช้เป็นประจำคราว

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.8 ไม่เคยทะเลาะกันอย่างรุนแรงหรือทำร้ายกัน รองลงมาคือ มีการทะเลาะนาน ๆ ครั้งและมีการทำร้ายกันนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 15.7 มีเพียงร้อยละ 0.3 เท่านั้นที่แยกกันอยู่กับพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก

ในการเลี้ยงดู พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.3 อยู่ในความดูแลของพ่อแม่ รองลงมาร้อยละ 9.7 อยู่ในความดูแลของปู่ย่าตายาย

รูปแบบของครอบครัวของผู้ประกอบอาชีพในขณะที่ผู้ประกอบอาชีพยังเป็นเด็ก พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.8 มาจากครอบครัวเดี่ยว และร้อยละ 30.2 มาจากครอบครัวขยาย

ในกรณีที่มีปัญหาและต้องการการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 31.0 ศึกษามารดา รองลงมา ร้อยละ 18.5 ศึกษาคู่สมรส และร้อยละ 11.8 ศึกษาทั้งพ่อและแม่ มีบางคนที่ไม่ศึกษาผู้ใด ร้อยละ 10.2 และมีการศึกษาหัวหน้างานและอื่น ๆ เพียงร้อยละ 0.2

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของผู้ประกอบอาชีพในการใช้เวลาว่าง

พฤติกรรม	ไม่เคย	นาน ๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง
ดื่มสุรา	50(8.3)	378(63.0)	172(28.7)
เล่นการพนัน(หวย แซร์)	288(48.0)	146(24.3)	166(27.7)
เที่ยวสถานเริงรมย์	455(75.3)	120(20.1)	25(4.2)
ดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง	513(85.5)	67(11.2)	20(3.3)
คุยกับเพื่อน	28(4.4)	103(17.2)	469(78.2)
ร่วมวงสุรา/ไฟ	367(61.2)	152(25.3)	81(13.5)
ดูโทรทัศน์/อ่านหนังสือ/ดูภาพยนตร์	41(6.8)	108(18.0)	451(75.2)
เที่ยวกับเพื่อน ๆ	132(22.0)	419(69.8)	49(8.2)
ไปวัด/ทำบุญ	33(5.5)	442(73.7)	125(20.8)
เที่ยวกับครอบครัว	44(7.3)	378(63.0)	178(29.7)
ทำสวน	535(89.2)	15(2.6)	50(8.3)

จากตารางที่ 7 เกี่ยวกับพฤติกรรมบางประการ พบว่า พฤติกรรมการดื่มสุรา พบส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.0 ที่ดื่มสุรานาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 28.7 ดื่มสุราบ่อยครั้ง

การเล่นหวย แซร์ หรือการพนันอื่น ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.0 ไม่เล่นการพนันเหล่านั้น แต่ก็มีร้อยละ 27.7 ที่เล่นหวยและแซร์บ่อย

การเที่ยวสถานเริงรมย์พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.3 ไม่เที่ยวในสถานเริงรมย์

ด้านเครื่องดื่มบำรุงกำลัง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.5 ๆ ไม่ดื่ม มีเพียงร้อยละ 3.3 เท่านั้นที่ดื่มบ่อยครั้ง

ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นเมื่อทำงานหรือว่าง พบว่า มีการคุยกับเพื่อนบ่อยครั้งมากที่สุดร้อยละ 78.2 ส่วนการร่วมสังสรรค์โดยการร่วมวงไฟและวงสุรามีเพียงร้อยละ 13.5 และส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.2 ไม่มีพฤติกรรมดังกล่าว

ด้านความบันเทิง ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.2 ดูโทรทัศน์/อ่านหนังสือ /ดูภาพยนตร์/ มีเพียงร้อยละ 6.8 เท่านั้นที่ไม่เคยมีพฤติกรรมดังกล่าว

การเที่ยวกับเพื่อน ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.8 ไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ นาน ๆ ครั้ง และรองลงมา ร้อยละ 22.0 ไม่เคยไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ

การไปวัดทำบุญซึ่งรวมถึงการประกอบศาสนากิจของศาสนาอื่น ๆ ด้วย พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.7 ไปวัดทำบุญนาน ๆ ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 20.8 ไปวัดบ่อยครั้ง มีเพียงร้อยละ 5.5 เท่านั้นที่ไม่เคยไปวัดเลย

การไปเที่ยวกับครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.0 ไปเที่ยวกับครอบครัวนาน ๆ ครั้ง รองลงมาร้อยละ 29.7 มีกิจกรรมเที่ยวกับครอบครัวเป็นประจำ และร้อยละ 7.3 ไม่เคยไปเที่ยวกับครอบครัว

การใช้เวลาว่างนอกเหนือจากข้างต้น มีร้อยละ 8.3 ที่ใช้เวลาว่างในการทำสวนเป็นประจำ และร้อยละ 2.6 ทำสวนนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 89.2 ไม่เคยทำสวน

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม ความต้องการบุตร สาเหตุที่ไม่ต้องการบุตร จำนวนบุตรที่ต้องการ เพศของบุตร จำนวนบุตรที่คู่สมรสต้องการ เพศของบุตรที่คู่สมรสต้องการ

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ท่านต้องการมีบุตรหรือไม่		
ต้องการ	310	51.7
ไม่ต้องการ	290	47.5
สาเหตุที่ไม่ต้องการมีบุตร		
ไม่พร้อมที่จะมีบุตร	32	5.3
เคยมีมาแล้วปัจจุบันไม่ต้องการ	247	41.2
ภรรยาไม่ชอบเด็ก	6	1.0
อายุมากแล้ว	3	0.5
กลัวส่งลูเรียนไม่ได้	2	0.3
จำนวนบุตรที่ท่านต้องการ		
1 คน	57	9.5
2 คน	372	62.0
มากกว่า 2 คน	171	28.5
ความต้องการกำหนดเพศของบุตรของท่าน		
ชาย	302	50.3
หญิง	195	32.7
เพศใดก็ได้	103	17.2
จำนวนบุตรที่คู่สมรสต้องการ		
1 คน	82	13.7
2 คน	352	58.7
มากกว่า 2 คน	140	23.0
ไม่เคยถาม	28	4.7
เพศของลูกที่คู่สมรสต้องการ		
ชาย	206	34.3
หญิง	249	41.5
เพศใดก็ได้	117	19.5
ไม่เคยถาม	28	4.7

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 51.7 มีความต้องการบุตร และมีร้อยละ 62.0 ที่ต้องการบุตร 2 คน ถ้าสามารถกำหนดเพศได้ในกรณีที่มิบุตรได้เพียงคนเดียวผู้ประกอบ

อาชีพส่วนใหญ่ต้องการบุตรเพศชายร้อยละ 50.3 รองลงมาคือเพศหญิง ร้อยละ 32.7 และ เพศใดก็ได้ ร้อยละ 17.2 ในกรณีที่ไม่ต้องการมีบุตรพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.2 เป็นผู้ที่เคยมีบุตรมาแล้วและขณะนี้ ยังไม่ต้องการบุตรเพิ่ม

ส่วนคู่สมรสของผู้ประกอบการ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการบุตร จำนวน 2 คน มีร้อยละ 58.7 รองลงมาคือต้องการบุตรมากกว่า 2 คนร้อยละ 23.0 ส่วนที่ต้องการบุตรเพียง 1 คนมีเพียงร้อยละ 13.7 มีร้อยละ 4.7 ที่ไม่เคยถามคู่สมรสถึงจำนวนบุตรที่ต้องการ

ในเรื่องเพศของบุตรถ้าสามารถกำหนดได้ในกรณีมีบุตรได้เพียง 1 คน พบว่า คู่สมรสของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการบุตรเพศหญิงร้อยละ 41.5 รองลงมาคือเพศชายร้อยละ 34.3 และเพศอะไรก็ได้ร้อยละ 19.5

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละ ของผู้ประกอบการอาชีพจำแนกตาม การมีบุตรทันทีหลังแต่งงาน ความต้องการเลี้ยงบุตร ผู้ที่ดูแลบุตรแทน

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การมีบุตรทันทีที่แต่งงาน		
ควร	130	21.7
ไม่ควร	470	78.3
ท่านต้องการเลี้ยงบุตรเองหรือไม่		
ต้องการ	566	94.3
ไม่ต้องการ	34	5.7
ผู้ที่ดูแลบุตรแทน		
บิดามารดาของท่าน	527	87.8
บิดามารดาของคู่สมรส	24	4.0
ฝากเลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็ก	31	5.2
ฝากข้างบ้าน	16	2.7
ให้ญาติเลี้ยง	2	0.3

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุตร ของผู้ประกอบการอาชีพ พบว่า ร้อยละ 78.3 คิดว่าไม่ควรมีบุตรทันทีภายหลังการแต่งงาน ในการเลี้ยงดูบุตรผู้ประกอบการอาชีพส่วนใหญ่ต้องการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองหรือโดยคู่สมรส ร้อยละ 94.3 ส่วนในกรณีที่ไม่สามารถดูแลได้ด้วยตนเองส่วนใหญ่เลือกที่จะให้บิดามารดาของตนเองเป็นผู้ดูแลร้อยละ 87.8 มีร้อยละ 5.2 ที่ต้องการฝากให้ศูนย์พัฒนาเด็ก (nursery) เป็นผู้ดูแล และร้อยละ 4.0 ต้องการให้บิดามารดาของคู่สมรสเลี้ยงดูให้

ข้อมูลในส่วนต่อไปนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพต่อการมีครอบครัว โดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ดังนี้

1. การเลือกคู่ การแต่งงาน และ พฤติกรรมทางเพศ
2. บทบาทของผู้หญิงในครอบครัว ปัญหาความรุนแรง และการยอมรับทางสังคม
3. การดูแลบุตรและการวางแผนครอบครัว

1. การเลือกคู่ การแต่งงาน และพฤติกรรมทางเพศ

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นในการมีครอบครัวการเลือกคู่ การแต่งงาน และพฤติกรรมทางเพศของผู้ประกอบอาชีพ

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.การมีครอบครัวเป็นเรื่องของความรักความเข้าใจกันเป็นหลัก	296(49.3)	293(48.8)	10(1.7)	1(.02)
2.การมีครอบครัวต้องมีการแบ่งปันการทางเศรษฐกิจ	172(28.7)	308(51.3)	114(19.0)	6(1.0)
3.องค์ประกอบในการตัดสินใจมีครอบครัวต้องนึกถึงภาวะเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย	174(29.0)	300(50.0)	115(19.2)	11(1.8)
4.ในสถานการณ์ปัจจุบันการที่ชายหญิงมาอยู่ร่วมกันอันที่สามีภรรยาสมควรได้รับการยอมรับ	167(27.8)	253(42.2)	142(23.7)	38(6.3)
5.การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานจะเป็นผลดีต่อการตัดสินใจเลือกคู่ครองและอยู่ด้วยกันอย่างถาวรมากกว่าเดิม	17(2.8)	149(24.8)	305(50.8)	129(21.5)
6.การที่ชายหญิงพึงพอใจที่จะอยู่ร่วมกันเองเป็นการสร้างครอบครัวที่นิยมทำกันในปัจจุบัน	27(4.5)	320(53.3)	182(30.3)	71(11.8)
7.การมีครอบครัวจำเป็นต้องมีพิธีแต่งงาน	234(39.0)	272(45.3)	94(15.7)	0(0.0)
8.การเลือกคู่ครองควรเป็นสิทธิโดยตรงของตนเองมากกว่าการตัดสินใจของบิดามารดา	243(40.5)	322(53.7)	29(4.8)	6(1.0)
9.สื่อมวลชน(หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์)มีอิทธิพลต่อค่านิยมและแบบแผนในการมีครอบครัว เช่น การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน	48(8.0)	266(44.3)	265(44.2)	21(3.5)
10.การมีลูกเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับครอบครัว	347(57.8)	231(38.5)	19(3.2)	3(0.5)
11.ท่านยอมรับได้กับการเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ของผู้หญิง	0(0.0)	12(2.0)	180(30.0)	408(68.0)
12.ท่านยอมรับได้กับการเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ของผู้ชาย	7(1.2)	53(8.8)	193(32.2)	347(57.8)
13.ครอบครัวควรต้องอยู่ด้วยกัน พ่อแม่ ลูก	367(61.2)	202(33.7)	23(3.8)	8(1.3)
14.ผู้หญิงที่มีลูกโดยไม่มีความพร้อมควรทำแท้งได้	14(2.3)	181(30.2)	186(31.0)	219(36.5)

จากตารางที่ 10 ความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพต่อการมีครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับ การมีครอบครัวเป็นเรื่องของความรักความเข้าใจกันเป็นหลัก การมีลูกเป็นสิ่งที่ดีและสำคัญยิ่งสำหรับครอบครัวครอบครัวควรต้องอยู่ด้วยกัน พ่อแม่ ลูก ร้อยละ 49.3 57.8 61.2

ร้อยละ 51.3 50.0 42.2 53.3 45.3 และ 53.7 เห็นด้วยกับ การมีครอบครัวต้องมีการแบ่งปัน การทางเศรษฐกิจ องค์ประกอบในการตัดสินใจมีครอบครัวต้องนึกถึงภาวะเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย ในสถานการณ์ปัจจุบันการที่ชายหญิงมาอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาสมควรได้รับการยอมรับ การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานจะเป็นผลดีต่อการตัดสินใจเลือกคู่ครองและอยู่ด้วยกันอย่างถาวรมากกว่าเดิม การมีครอบครัวจำเป็นต้องมีพิธีแต่งงาน และการเลือกคู่ครองควรเป็นสิทธิโดยตรงของตนเองมากกว่า การตัดสินใจของบิดามารดา ตามลำดับ

นอกจากนี้ พบว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในเรื่อง การยอมรับได้กับการเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ของผู้หญิง และการยอมรับได้กับการเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ของผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 68.0 และ 57.8 ตามลำดับ

ส่วนในเรื่อง สื่อมวลชน(หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์)มีอิทธิพลต่อค่านิยมและแบบแผนในการมีครอบครัว เช่น การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน พบว่ามีที่ผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 44.2 และ 44.3 ตามลำดับ

2. บทบาทของผู้หญิงในครอบครัว ปัญหาความรุนแรง และการยอมรับทางสังคม

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพต่อ บทบาทของผู้หญิงในครอบครัว ปัญหาความรุนแรง และการยอมรับทางสังคม

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15. ผู้หญิงควรต้องช่วยผู้ชายทำมาหากินด้วย	199(33.2)	384(64.0)	17(2.8)	0(0.0)
16. ถึงแม้ผู้หญิงทำงานนอกบ้าน แต่หน้าที่ดูแลครอบครัวยังต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่เหมือนเดิม	120(20.0)	384(64.0)	92(15.3)	4(0.7)
17. การที่ผู้หญิงทำงานนอกบ้านเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว	14(2.3)	163(27.2)	359(59.8)	64(10.7)
18. การทำงานนอกบ้านของผู้หญิงก่อให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาบุตรและการดูแลสุขภาพ	25(4.2)	275(45.8)	271(45.2)	29(4.8)
19. ผู้หญิงควรมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำทางการเมือง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น	73(12.2)	430(71.7)	91(15.2)	6(1.0)
20. ความรุนแรงในครอบครัวมักมีสาเหตุจากการกระทำของผู้ชาย	57(9.5)	292(48.7)	235(39.2)	16(2.7)
21. เมื่อแต่งงาน/อยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา ทั้งชายและหญิงควรหยุดกิจกรรมบางอย่าง เช่น การพนัน เที่ยวกลางคืน	304(50.7)	272(45.3)	18(3.0)	6(1.0)
22. การยอมรับเครือข่ายของฝ่ายตรงข้ามมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตครอบครัว	201(33.5)	342(57.0)	53(8.8)	4(0.7)
23. การครอบครัวสอนให้ท่านรู้จักให้และยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น	245(40.8)	345(57.5)	10(1.7)	0(0.0)

จากตารางที่ 11 ด้านบทบาทของผู้หญิงในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเรื่องบทบาทของสตรี ในเรื่อง ผู้หญิงควรต้องช่วยผู้ชายทำมาหากินด้วย ถึงแม้ผู้หญิงทำงานนอกบ้าน แต่หน้าที่ดูแล

ครอบครัวยังต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่เหมือนเดิม ผู้หญิงควรมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำทางการเมือง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ร้อยละ 64.0 64.0 45.8 และ 71.7 ตามลำดับ

ด้านความรุนแรง พบว่า ความรุนแรงในครอบครัวมักมีสาเหตุจากการกระทำของผู้ชาย ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.7 เห็นด้วยว่ามีสาเหตุจากผู้ชาย

ด้านพฤติกรรมภายหลังการครอบครัว พบว่า ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 50.7 เห็นด้วยอย่างยิ่งกับพฤติกรรมเมื่อแต่งงาน/อยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา ทั้งชายและหญิงควรหยุดกิจกรรมบางอย่าง เช่น การพนัน เที่ยวกลางคืน

ด้านการยอมรับทางสังคม การยอมรับเครือข่ายของฝ่ายตรงข้ามมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตครอบครัว การครอบครัวสอนให้ท่านรู้จักให้และยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 57.0 และ 57.5 ตามลำดับ

3. การดูแลบุตรและการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพต่อการดูแลบุตรและการวางแผนครอบครัว

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
24. ปัญหาของเยาวชนในปัจจุบันสืบเนื่องมาจากปัญหาความแตกแยกในครอบครัว	164(27.3)	343(57.2)	89(14.8)	4(0.7)
25. สื่อมวลชน(หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์)มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก	43(7.2)	384(64.0)	152(25.3)	21(3.5)
26. เมื่อเกิดปัญหาระหว่างคู่สมรสควรคำนึงถึงลูกและปัญหาที่จะมีผลต่อลูก	311(51.8)	280(46.7)	9(1.5)	0(0.0)
27. ผู้หญิงควรมีสิทธิในการตัดสินใจด้านการเลือกใช้วิธีการวางแผนครอบครัวได้เท่าเทียมกับผู้ชาย	142(23.7)	442(73.7)	16(2.7)	0(0.0)
28. การเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดเป็นความร่วมมือของทั้งชายและหญิง	179(29.8)	406(67.7)	15(2.5)	0(0.0)
29. ทั้งหญิงและชายควรร่วมกันวางแผนการเลี้ยงดูลูก	256(42.7)	342(57.0)	2(0.3)	0(0.0)
30. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังเป็นสิ่งจำเป็น	392(65.3)	195(32.5)	13(2.2)	0(0.0)
31. ผู้หญิงควรมีสิทธิในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้เท่ากับผู้ชาย เช่น การซื้อของ การกำหนดจำนวนลูก	162(27.0)	403(67.2)	32(5.3)	3(0.5)
32. ผู้หญิงมีสิทธิในการเป็นหัวหน้าครอบครัวได้เท่า ๆ กับผู้ชาย	86(14.3)	413(68.8)	93(15.5)	8(1.3)
33. เด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังเพราะพ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านจะมีผลให้เด็กส่วนใหญ่ติดยาเสพติด	102(17.0)	385(64.2)	105(17.5)	8(1.3)
34. การย้ายถิ่นเพื่อหางานทำของพ่อแม่เป็นสาเหตุทำให้เด็กขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่	126(21.0)	384(64.0)	78(13.0)	12(2.0)

จากตารางที่ 12 การดูแลบุตรและการวางแผนครอบครัว พบว่า ในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ เห็นด้วยอย่างยิ่งในเรื่อง เมื่อเกิดปัญหาระหว่างคู่สมรสควรคำนึงถึงลูกและปัญหาที่จะมีผลต่อลูก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังเป็นสิ่งจำเป็น ร้อยละ 51.8 และ 65.3 ตามลำดับ

ในเรื่อง การเลี้ยงดูบุตร พบว่า ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเรื่อง ปัญหาของเยาวชนในปัจจุบันสืบเนื่องมาจากปัญหาความแตกแยกในครอบครัว สื่อมวลชน(หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์)มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก เด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังเพราะพ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านจะมีผลให้เด็กส่วนใหญ่ติดยาเสพติด เด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังเพราะพ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านจะมีผลให้เด็กส่วนใหญ่ติดยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 57.2 64.0 64.2 64.0 ตามลำดับ

การวางแผนครอบครัว ผู้หญิงควรมีสิทธิในการตัดสินใจด้านการเลือกใช้วิธีการวางแผนครอบครัวได้เท่าเทียมกับผู้ชาย การเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดเป็นความร่วมมือของทั้งชายและหญิง ทั้งหญิงและชายควรร่วมกันวางแผนการเลี้ยงดูลูก ผู้หญิงควรมีสิทธิในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้เท่ากับผู้ชาย เช่น การซื้อของ การกำหนดจำนวนลูก ผู้หญิงมีสิทธิในการเป็นหัวหน้าครอบครัวได้เท่า ๆ กับผู้ชาย และส่วนใหญ่ผู้ประกอบอาชีพเห็นด้วย ร้อยละ 73.7 67.7 57.0 67.2 และ 68.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม ความคิดเห็นต่อลักษณะสามีที่ดี ลักษณะ
 ภรรยาที่ดี ความต้องการด้านการศึกษาของลูก ความคาดหวังในการทำงาน รูปแบบของครอบครัว
 ที่ต้องการ

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะสามีที่ดี		
อยู่กับบ้านดูแลครอบครัว	25	4.2
ช่วยทำมาหากิน	82	13.7
แบ่งเบาภาระของคู่สมรส	30	5
ดูแลบ้าน และช่วยกันทำหากิน	333	55.5
มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว	104	17.0
ลักษณะภรรยาที่ดี		
อยู่กับบ้านดูแลครอบครัว	43	7.2
ช่วยทำมาหากิน	68	11.3
แบ่งเบาภาระของภรรยา	40	6.7
ดูแลบ้าน และช่วยกันทำหากิน	341	56.8
มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว	68	10.4
ท่านต้องการให้ลูกมีการศึกษาถึงขั้นใด		
ม 3.	14	2.30
ปวช/ปวส	26	4.3
อุดมศึกษา	54	9.0
แล้วแต่ความสามารถของลูก	476	79.3
สูงกว่าปริญญาตรี	17	2.8
ไม่ได้คาดหวัง	13	1.5
ท่านคาดหวังให้ลูกทำงาน		
รับราชการ	151	25.2
ทำอะไรก็ได้ที่สุจริต	334	55.7
ทำอะไรก็ได้ที่ได้เงินมาก ๆ	16	2.7
แพทย์-พยาบาล	76	12.7
ไม่ได้คิด	23	3.8
รูปแบบครอบครัวที่ท่านต้องการ		
มีเฉพาะท่าน คู่สมรส ลูก	324	54.0
ครอบครัวขยาย	276	46.0

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ทั้งสามีและภรรยาที่ดีควรต้อง อยู่ดูแลบ้านและช่วยกันทำมาหากิน ร้อยละ 55.5 และ 56.8 ตามลำดับ

ส่วนความคาดหวังในเรื่องการศึกษาของบุตร พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 79.3 ไม่ได้คาดหวังและ คิดว่าการเรียนของลูกขึ้นอยู่กับความสามารถของลูกเอง ซึ่งร้อยละ 9.0 คาดหวังจะให้ลูกสามารถเรียน ถึงระดับอุดมศึกษา และร้อยละ 55.7 คาดหวังว่า ต้องการให้ลูกประกอบอาชีพสุจริตตามที่ลูกต้องการ มีร้อยละ 25.2 ต้องการให้ลูกรับราชการ

นอกจากนี้ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.0 ต้องการให้ครอบครัวเป็นแบบครอบครัว เดี่ยว

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามการทะเลาะกับคู่สมรสรุนแรง การทำร้ายร่างกาย สาเหตุของปัญหา การดูแลคนแก่ในปัจจุบัน การหวังพึ่งของพ่อแม่หรือไม่

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
การทะเลาะกับคู่สมรสรุนแรง		
มีบ่อยครั้ง	8	1.3
มีนาน ๆ ครั้ง	131	2.8
มีแต่ไม่รุนแรง	154	25.7
ไม่มี	307	51.2
มีการทำร้ายร่างกายกัน		
มีทุกครั้ง	51	8.5
มีเป็นบางครั้ง	88	14.7
ไม่มีการทำร้ายกัน	154	25.7
ไม่มีการทะเลาะรุนแรง	307	51.2
สาเหตุของปัญหา		
ลูก	83	13.8
พฤติกรรมของคู่สมรส	211	35.2
ญาติพี่น้อง	99	16.5
ปัญหาเศรษฐกิจ	107	17.8
สาเหตุจากตนเอง	45	7.5
ความไม่เข้าใจกัน	55	9.2
การดูแลคนแก่ในปัจจุบัน		
ได้รับ	407	67.8
ไม่ได้รับ	140	23.3
ได้รับไม่มาก	52	8.7
ไม่แน่ใจ	1	0.2
การหวังพึ่งของพ่อแม่หรือไม่		
หวัง	387	64.5
ไม่หวัง	170	28.3
ไม่แน่ใจ	43	7.2
ท่านหวังพึ่งจากลูก		
หวัง	317	52.8
ไม่ได้หวัง	274	45.7
ไม่แน่ใจ	9	1.5

จากตารางที่ 14 ในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.2 ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว มีร้อยละ 25.7 ที่มีการทะเลาะเบาะแว้งแต่ไม่รุนแรง นอกจากนี้ยังพบว่า ร้อยละ 8.5 มีการทำร้ายกันทุกครั้งที่มีการทะเลาะ

สำหรับการเกิดปัญหาในครอบครัวและมีการทะเลาะเบาะแว้งที่ไม่รุนแรงเกิดจากปัญหาพฤติกรรมของคู่สมรส ร้อยละ 35.2 และรองลงมาร้อยละ 17.8 เป็นปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจ นอกจากนี้ก็มีสาเหตุจากญาติพี่น้อง ร้อยละ 16.5 และปัญหาเรื่องลูกร้อยละ 13.8 ตามลำดับ

ในสถานการณ์ผู้สูงอายุปัจจุบัน ผู้ประกอบอาชีพ มีความเห็นว่า ผู้สูงอายุในปัจจุบันยังได้รับการดูแลร้อยละ 67.8 ผู้ประกอบอาชีพคิดว่าบิดามารดาของตนหวังพึ่งตนเองร้อยละ 64.5 ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบอาชีพก็หวังพึ่งบุตร ร้อยละ 52.8

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามการเปรียบครอบครัวปัจจุบันกับสมัยเป็นเด็ก

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
การเปรียบครอบครัวปัจจุบันกับสมัยเป็นเด็ก		
ต่างกัน	532	88.7
ไม่ต่างกัน	63	10.5
ต่างและเหมือนกันในบางเรื่อง	5	0.8

จากตารางที่ 16 พบว่า ในการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม ผู้ประกอบอาชีพตอบว่า ลักษณะการอยู่กันอย่างครอบครัวในปัจจุบันส่วนใหญ่แตกต่างจากเมื่อสมัยที่ตนเองยังเป็นเด็กอยู่ร้อยละ 88.7 โดยมองในลักษณะสังคมโดยรวม

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพต่อผลกระทบการทำงานต่อชีวิตครอบครัว

ข้อความ	ระดับความเห็น			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีผล
มีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง	390(65.0)	45(7.5)	124(20.7)	41(6.8)
มีโอกาสเลือกคู่ครองมากขึ้น	310(51.7)	53(8.8)	102(17.0)	135(22.5)
มีโอกาสเกิดปัญหาการหย่าร้างมากขึ้น	392(65.3)	82(13.7)	40(6.7)	86(14.3)
มีโอกาสเกิดปัญหาทะเลาะวิวาทมากขึ้น	465(77.5)	72(12.0)	30(5.0)	33(5.5)
มีเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น	81(13.5)	44(7.3)	326(54.3)	149(24.8)
มีชีวิตที่ดีขึ้น	56(9.3)	38(6.3)	349(58.2)	157(26.2)
ลูกมีโอกาสได้เรียนมากขึ้น	106(17.7)	37(6.2)	240(40.0)	217(36.2)
มีโอกาสเกิดปัญหาถูกลูกทอดทิ้งมากขึ้น	371(61.8)	100(16.7)	45(7.5)	84(14.0)

จากตารางที่ 17 ได้สอบถามความเห็นของผู้ประกอบอาชีพในเรื่องผลกระทบของการทำงานในภาคอุตสาหกรรมต่อการดำรงชีวิตครอบครัว พบว่า การทำงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งภาคการผลิตและภาคการบริการส่วนใหญ่ ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง มีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ลดลง มีโอกาสเลือกคู่ครองมากขึ้น มีโอกาสเกิดปัญหาทะเลาะวิวาทมากขึ้น มีโอกาสเกิดปัญหาถูกลูกทอดทิ้งมากขึ้น ร้อยละ 65.0 51.7 65.3 77.5 และ 61.8 ตามลำดับ ส่วนที่มีผลในทางที่ดีคือ เรื่องการมีเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น มีชีวิตที่ดีขึ้น ลูกมีโอกาสได้เรียนมากขึ้น ร้อยละ 54.3 58.2 และ 40.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตาม สาเหตุที่ทำให้เกิดการแตกแยกของคู่ครอง
ความต้องการเปลี่ยนคู่ครอง การประสบผลสำเร็จในชีวิตคู่ การมีหนี้สิน สาเหตุการกู้ยืม

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุที่ทำให้เกิดการแตกแยกของคู่ครอง		
ขาดความเข้าใจกัน	440	73.3
ญาติพี่น้องและคนภายนอกครอบครัวยุติ	104	17.3
ปัญหาเศรษฐกิจ	54	9.0
ปัญหาเรื่องลูก	2	0.3
ต้องการเปลี่ยนคู่ครองหรือไม่		
ต้องการ	18	3.0
ไม่ต้องการ	582	97.0
การประสบผลสำเร็จในชีวิตคู่		
ประสบความสำเร็จ	389	64.8
ไม่ประสบความสำเร็จ	127	21.2
ไม่แน่ใจ	63	10.5
ประสบความสำเร็จ ร้อยละ 50	21	3.5
การมีหนี้สิน		
มี	284	47.3
ไม่มี	316	52.7
สาเหตุการกู้ยืม		
ซื้อบ้าน	89	14.8
ซื้อรถ	54	18.8
ซื้อของใช้ในบ้าน	30	5.0
ซื้อที่ดิน	6	1.0
ช่วยเหลือญาติ/เพื่อน	63	10.5
ให้ลูกเรียนหนังสือ	10	1.7
ใช้หนี้ให้พ่อแม่	5	0.8
แต่งงาน	16	2.7
ซื้อรถและบ้าน	6	1.0
ลงทุนกิจการ	4	0.7

จากตารางที่ 18 ผู้ประกอบอาชีพ มีความเห็นว่า สาเหตุของการแตกแยกระหว่างคู่สมรสส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากความไม่เข้าใจกัน ร้อยละ 73.7 รองลงมาคือร้อยละ 17.3 มีสาเหตุมาจาก บุคคลภายนอก ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่คิดว่าตนเองไม่ต้องการเปลี่ยนคู่ครอง ร้อยละ 97.0 คิดว่าตนเอง

ประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัวร้อยละ 64.8 ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.7 ไม่มีปัญหาหนี้สิน กลุ่มที่มีปัญหาหนี้สินมีร้อยละ 47.3 ซึ่งสาเหตุของการมีหนี้สินมาจากการนำเงินไปซื้อรถร้อยละ 18.8 รองลงมาคือการนำเงินไปซื้อบ้าน ร้อยละ 14.8 มีเพียงร้อยละ 0.7 ที่นำไปลงทุนกิจการต่าง ๆ

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามการเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังทำงาน และทิศทางในการเปลี่ยนแปลง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
การเปรียบเทียบชีวิตท่านก่อนและหลังจากทำงานเป็นอย่างไร		
แตกต่างจากเดิม	526	87.2
ไม่แตกต่างจากเดิม	74	12.3
ความแตกต่างที่เกิดขึ้นไปในทิศทางใด		
ดีขึ้น	501	83.5
แย่ลง	25	4.2
ไม่แตกต่าง	74	12.3

จากตารางที่ 19 เมื่อผู้ประกอบอาชีพพิจารณาภาพโดยรวมของชีวิต พบว่า ร้อยละ 87.2 คิดว่าชีวิตในปัจจุบันแตกต่างไปจากเดิมร้อยละ 87.2 โดยมีทิศทางที่ดีขึ้นร้อยละ 83.5 และมีทิศทางที่แย่ลงร้อยละ 4.2

ตารางที่ 20 เวลาเฉลี่ยในการใช้เวลาในแต่ละวัน (วันทำงาน)

กิจกรรม	เฉลี่ย(นาที)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	พิสัย	ฐานนิยม
ทำงาน	510.4	59.27	360-720	480
งานบ้าน	118.07	48.90	20-240	120
ดูแลลูก	150.97	71.69	20-480	120
พักผ่อน(ดูโทรทัศน์ เทีย)	161.14	88.61	30-500	120
นอน	454.40	77.63	180-720	480
เดินทางไปทำงาน	62.96	44.57	10-360	60
กิจวัตรประจำวัน	58.56	39.95	20-60	60

จากตารางที่ 20 การใช้เวลาในแต่ละวันของผู้ประกอบอาชีพ (ในวันทำงาน) พบว่าเวลาที่ใช้ในการทำงานเฉลี่ย 510 นาที (SD 59.27) ในขณะที่ใช้เวลาในการนอนเป็นอันดับรองลงมาเฉลี่ย คือ 454.40 นาที (SD 77.63) เวลาในการพักผ่อน เช่น ดูโทรทัศน์ เฉลี่ย 161.14 นาที (SD 88.61) เวลาที่ใช้ในการดูแลลูกเฉลี่ย 150.97 นาที (SD 71.69) ใช้เวลาในการทำงานบ้านเฉลี่ย 118.07 นาที (SD 48.90) และใช้เวลา น้อยที่สุดในเรื่องกิจวัตรประจำวัน คือเฉลี่ย 58.56 นาที (SD 39.95)

บทบาทความรับผิดชอบต่อครอบครัวของทั้งผู้ประกอบการอาชีพและคู่สมรส ได้จำแนกออกเป็นหมวด ๆ ดังนี้ คือ 1)หมวดค่าใช้จ่ายทั่วไป 2)ลูกและการเลี้ยงลูก 3)งานสังคม และ 4) งานบ้าน การกำหนดค่า คือ 9 – 0 โดยกำหนดจากตัวผู้ประกอบการอาชีพเป็นหลัก

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรับผิดชอบในครอบครัวด้าน ค่าใช้จ่าย ลูกและการเลี้ยง การประกอบอาชีพ การไปงานสังคม การทำงานบ้าน

กิจกรรม	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ฐานนิยม
ค่าใช้จ่าย			
ค่าน้ำค่าไฟ	6.04	2.38	5
ค่าอาหาร	6.09	2.42	5
ค่าใช้จ่ายของลูก	6.07	2.14	5
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	5.95	2.30	5
เงินช่วยเหลือญาติ	6.04	2.23	5
ค่าเช่าบ้าน	6.07	2.46	5
การออมเงิน	5.85	2.75	10
ลูกและการเลี้ยงดู			
การกำหนดระยะเวลาการมีลูก	5.22	1.19	5
การกำหนดจำนวนลูก	5.34	2.36	5
การเลี้ยงดูลูก	5.51	2.18	5
การวางแผนการศึกษาของลูก	5.57	1.75	5
การอบรมสั่งสอน	5.56	1.78	5
การลงโทษลูก	5.29	2.92	5
สอนการบ้านลูก	5.22	2.92	5
พาลูกเที่ยว	5.44	2.19	5
รับ-ส่ง ลูก	4.31	3.29	5
การให้รางวัลลูก	6.06	3.21	5
การประกอบอาชีพ			
เลือกอาชีพของท่าน	8.44	4.60	9
เลือกอาชีพของคู่สมรส	1.80	4.77	0
การไปงานสังคม	5.77	3.85	5
ทำงานบ้าน			
ซักผ้า- รีดผ้า	5.38	3.77	9
การทำอาหาร	4.98	3.97	9
จ่ายตลาด ซื้อของใช้	4.83	3.51	9

จากตารางที่ 21 การแบ่งความรับผิดชอบในครอบครัว พบว่า

ในเรื่องค่าใช้จ่ายในบ้านมีแนวโน้มที่จะเป็นความรับผิดชอบของผู้ประกอบอาชีพ แต่ส่วนใหญ่ (จากฐานนิยม คือ 5) ซึ่งเป็นการร่วมจ่ายกันโดยใช้เงินกองกลางที่ได้จากรายได้ คือ 5.85 - 6.09

ในเรื่องการเลี้ยงลูก การกำหนดจำนวนลูก การลงโทษลูก การวางแผนการศึกษา การอบรมสั่งสอน รวมถึงการให้รางวัลแก่ลูก มีแนวโน้มเป็นบทบาทของผู้ประกอบอาชีพ เฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 5.22 - 6.06 แต่อย่างไรก็ดี แนวโน้มบทบาทในการรับส่งลูกเป็นบทบาทของคู่สมรสของผู้ประกอบอาชีพ เฉลี่ย 4.31

การเลือกอาชีพ พบว่า ในการเลือกอาชีพของผู้ประกอบอาชีพเองนั้น ผู้ประกอบอาชีพมีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกเอง เฉลี่ย 8.44 เช่นเดียวกับคู่สมรสที่มีแนวโน้มตัดสินใจเลือกเอง เฉลี่ย 1.80

การไปงานสังคมต่าง ๆ พบว่า มีแนวโน้มที่ผู้ประกอบอาชีพจะไปงานสังคมมากกว่า เฉลี่ย 5.77

บทบาทและความรับผิดชอบในการทำงานบ้าน การซักรีดเสื้อผ้า การทำอาหารและการซื้อของ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นบทบาทของผู้ประกอบอาชีพเองมากกว่า เฉลี่ย 5.38 4.98 4.83 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ จำนวนครั้งของการสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา การประกันสังคม

ข้อมูล	สถานประกอบการ		df	Chi ²	P value
	การผลิต	การบริการ			
เพศ					
ชาย	139	120	1	2.452	0.117
หญิง	161	180			
จำนวนครั้งของการสมรส					
1 ครั้ง	282	277	1	0.654	0.419
2 ครั้ง	18	23			
จำนวนบุตร					
1 คน	101	119	2	4.050	0.132
2 คน	101	81			
มากกว่า 2 คน	38	32			
การย้ายถิ่น					
ย้ายภายในจังหวัด	64	71	3	4.321	0.229
ย้ายนอกจังหวัดแต่อยู่ในภาคใต้	124	139			
ย้ายข้ามภาค	23	23			
ไม่ย้าย	89	67			
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	146	146	7.555	4	0.109
มัธยมศึกษาตอนต้น	52	57			
มัธยมศึกษาตอนปลาย	28	36			
อนุปริญญา	61	58			
ปริญญาตรี	13	3			
การประกันสังคม					
มี	142	260	104.960	1	0.000*
ไม่มี	158	40			

จากตารางที่ 22 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลทางประชากรของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทั้งภาคการผลิตและภาคบริการ พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องสวัสดิการประกันสังคมที่ได้รับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศจำนวนครั้งของการแต่งงาน จำนวนบุตร การย้ายถิ่น และ ระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนงาน การประกอบอาชีพของคู่สมรส การคุมกำเนิดของผู้ประกอบอาชีพ การคุมกำเนิดของคู่สมรสผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามกลุ่มผู้ประกอบอาชีพภาคการผลิต และภาคบริการ

ข้อมูล	สถานประกอบการ		Df	Chi ²	P value
	ผลิต	บริการ			
การเปลี่ยนงาน					
ไม่เคยเปลี่ยนงาน	121	114	1	0.343	0.558
เคยเปลี่ยนงาน	179	186			
การประกอบอาชีพของคู่สมรส					
ทำงานมีรายได้	231	245	5	3.309	0.653
ไม่ทำงานปัจจุบัน แต่เคยทำงานมาก่อน	40	32			
ไม่เคยทำงาน	13	11			
รับจ้างเป็นช่วง	1	2			
ไม่ทราบแยกกันอยู่	10	8			
คู่สมรสเสียชีวิต	5	2			
การคุมกำเนิดของผู้ประกอบอาชีพ					
ใช้	141	156	1	1.500	0.221
ไม่ใช้	159	144			
การคุมกำเนิดของคู่สมรสผู้ประกอบอาชีพ					
ใช้	121	87	1	8.507	0.004*
ไม่ใช้	179	213			

จากตารางที่ 23 พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพภาคการผลิตและภาคบริการไม่มีความแตกต่างกันในเรื่อง การเปลี่ยนงาน การประกอบอาชีพของคู่สมรส และการคุมกำเนิดของผู้ประกอบอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่มีความแตกต่างกันในเรื่อง การคุมกำเนิดของคู่สมรสผู้ประกอบอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่าง อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา จำแนกตาม กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพภาคการผลิตและภาคการบริการ

ข้อมูล	สถานประกอบการ		Df	Chi ²	P value
	ผลิต	บริการ			
อาชีพของบิดา					
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	21	20	4	2.437	0.656
เกษตรกร	223	225			
รับจ้าง/กรรมกร	31	36			
ลูกจ้างบริษัท	4	1			
ค้าขาย	21	18			
อาชีพของมารดา					
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	8	5	6.396	0.270
เกษตรกร	217	223			
รับจ้าง/กรรมกร	19	22			
ลูกจ้างบริษัท	4	0			
ค้าขาย	22	14			
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	29	33			
สถานภาพสมรสของบิดามารดา					
อยู่ด้วยกัน	266	262	1	0.253	0.615
แยกกันอยู่	34	38			

จากตารางที่ 24 พบว่า อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และสถานภาพสมรสของบิดามารดา ของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพภาคการผลิตและภาคบริการ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสัมพันธ์กับญาติ สถานะของบิดามารดา และ ผู้ดูแลบิดามารดา
จำแนกตาม กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ

ข้อมูล	สถานประกอบการ		df	Chi ²	P value
	ผลิต	บริการ			
ความสัมพันธ์กับญาติ					
ต่างคนต่างอยู่	21	17	3	2.108	0.550
ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ	263	273			
นาน ๆ ไปเยี่ยม	15	9			
เคยไปแต่ปัจจุบันไม่ไป	1	1			
สถานะของบิดามารดา					
ยังมีชีวิตทั้งคู่	244	252	2	1327	0.515
คนใดคนหนึ่งตายแล้ว	42	39			
เสียชีวิตทั้งสองคน	14	9			
ผู้ดูแลบิดามารดา					
ท่านเอง	48	54	3	0.537	0.911
ญาติพี่น้อง	148	148			
ดูแลตนเอง	101	95			
ไม่ได้ติดต่อ/ไม่ทราบ	3	3			

ตารางที่ 26 พบว่า ทั้งกลุ่มผู้ประกอบการผลิตและภาคบริการไม่มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในเรื่องความสัมพันธ์กับญาติ สถานะของบิดามารดา ผู้ดูแล
บิดามารดา

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลขณะเป็นเด็ก ลักษณะครอบครัว ผู้ให้คำปรึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ

ข้อมูล	สถานประกอบการ		df	Chi ²	P value
	การผลิต	การบริการ			
ผู้ดูแลขณะเป็นเด็ก					
บิดามารดา	239	231		5	0.621
ปู่ย่าตายาย	30	28			
ญาติพี่น้อง	17	18			
อยู่วัดตั้งแต่เด็ก	2	1			
อยู่กับพ่อคนเดียว	1	2			
อยู่กับแม่คนเดียว	11	20			
ลักษณะครอบครัวในวัยเด็ก					
ครอบครัวเดี่ยว	209	210	1	0.008	0.929
ครอบครัวขยาย	91	90			
ผู้ให้คำปรึกษา					
บิดา	17	17	9	11.370	0.251
มารดา	88	98			
ทั้งบิดาและมารดา	44	27			
คู่สมรส	63	48			
เพื่อนผู้ร่วมงาน	16	16			
พี่น้อง	31	35			
หัวหน้างานและอื่น ๆ	1	1			
ไม่ปรึกษาใคร ตัดสินใจเอง	27	34			
ลูก ๆ	2	6			
ญาติผู้ใหญ่	11	18			

จากตารางที่ 25 พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ ผู้ดูแลขณะที่เป็นเด็ก ลักษณะครอบครัว และผู้ให้คำปรึกษาของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในภาคอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการ จำแนก ความคิดเห็นต่อครอบครัว

ข้อมูล	การผลิต	การบริการ	T test	P value
การอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานควรได้รับการยอมรับ	2.98	2.85	2.258	0.133
การอยู่ด้วยกันเองเป็นการสร้างครอบครัวที่นิยมกันในปัจจุบัน	2.54	2.47	0.165	0.685
การมีครอบครัวจำเป็นต้องมีพิธีแต่งงานตามประเพณี	3.24	3.23	0.112	0.738
สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อแบบแผนการมีครอบครัว	2.60	2.53	0.072	0.788
การมีลูกเป็นสิ่งที่ดีและสำคัญสำหรับครอบครัว	3.54	3.53	1.672	0.197
ครอบครัวควรต้องอยู่ด้วยกันพ่อแม่ลูก	3.57	3.52	3.911	0.048*
ผู้หญิงที่มีลูกโดยไม่มีความพร้อมควรทำแท้งได้	2.05	1.92	0.207	0.649
ผู้หญิงควรต้องช่วยผู้ชายทำมาหากิน	3.29	3.32	1.063	0.303
ผู้หญิงทำงานนอกบ้านแต่หน้าที่ดูแลครอบครัวต้องรับผิดชอบเหมือนเดิม	3.02	3.05	0.101	0.751
การทำงานนอกบ้านมีผลกระทบต่อการศึกษาและบุตร	2.49	2.49	0.081	.776
การยอมรับเครือข่ายของฝ่ายตรงข้ามมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตครอบครัว	3.20	3.26	2.469	0.117
การมีครอบครัวสอนให้รู้จักการยอมรับกันมากขึ้น	3.16	3.06	4.545	0.033*
ทั้งผู้หญิงและผู้ชายควรช่วยกันในการวางแผนเลี้ยงลูก	3.42	3.43	0.276	0.600
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังเป็นสิ่งจำเป็น	3.60	3.67	5.970	0.015*

จากตารางที่ 27 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในเรื่อง ครอบครัวควรต้องอยู่ด้วยกันพ่อแม่ลูก การมีครอบครัวสอนให้รู้จักการยอมรับกันมากขึ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังเป็นสิ่งจำเป็น ของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในภาคการผลิตกับกลุ่มผู้ประกอบการบริการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบการใช้เวลาของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามกิจกรรม

ข้อมูล	ภาคการผลิต	ภาคบริการ	T -test	P value
ทำงาน	509.33	511.60	0.112	0.738
ดูแลลูก	144.28	158.53	.017	0.897
พักผ่อน(ดูโทรทัศน์ เทียว)	160.07	160.53	0.293	0.588
นอน	454.00	458.80	2.554	0.111
เดินทางไปทำงาน	56.99	60.12	0.043	0.837

จากตารางที่ 28 พบว่า ทั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพภาคการผลิตและภาคบริการมีการใช้เวลาของตนเองและ ลูก การพักผ่อน และการเดินทางไม่แตกต่างกันที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

นอกจากการวิเคราะห์เชิงพรรณนาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเสวนากลุ่มและการสัมภาษณ์เจาะลึก มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม Ethnograph ดังนี้

1. จากการเสวนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมเสวนาเป็นผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง จำนวน 7 คน สรุปประเด็นจากการนำเอาข้อความมาหาคำสรุปและประมวล ดังนี้

กลุ่มเสวนา เป็นเพศชายและหญิงที่ประกอบอาชีพก่อสร้าง มีสถานภาพสมรสคู่ เป็นผู้ย้ายถิ่น (เพศชาย 4 คน และเพศหญิง 3 คน) ประกอบอาชีพนี้มานานกว่า 5 ปี ลักษณะการทำงานเป็นลูกจ้างรายวัน ไม่มีสวัสดิการประกันสังคม อัตราค่าจ้างที่ได้รับแตกต่างกันตามลักษณะของงาน คนงานระดับไร้ฝีมือ เป็นเพศหญิงส่วนใหญ่ ทำหน้าที่แบกหามและคอยช่วยเหลือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภรรยาของคนงานมีฝีมือ เช่น ช่างปูน ช่างไม้ เป็นต้น อัตราค่าจ้าง แรงงานไร้ฝีมือ 128 บาทต่อวัน (บางรายได้ไม่ถึงอัตรานี้) เมื่อหักค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าเดินทาง ค่าอาหาร และเงินสะสม (ยามเจ็บป่วย) จะเหลือประมาณ 60-80 บาท การจ้างงานอาจไม่มีทุกวันขึ้นอยู่กับงาน ดังนั้นจึงมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายบริษัทที่ทำงานบ่อย ๆ บริษัทที่ทำงาน เป็นแบบรับช่วงเหมางานโดยมีเจ้าแกเป็นผู้รับช่วงงานจากบริษัทรับเหมาก่อสร้าง เช่น รับช่วงติดบานเกร็ด ชัดหิน เป็นต้น

อัตราค่าจ้าง แตกต่างกันขึ้นอยู่กับแต่ละแห่ง การจ่ายเงินค่าจ้างจ่ายเดือนละ 2 ครั้ง เรียกว่า "วิค" แต่ละ วิค หมายถึง 15 วัน (บางครั้งอาจเลื่อนเป็น 3 สัปดาห์) วันที่จ่ายเงิน มักเป็นวันที่ 5 - 6 หรือสัปดาห์แรกของเดือน และ วันที่ 20-21 หรือสัปดาห์ที่ 3 ของเดือน โดยมักจ่ายในวันเสาร์ พฤติกรรมโดยทั่วไปของกลุ่มคนดังกล่าวคล้ายคลึงกันคือ ภายหลังจากได้รับเงินค่าจ้างก็มักจะใช้หนี้ จำค่าหอย ค่าแชร์ คนที่ให้เงินยืมได้แก่ เจ้าหน้าที่การเงินของบริษัทก่อสร้างหรือตัวเจ้าแกเอง เงินที่เหลือบางส่วนเก็บไว้ บางส่วนซื้อของแห้ง เช่น ข้าวสาร น้ำปลา ฯลฯ นอกจากนี้ก็ซื้อของให้ลูก บางส่วนซื้อเหล้าดื่ม บางคนดื่มตั้งแต่เย็นวันที่ได้รับเงิน จนถึงวันรุ่งขึ้น กรณีที่บางบริษัทไม่ได้จ่ายเงินในวันเสาร์(วันอาทิตย์เป็นวันหยุด ทั้งนี้เพราะยึดวันที่จ่ายเงินเป็นหลัก ซึ่งอาจเป็นวันใดวันหนึ่งก็ได้ ภายหลังจากได้รับเงินค่าจ้าง คนงานมักจะหยุด 1 วัน เพื่อพักผ่อน เพราะบางแห่งไม่มีวันหยุด โดยเฉพาะเวลามีงานเร่ง การทำงานล่วงเวลา หรือที่มักเรียกว่า "ทำโอ" ก็ได้ค่าแรงเท่ากับ"แรงครึ่ง"

การสร้างครอบครัว

แบบแผนการสร้างครอบครัวมีทั้งแบบชนบทและเมือง ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพก่อสร้างเป็นผู้ที่มีพื้นเพมาจากครอบครัวเกษตรกร มีบางรายที่บิดามารดามีอาชีพรับจ้างและอยู่ในเมือง เนื่องจากไม่มีพื้นที่ทำกิน กลุ่มที่ให้สัมภาษณ์และเสวนากลุ่มเป็นกลุ่มที่มีทั้งอยู่ร่วมกับคู่สมรสและแยกกันอยู่ การย้ายที่อยู่หรือบริษัทที่ทำงานเป็นพฤติกรรมที่พบได้เสมอในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพก่อสร้าง จากการสอบถามนายจ้าง พบว่า บริษัทที่รับเหมาก่อสร้างในภาคใต้ส่วนใหญ่จะไม่เดินทางไปรับเหมาไกลนัก เช่น บริษัทที่หาดใหญ่จะประมูลรับเหมาแต่เฉพาะจังหวัดใกล้ ๆ มากกว่า เพราะหาแรงงานได้มากกว่า แต่ผู้ประกอบการก่อสร้างระดับล่างมักย้ายถิ่นมาจากที่อื่น การรับเหมารับจ้างปัจจุบันเป็นแบบงานรับช่วงจากบริษัทใหญ่ ผู้ประกอบการอาชีพส่วนหนึ่งมาจากในหมู่บ้านที่รวบรวมกันมา เช่น จากจังหวัดพัทลุง สทิงพระ เป็นต้น โดยมีหัวหน้ากลุ่มหรือนายหน้าไปติดต่อและพามาโดยอาจคิดค่านายหน้าหรือไม่ก็ตาม หรืออาจคิดค่ารถโดยสารในแต่ละวัน ซึ่งทางบริษัทถือว่าเป็นการรับช่วงไปแล้วบริษัทไม่ต้องรับผิดชอบ แต่บรรดาผู้รับเหมาช่วงต้องทำงานให้เสร็จตามเวลาในรูปแบบจึงพบว่า มีคู่สมรสหลายคู่ที่มาทำงานด้วยกัน อย่างไรก็ตามก็พบว่า

1. อิทธิพลของวัฒนธรรมชนบทยังมีผลต่อการอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว เช่น

“ถึงแม้ได้กันก่อน ก็ต้องบอกให้พ่อแม่รู้ จะแต่งใหญ่โตหรือไม่ก็ได้แต่ จดทะเบียนก็ได้หรือไม่จัดก็ได้ คนเขาก็รู้ว่าเราเป็นผัวเมียกัน เราไม่มีเบียดมาก ไม่จัดก็ได้”

“ไม่ดีหรือกัณฑ์หญิงยุ่งกับคนหลายคน ผู้ชายก็เหมือนกัน ไม่ดี”

“ก็มีเยอะนะ มาได้กันแล้วเลิกกัน ส่วนมากพวกเด็ก ๆ ”

2. เพศของบุตร แต่เดิมสังคมทางเอเชียนิยมการมีลูกชายเพื่อจะได้สืบสกุลเพราะถือว่า

เพศชายเป็นเพศที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ในสังคมบางประเทศเช่น จีน ถือว่าลูกชายเป็นผู้สืบสกุลและดูแลทรัพย์สินสมบัติของตระกูล ส่วนเพศหญิงภายหลังจากแต่งงานก็เสมือนกับไม่มีสิทธิใด ๆ ที่เป็นของตระกูลเพราะต้องไปรับใช้ดูแลครอบครัวของสามี ประเพณีไทยก็เช่นกันแต่ประเพณีไทยเน้นที่การบวชเรียนเพื่อส่งผลบุญให้แก่บิดามารดาได้ขึ้นสวรรค์ รวมทั้งเป็นผู้สืบสกุลให้ยืนยาวสืบต่อไป อิทธิพลทางความเชื่อและค่านิยมดังกล่าวมีความเหมือนกันทั้งสังคมของประเทศ ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของผู้ประกอบการอาชีพก่อสร้าง แต่ปัจจุบันความศรัทธาในศาสนาถึงแม้จะเริ่มลดลงบ้างก็ตามทั้งนี้ป็นผลกระทบมาจากการที่ต้องทำงานนอกบ้าน ออกจากบ้านแต่เช้าไม่มีเวลาไปทำบุญหรือใส่บาตร แต่เมื่อถามถึงการเข้าวัดทำบุญส่วนใหญ่ก็ตอบว่าไปเฉพาะในวันที่เป็นประเพณี เช่น งานเดือน 10 หรือวัน“ชิงเปรต” เป็นต้น นอกจากความคาดหวังต่อเรื่องเพศของบุตรที่ได้รับการสืบทอดค่านิยมในสังคมไทยมาช้านานแล้ว ความคิดเห็นของผู้ประกอบการอาชีพก่อสร้างยังเป็นไป

ตามสถานการณ์ในปัจจุบัน ได้แก่ความปลอดภัยจากการคุกคามทางเพศที่เพศชายมีมากกว่าเพศหญิง

“อยากมีลูกชาย ไม่หึงหวง ได้บวชให้เรา ไว้สืบสกุลด้วย”

“ผู้ชายมันไปทำอะไรเราไม่ต้องหึง ลูกผู้หญิงความจริงก็น่ารักดี เราได้ฟังมันไม่ค่อยฟังพ่อแม่ ไม่เหมือนลูกชาย โตแล้วไปพันเลย ไปอยู่กับเมีย นาน ๆ มาหาเราที่ ลูกหญิงยังงี้ ๆ ก็ไม่ฟังพ่อแม่ แต่ถ้ามันเสียก็เสียเลยนะ คนสมัยนี้ไว้ใจยาก”

จะเห็นได้ว่า รูปแบบในความต้องการกำหนดเพศของบุตรเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และค่านิยม แต่อย่างไรก็ตาม เพศชาย ก็ยังเป็นเพศที่คนส่วนใหญ่นิยมและต้องการอยู่อย่างมากเช่นกัน

3. การกำหนดจำนวนบุตร ระยะการมีบุตร และการวางแผนครอบครัว

ภายหลังจากอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา ผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างได้คำนึงถึงจำนวนบุตรและความต้องการบุตร ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ การเลือกวิธีการวางแผนครอบครัวจึงเป็นที่นิยมใช้กัน และนิยมรับประทานยาคุมกำเนิดมากกว่าการฉีดยา ส่วนหนึ่งให้เหตุผลว่าไม่ต้องเจ็บตัวและมีคนบอกว่าถ้าฉีดยาแล้วอาจทำให้ไม่มีลูกเลยก็ได้ ดังนั้นส่วนใหญ่จึงใช้การคุมกำเนิดโดยการรับประทานยา ส่วนการใช้ถุงยางอนามัยน้อยมาก ทั้งนี้ถุงยางอนามัยได้รับการให้ความหมายที่เน้นเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ แต่ในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเพศหญิง คิดว่าสามีไม่เที่ยวสำส่อน จึงคิดว่าไม่จำเป็นนอกจากนี้ สามีส่วนใหญ่ก็ไม่ชอบใช้ด้วย การวางแผนครอบครัวจึงยังคงเป็นบทบาทของสตรีเป็นส่วนใหญ่

“แฟนไม่เที่ยว ทำงานด้วยกัน เราชู้ ไม่ใช่ถุงยางก็ได้”

“ผมไม่ชอบใช้ ไม่เป็นธรรมชาติ แฟนคุมอยู่แล้ว เวลาไปขออนามัยอายุเขา ไม่ถ้าไปซื้อเดี่ยวเขาว่าเราไปเที่ยว”

ผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างกำหนดจำนวนบุตรว่าต้องการมี 1 - 2 คน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ ถึงแม้เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลามก็กำหนดเช่นนี้ แต่ปัญหาที่สตรีไทยมุสลิมไม่ต้องการมีลูกเพิ่มซึ่งบางครั้งสามีก็เข้าใจแต่เกรงว่าจะบาปจึงมักใช้วิธีธรรมชาติโดยการหลั่งนอกของคลอด มีบางส่วนฉีดยาคุมกำเนิดและใส่ห่วงอนามัย

ส่วนครอบครัวไทยพุทธนิยมการรับประทานยาคุมกำเนิดมากกว่า สถานที่ซื้อคือร้านขายยา ในราคา 15 - 20 บาท ต่อแผง บางครั้งก็ไปขอจากสถานีอนามัย ส่วนการฉีดยาและใส่ห่วงอนามัยไม่เป็นที่นิยมปฏิบัติ

4. แบบแผนการเลือกคู่ครอง

แบบแผนการเลือกคู่ครองของผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง ไม่มีแบบแผนเฉพาะ การตกลงอยู่กับใครขึ้นอยู่กับความพอใจ และ ดูว่าเป็นคนดีในสายตาของตนเอง บางครั้งไม่เคยรู้จักพ่อแม่หรือญาติพี่น้องของคู่สมรส ซึ่งพบมากในกลุ่มที่เป็นโสดแล้วเข้ามาทำงานในสถานก่อสร้างมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการชักชวนจากนายหน้าในหมู่บ้าน

“มาทำงานที่นี่ ตามพี่สาวมาจากนคร ฯ มาเจอเขาที่ก่อสร้างก็อยู่กัน พ่อแม่ไม่รู้ พี่สาวรู้เขาก็ว่า แต่เราได้กับเขาก็เลยอยู่ด้วยกัน มารู้ตอนหลังเขามีเมียแล้ว แต่นาน ๆ ไปหาที่ เขาไม่ได้ให้เงินใช้ กินเหล้าทุกวันบางครั้งก็โดนเขาตีเอา แต่ก่อนเขาก็ดี เคยหนีไปแต่เขาก็ไปตามกลับมา นี่กำลังท้องได้ 3 เดือน”

“คนมาได้กันนั้นก็เยอะ ส่วนมากมาจากคนละที่ มาทำงานเจอกันก็ไปอยู่กัน เด็ด ๆ ทั้งนั้น เปลี่ยนคู่ก็เยอะ พอเปลี่ยนที่คนไหนไปอยู่กับคนนี้ ไม่ค่อยได้สนใจเด็ก ๆ มันเล่าให้ฟัง”

ส่วนความคาดหวังต่อคู่สมรส ต่างกันระหว่างเพศชายและหญิง

เพศชาย คาดหวังต่อคู่สมรสมากที่สุดคือ เป็นแม่ที่ดีของลูกและช่วยกันทำมาหากิน เป็นเพื่อนจนแก่จนเฒ่า และคอยดูแลเขา

เพศหญิงคาดหวังว่าอยากให้เขาเป็นคนดีตลอดไป มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว รักลูกเล็กเต็มเหล้า อยากให้มีความก้าวหน้า ทำงานได้เงินมาก ๆ

5. การดูแลบุตร ความคาดหวังต่อบุตร การวางแผนอนาคตให้ลูก

ผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างมี 2 กลุ่ม คือ 1.เป็นคนท้องถิ่น 2.เป็นผู้มีภูมิลำเนาในภาคใต้ และ 3.ผู้มาจากพื้นที่อื่นนอกเขตภาคใต้ สำหรับผู้ที่เป็นคนท้องถิ่น การดูแลลูกอยู่ในความดูแลของบุคคลในครอบครัว เครือญาติหรือบิดามารดาของผู้ประกอบอาชีพ สำหรับกรณีที่ผู้ประกอบอาชีพเป็นเพศชายและมาทำงานเพียงคนเดียวภรรยาจะเป็นผู้ดูแลมากกว่าการฝากให้ญาติหรือผู้อื่นดูแล กรณีมีภูมิลำเนาในภาคใต้แต่ไม่ได้อยู่ในจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่นำลูกไปฝากไว้กับบิดามารดาของตนเองและ/หรือสามีเลี้ยง เช่นเดียวกับผู้ที่มาจากพื้นที่นอกเขต

กรณีที่ส่งไปให้ญาติพี่น้องหรือบิดามารดาเลี้ยงที่ภูมิลำเนาเดิมก็จะเดินทางไปเยี่ยมเป็นครั้งคราว มีการส่งเงินไปให้เป็นค่าเลี้ยงดูลูกซึ่งก็คือส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายในแต่ละวัน เมื่อลูกโตก็รับมาอยู่ด้วย ซึ่งหมายถึงหลังจากที่เด็กเรียนจบชั้นประถมปีที่หกตามการศึกษาภาคบังคับแล้ว ส่วนหนึ่งยึดอาชีพก่อสร้างตามบิดามารดา

ความคาดหวังที่มีต่อบุตร คือ ต้องการให้ลูกเป็นคนดี มีงานที่ดีทำ มีการศึกษาที่สูงแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นกับความสามารถของลูกถ้าลูกต้องการเรียนก็จะพยายามส่งเสียแต่ถ้าไม่ต้องการเรียนก็ขอให้ทำงานสุจริต อย่างไรก็ตามไม่อยากจะให้ลูกลำบากเหมือนตนเอง

ด้านอนาคตของลูก หลายคนไม่มีการคาดหวังอนาคตสำหรับลูก ให้เป็นเรื่องของดวงมากกว่า ไม่ได้คิดอะไรไว้ล่วงหน้าสำหรับลูก บางส่วนต้องการให้ลูกรับราชการเพราะคิดว่าข้าราชการเป็นอาชีพที่มั่นคงมีเกียรติ พ่อแม่ได้พึ่งพาอาศัย

6. ปัญหาและการแก้ปัญหา

กรณีที่เกิดความขัดแย้ง มีบางส่วนที่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน มีการทำร้ายกันเป็นครั้งคราว ปัญหาความขัดแย้งส่วนมากจากพฤติกรรมของคู่สมรสทั้งสามีและภรรยา ปัญหาการเงินมากกว่าปัญหาอื่น พฤติกรรมที่เกิดความขัดแย้งได้แก่ การดื่มเหล้า การเล่นการพนัน ซึ่งโยงไปถึงปัญหาการขาดแคลนเงินในครอบครัว ลักษณะของการทะเลาะเป็นในรูปด่าว่ากัน มีการทำร้ายกันบ้าง มีบางรายที่ต้องการแยกทางกับคู่สมรสแต่นึกถึงลูกจึงยังคงอยู่ต่อไป ซึ่งหลายคนกล่าวว่า เป็นเรื่องธรรมดาสำหรับครอบครัว เพราะถึงทำร้ายกันก็ไม่มาก ส่วนใหญ่ที่มีปัญหาเพราะภรรยาเป็นผู้เริ่มทำให้สามีเกิดโมโหมากกว่าที่จะกระทำโดยตั้งใจและเจตนา

7. บทบาทและความรับผิดชอบในครอบครัว

บทบาทในครอบครัวแบ่งออกเป็น

7.1 การดูแลภายในบ้าน เพศหญิงยังต้องรับหน้าที่นี้เป็นส่วนใหญ่ ตั้งแต่ตื่นเช้า ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างนี้ต้องเตรียมอาหารเช้าและอาหารกลางวันโดยตื่นตั้งแต่ 4 นาฬิกา เตรียมอาหารทั้งของตนเองและของบุตร และออกจากบ้านตั้งแต่เวลา 5 - 6 นาฬิกา โดยมีรถรับส่งในหมู่บ้าน และมาถึงสถานที่ก่อสร้างประมาณ 7.30 น. และตอนเย็นกลับถึงบ้านประมาณ 18.30 - 19.00 น. เตรียมอาหารซึ่งบางครั้งบิดามารดาก็เตรียมไว้ให้แล้ว จากนั้นดูแลเสื้อผ้า ซักผ้า และเข้านอนเพื่อเตรียมดำเนินชีวิตในวันต่อไป บางครั้งสามีก็ช่วยดูแลบ้านบ้าง

7.2 ความรับผิดชอบด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ได้มาจากเงินกองกลางระหว่างสามีและภรรยา มีบางส่วนที่เก็บไว้เป็นเงินออม การใช้จ่ายส่วนมากเป็นหน้าที่ของภรรยา

7.3 การดูแลลูก ด้านการเรียน พบว่าส่วนใหญ่เพศชายเป็นคนดูแลในเรื่องนี้ เช่น สอนการบ้านลูก เพราะส่วนใหญ่ผู้เป็นภรรยามีความสามารถในการอ่านและเขียนน้อยกว่า การรับส่งลูกไปโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของย่าหรือยายและญาติที่อยู่ใกล้เคียง

7.4 การพักผ่อน เวลาที่อยู่กันพร้อมหน้า คือ วันอาทิตย์ นอกจากช่วงเวลาที่มืงานมาก ส่วนมากพาลูกเที่ยวบริเวณใกล้ ๆ เช่น ตลาด เป็นต้น การพาลูกมาเที่ยวห้างสรรพสินค้ามีบ้างเป็นครั้งคราว เวลาว่างมักทำสวน และ นอน

กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้า

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงกลุ่มนี้มีระดับการศึกษาสูงกว่ากลุ่มก่อสร้าง แบบแผนการดำรงชีวิตก็แตกต่างกันไป มีความมั่นคงทั้งด้านการเงินและสวัสดิการ โอกาสในการเลือกคู่ แต่ปัญหาโดยรวมคือเวลาที่ให้กับครอบครัวเป็นผลมาจากเวลาในการทำงานที่ต้องใช้เวลา 12 ชั่วโมงในการประกอบอาชีพ 10.00 น - 22.00 น. กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้อาศัยในพื้นที่ภาคใต้ มีบางรายที่มีการย้ายสถานที่ทำงาน เช่น บริษัทที่เข้ามาเช่าพื้นที่ของห้างสรรพสินค้า แต่ให้ทางห้างสรรพสินค้าดูแลเรื่องการมาปฏิบัติงานและสวัสดิการการเจ็บป่วย ส่วนเรื่องค่าจ้าง/เงินเดือน/ค่าล่วงเวลา ทางบริษัทที่พนักงานสังกัดจะเป็นผู้ดำเนินการเอง รวมทั้งการจัดหาที่พักให้ด้วย อัตราค่าจ้างเริ่มจากค่าจ้างพื้นฐาน บวกค่า commission ซึ่งในระหว่างที่เศรษฐกิจยังเฟื่องฟูสามารถทำเงินได้มาก ปัจจุบันถูกลดค่าล่วงเวลา และค่า commission จากปัญหาในเรื่องเวลาและการทำงานทำให้พบว่า ผู้ประกอบอาชีพในห้างสรรพสินค้าเพศหญิงเป็นโสดมากกว่าผู้ที่สมรสแล้ว และผู้ที่สมรสแล้วมักเป็นผู้ที่ทำงานบัญชีในสำนักงานมากกว่าที่ทำงานในหน้าที่พนักงานขายและแนะนำสินค้า ส่วนผู้ชายมีมากในพวกช่าง เจ้าหน้าที่คุมสโตร์และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

1.อิทธิพลของวัฒนธรรม

กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้า มีทั้งที่มีพื้นฐานมาจากภาคเกษตร และเขตเมือง (ส่วนใหญ่เป็นเขตเมือง) เข้ามาศึกษาในเขตเมืองและซึมซาบวัฒนธรรมของคนเมืองตั้งแต่อยู่ระหว่างการเรียน ภายหลังจบการศึกษาก็สมัครเข้าทำงานในสถานที่ต่าง ๆ ห้างสรรพสินค้าเป็นอีกแหล่งหนึ่งที่รับสมัครคนเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในอำเภอหาดใหญ่ที่กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา อำเภอหาดใหญ่เติบโตด้วยอัตราเร็วอย่างมาก และมีอุตสาหกรรมบริการ เช่น โรงแรมและห้างสรรพสินค้าเพิ่มอย่างรวดเร็ว จึงมีการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก การดำรงชีวิตเป็นคนเมือง ทำให้แบบแผนการดำรงชีวิต เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะอาชีพและสังคม วัฒนธรรมทางชนบทถูกกลืนไปเกือบหมด แนวทางในการคิดและการเลี้ยงดูลูกถึงแม้จะเป็นแบบไทย ๆ บ้างแต่ก็ไม่ทั้งหมด เช่น การเลี้ยงลูกด้วยนมผสม มากกว่านมแม่ แม้มีโอกาสในการดูแลลูกเท่ากับเวลาที่ได้รับจากนายจ้างตามกฎหมายแรงงาน คือ 3 เดือน หลังจากนั้นเป็นหน้าที่ของสถานรับเลี้ยงเด็ก และถ้าไม่สามารถจ่ายค่าเลี้ยงดูได้ ก็จะเลือกนำไปให้ย่า/ยายดูแลอาจเป็นในเมืองหรือต่างจังหวัดแล้วแต่สถานการณ์

2.เพศของบุตร

ความต้องการเพศของบุตรในกลุ่มนี้ไม่ค่อยรุนแรงว่าต้องการเพศชายมากกว่าเพศหญิง

เหมือนกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพก่อสร้าง กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้า มีความเห็นว่า ลูกผู้หญิงดีกว่าผู้ชายในแง่ได้ฟังยามแก่เฒ่า และมักไม่ทิ้งแม่ หรืออาจเพราะกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ส่วนมากเป็นผู้หญิง และไม่ค่อยได้ขอความเห็นจากสามีในเรื่องจำนวนบุตรและเพศของบุตร

3. การกำหนดจำนวนบุตร

ระยะการมีบุตร และการวางแผนครอบครัว กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้า มีความต้องการจำนวนบุตรเพียง 1- 2 คน เพศชาย 1 คน และหญิง 1 คน เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ระยะเวลาการมีบุตรขึ้นกับความพร้อมทั้งในเรื่องการเงินและผู้ดูแล การเว้นระยะการมีบุตรโดยการใช้การคุมกำเนิดเป็นวิธีที่ใช้กันมาก เช่นกัน การกำหนดจำนวนบุตรเป็นสิ่งที่มีการวางแผนร่วมกัน และพูดคุยถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากการมีบุตร เช่น ค่าเลี้ยงดูลูก ค่าเล่าเรียน เป็นต้น การชลอการมีบุตรจึงเป็นที่ยอมรับในกลุ่มนี้ เช่นเดียวกันในเรื่องวิธีการคุมกำเนิด กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้าที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงตัดสินใจใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดมากกว่าวิธีการอื่นเพราะถึงแม้มีอาการข้างเคียงบ้างแต่ก็สะดวกกว่าวิธีอื่น ส่วนการใช้ถุงยางอนามัยนิยมบ้างแต่ไม่มาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสามีซึ่งพบว่าไม่นิยมใช้ ส่วนวิธีการอื่นนิยมน้อยมาก การหาซื้อยาเม็ดคุมกำเนิดมีทั้งที่คลินิกและร้านขายยา

4. แบบแผนการเลือกคู่ครอง

พอใจและคุยกันเข้าใจ ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยมีผลต่อการตัดสินใจ ขอให้เป็นคนดี มีการศึกษามีความรับผิดชอบ รักครอบครัว ชยัน และสามารถสร้างฐานะร่วมกันได้ เรื่องการจดทะเบียนสมรสคิดว่าไม่จำเป็นเท่าไรนัก แต่ถ้าจดทะเบียนให้ถูกต้องก็เห็นว่าดี แต่ควรมีการรับรู้ของทั้งฝ่ายชายและหญิง การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานอาจทำได้ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบว่า จะสามารถดำรงชีวิตคู่ต่อไปด้วยกันได้หรือไม่ ดีกว่าต้องมาเลิกากันภายหลัง การคุมกำเนิดในระยะแรกมีความจำเป็น ควรมีลูกเมื่อพร้อมมากกว่า แต่ไม่เห็นด้วยกับการที่เปลี่ยนคู่ครองไปเรื่อย ๆ ทั้งชายและหญิง การเข้าใจกันเป็นสิ่งจำเป็นเพราะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้ามีความแตกต่างกับอาชีพอื่นในระยะเวลาที่ให้กับครอบครัว การแต่งงานหลายครั้งไม่ค่อยดี แต่ถ้าจำเป็นก็ไม่่าจะมีปัญหา

ความต้องการการแต่งงานเกิดจากความพอใจของตนเอง มากกว่าที่จะได้รับความคิดเห็นจากบิดามารดา

5. การดูแลบุตร ความคาดหวังต่อบุตร การวางแผนอนาคตให้ลูก

เป็นปัญหาสำคัญของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้า การดูแลลูกบางครั้งอยู่ในความดูแลของบิดามารดาของผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้า บางครั้งสามีเป็นผู้ดูแลเกือบ

ทั้งหมด ส่วนผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้า ทำหน้าที่ดูแลเสื้อผ้า บ้านและลูกในตอนเช้า เท่านั้น นอกจากนั้นวันหยุดก็ได้ใช้เวลากับครอบครัว แต่วันหยุดจะไม่ได้หยุดในวันเสาร์อาทิตย์ ต้องมีการหมุนเวียนกันไป

ความคาดหวังต่อบุตร เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในห้างสรรพสินค้า คือให้ลูกเป็นคนดี แต่สิ่งที่คาดหวังคือ การศึกษาของลูกที่หวังจะให้จบระดับอุดมศึกษา อาชีพของลูกเป็นข้าราชการหรือมีธุรกิจส่วนตัว แต่ถ้าลูกไม่สามารถเรียนได้สูง ๆ ก็ขอให้ได้เรียนตามความสามารถของลูก ไม่ได้คาดหวังมากในเรื่องนี้ ขอให้เป็นคนดี ประกอบอาชีพสุจริต และไม่ทำให้พ่อแม่เดือดร้อนก็พอ

การวางแผนอนาคตของลูกก็เช่นกัน ขึ้นกับความสามารถของลูก

"กับลูกนะเธอ เอาแค่เขาเป็นคนดี และมีอาชีพสุจริตก็พอ แต่ถ้าเป็นไปได้อยากให้ทำธุรกิจนะ เรียนวิชาชีพดีกว่า เป็นอิสระ ทำเขาเองได้เราเอง เป็นลูกจ้างเขาไม่ดีหรอก ตัวหนูเองถ้าเศรษฐกิจดี ๆ ก็อยากไปขายประกันหรือเปิดร้านขายของเล็ก ๆ เอาพอกินและสบาย ๆ ใจดีกว่า แต่ถ้าไปตอนนี่เห็นจะยาก"

"ไม่ได้หวังมากนักเรื่องลูก ถ้าเขาเรียนได้เราก็จะส่งให้ถึงที่สุด ก็แล้วแต่เขา เขาชอบอะไรก็อันนั้น ไม่อยากไปฝัน ทำที่เขาชอบ เรียนที่เขาชอบดีที่สุด "

"อยากเห็นเขาเป็นคนดี ไม่ทำให้เราเดือดร้อน พอแก่เราก็ทำไร่นาของเรา ตอนนี้ก็ซื้อไว้น้ำงเมื่อออกจากที่นี่ พ่อดีพ่อแม่เขาทำอยู่ก็เราก็ทำได้ แฟนก็เขาก็ชอบ อย่างหวังมากตอนแก่ เราไม่อยากเป็นภาระลูก"

"หนูแต่งมา 5 ปี ยังไม่มีลูก อยากมีนะ ถ้ามีก็อยากให้เขาเรียนหมอ พ่อแม่พี่น้องได้ฟัง แต่ถ้าไม่มีก็ดีกว่า อาจไปขอลูกของญาติ ๆ มาเลี้ยง แต่งแล้วไม่มีลูกใหม่ ๆ ก็ดี ตอนนี่เหงา เวลาแฟนกลับคำ เราก็เหงาถ้ามีลูกพอได้คุย อยากได้ลูกหญิงเอาไว้เป็นเพื่อนแม่ เด็ดผู้หญิงน่ารัก แต่งตัวให้มันแล้วสวยดี"

6. ปัญหาและการแก้ปัญหา

ปัญหาในครอบครัว เป็นผลมาจากเวลาในการทำงานที่แตกต่างกับคู่สมรส ปัญหาในครอบครัวที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากพฤติกรรมของคู่สมรส ความไม่เข้าใจกัน รวมทั้งการดื่มเหล้าของคู่สมรส เมื่อมีปัญหาใช้วิธีไม่พูดกัน บางครั้งเถียงกันบ้าง แต่ไม่ทำร้ายกัน การแก้ปัญหาคือ ภายหลังจากมีปัญหาแล้วจึงค่อยพูดกัน แต่โดยทั่วไปใช้วิธีไม่พูดหรือเดินออกจากที่นั่น ปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาสำคัญ ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำรายได้ประจำลดลง การที่ต้องผ่อนเงินกับธนาคารในกรณีกู้เงินมาเพื่อซื้อที่ดิน ซื้อรถยนต์

"ปัญหาเรื่องเงินนะ เยอะ เพื่อน ๆ ก็เป็น ผมหะเลาะกับแฟนมี2 เรื่อง คือ ไม่เข้าใจเรา เวลาเราเจอเพื่อนก็ไปสังสรรค์บ้างเป็นธรรมดา สัปดาหฺ์ละครั้ง เขาก็บ่นบ้าง หึงบ้าง ก็ทะเลาะกัน แฟนชี้หึง"

"บางทีเงินไม่พอใช้ ผมผ่อนบ้านด้วย อยากมีบ้านเป็นของตัวเอง พอดีมีลูก เลยยิ่งแย้ แฟนก็เลี้ยงลูกเอง นี่ดูว่าถ้าแม่เขา(แม่แฟน) เขายอมเลี้ยงให้ก็จะให้แฟนมาทำงาน "ไม่ไหวคนเดียว"

7. บทบาทและความรับผิดชอบในครอบครัว

7.1 การดูแลภายในบ้าน เพศหญิงยังต้องรับหน้าที่นี้เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ การทำความสะอาดบ้านและการซักผ้ารีดผ้า

7.2 ความรับผิดชอบด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ได้มาจากเงินกองกลาง ระหว่างสามีและภรรยา มีบางส่วนที่เก็บไว้เป็นเงินออม การใช้จ่ายส่วนมากเป็นหน้าที่ของภรรยา เป็นลักษณะร่วมจ่าย แต่บางครั้งเงินออมก็เป็นส่วนหนึ่งของภรรยา เหลือนอกจากนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน

7.3 การดูแลลูก ด้านการเรียน เนื่องจากสามีมีเวลาในการดูแลบุตรมากกว่า เพราะส่วนมากทำงานระหว่าง 8.30 - 16.30 สามีจะทำหน้าที่สอนการบ้านลูกและดูแลลูก ส่วนตอนเช้าเป็นหน้าที่ของภรรยาในการเตรียมอาหารให้ลูก ส่วนงานบ้านภรรยาจะทำก่อนไปทำงาน

7.4 การพักผ่อน เวลาที่อยู่กันพร้อมหน้า ได้มีโอกาสพักผ่อนละ 6 วัน โดยการเลือกว่าต้องการหยุดวันใด บางครั้งหัวหน้างานเป็นผู้กำหนดให้ ดังนั้น โอกาสที่จะได้อยู่ร่วมกับบุตรโดยเฉพาะบุตรที่ต้องไปเรียนหนังสือจึงมีน้อยและไม่สม่ำเสมอ

"กลับบ้านทุกครั้งลูกหลับแล้ว เจตตอนเช้า ลูกคนโตเป็นสาวแล้ว แต่ก่อนพ่อเขาดู ตอนนี เขาตงงานมารับจ้างทั่วไป ว่าจะมาเป็นมอเตอร์ไซค์รับจ้างนะพี่ ช่วยกันหลาย ๆ ทาง ลูกกำลังโต ใช้เงินเยอะ ค่าขนมค่าข้าวก็อย่างน้อย 40/50 บาท แล้ว ค่าอย่างอื่นอีกละ "ไอ้คนที่สองก็กำลังโต ใครว่ามีลูกคนจนไปเจ็ดปี นี่มีลูก 2 คน จนตั้งแต่มีลูกเลย ยิ่งตอนนีต้องกู้เพื่อนบ้างบางวัน"

"ปกติให้เวลากับลูกก็ตอนเช้ากับวันหยุด พยายามขอหยุดวันเสาร์/อาทิตย์ ได้คุยกับลูกบ้าง เสียวเหมือนกันเด็กสมัยนี้เราตามเขาไม่ทัน"

กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพโรงงานอุตสาหกรรมประเภทสายพาน

กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทสายพาน กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในอำเภอหาดใหญ่และบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดพัทลุง และปัตตานี เป็นต้น โรงงานแต่ละประเภทจะมีความแตกต่างกันในเรื่องกลุ่มผู้ประกอบการ เช่น อุตสาหกรรมยางและผลผลิตจากน้ำยาง ส่วนมากเป็นผู้อพยพมาจากภาคอื่น ส่วนอุตสาหกรรมไม้หรือเฟอร์นิเจอร์มีทั้งที่เป็นแรงงานภายในภาคใต้และมาจากภาคอื่น ๆ ส่วนอุตสาหกรรมการผลิตอาหารทะเลแช่เยือกแข็ง น้ำอัดลม อาหารสัตว์ ส่วนมากเป็นแรงงานภายในจังหวัดหรือมาจากจังหวัดใกล้เคียง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเพราะงานหลายอย่างต้องการความละเอียด เช่น อาหารทะเลแช่เยือกแข็ง การผลิตถุงมือ เป็นต้น

โดยปกติกลุ่มผู้ประกอบการประเภทนี้ทั้งที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดสงขลาและนอกเขตจังหวัดสงขลาแต่อยู่จังหวัดใกล้เคียงได้แก่ ปัตตานี และ พัทลุง ที่สามารถเดินทางไปกลับได้ โดยทางโรงงานมีรถให้บริการและคิดอัตราค่าโดยสารต่ำ บางกลุ่มก็จะมีหัวหน้ากลุ่มหรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้ามาช่วงเป็นผู้จัดการมาให้และรับคนในหมู่บ้านมาทำงาน

ลักษณะการจ้างงานมีทั้งเหมาร่วง รายวัน และคิดตามปริมาณที่สามารถทำได้ในแต่ละวัน ทั้งนี้ขึ้นกับประเภทของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

ส่วนรูปแบบการทำงาน มีทั้งต้องเข้ากะและไม่ต้องเข้ากะ(ผลิต เช้า และดึก หรือ เช้า บ่าย และดึก) มีการทำงานล่วงเวลาเกือบทุกวันโดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจดี มีการส่งสินค้ามาก มีวันหยุด 1 วัน ต่อสัปดาห์ เงินค่าจ้างมีทั้งรายวัน รายชั่วโมง และตามปริมาณงานที่ทำ สวัสดิการที่ได้รับ บางแห่งที่ต้องการมาตรฐาน ISO ก็จะมี สวัสดิการและการดูแลสุขภาพปลอดภัย มีห้องพยาบาลในโรงงานที่จะคอยดูแลสุขภาพแก่ผู้ประกอบการ เนื่องจากคนกลุ่มนี้ต้องทำงานตั้งแต่ 7.30 - 17.00 น. 16.00 - 4.00 น. 23.00 - 8.00 น. และ/หรือ 16.00 - 2.00 น. ซึ่งขึ้นอยู่กับระบบการทำงานของโรงงานนั้น ๆ หรืออยู่กับความสมัครใจ อย่างไรก็ตามก็พบว่าผู้ที่ทำงานในโรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ในอัตราส่วนร้อยละ 90 - 95 เพราะลักษณะงานเอื้อให้กับเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กลุ่มผู้ชายส่วนมากเป็นช่าง คนขับรถยก เซ็นรถ สไตร์ ยามรักษาความปลอดภัย และส่งของมากกว่า สำหรับโรงงานที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงงานขนาดใหญ่ ที่มีผู้ประกอบการอาชีพ 3300 คน ร้อยละ 90 เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรสไม่แน่นอน เพราะไม่ได้มีการแจ้งหรือมีการเปลี่ยนแปลงสรพนามนำหน้า และทางฝ่ายบุคคลถือว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล จะทราบว่าจะแต่งงานแล้วก็ตามก็ต่อเมื่อมีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น หรือทราบจากพนักงานด้วยตนเอง เพราะส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการจดทะเบียนสมรสเท่าใดนัก สวัสดิการที่พนักงานในโรงงานที่ศึกษาค่อนข้างดี ส่วนอัตราการออกจากงานก็ไม่มาก ทั้งนี้เพราะรูปแบบการใช้ชีวิตของคนในกลุ่มนี้คือ มีการออกและเข้าตามสถานการณ์และความพึงพอใจ บางคนมาทำเฉพาะว่างเว้นจากการทำงานในภาคเกษตร

บางคนลาออกเพราะโรงงานอื่นให้ค่าจ้างมากกว่า เป็นต้น แต่ก็พบว่ามีส่วนหนึ่งที่ไม่มีการออก เพราะคนเหล่านั้นคิดว่าสะดวกที่จะทำงานที่โรงงานแห่งนี้ และคิดว่าดีกว่าโรงงานอื่น ๆ จำนวนคนโสดก็มีค่อนข้างมาก ส่วนหนึ่งคือ คนที่ทำงานที่ต้องเข้ากะเวร เมื่อมีครอบครัวมักเกิดปัญหาในการเลี้ยงดูลูก และมักลาออกถ้าไม่สามารถบริหารจัดการเวลาหรือหาผู้รับผิดชอบเลี้ยงดูให้ได้

“ว่าที่นี่มานานแล้ว(4 ปี) เข้าและออกมา 2 ครั้ง เพราะตอนนั้นแม่ป่วย อีกตอนหนึ่งมีลูกแฟนให้ออก แต่ตอนนี้ไม่ไหว พอดีผลัดกับแฟนดูลูก แฟนทำงานที่ศูนย์วิจัย ฯ ถ้าทำคนเดียวไม่พอใช้”

1. อิทธิพลของวัฒนธรรม

แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนในกลุ่มนี้โดยพื้นฐานไม่แตกต่างกับกลุ่มอื่นมากนัก กลุ่มที่ทำงานในอุตสาหกรรมของเหินประกอบด้วยคน 3 ระดับ คือ ระดับล่างที่ส่วนข้างเป็นคนมาจากชนบท พื้นบ้านที่เข้ามาทำงานจากการชักชวนของนายหน้าและเพื่อนบ้าน และบางส่วนมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพราะขาดที่ทำกิน หรือคิดว่าทำงานในโรงงานได้ค่าจ้างที่แน่นอน มีสวัสดิการ รวมถึงการมีอิสระ มีเพื่อนและมีโอกาสในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งนี้เพราะพบว่า มีบางส่วนใช้เวลาในวันหยุดไปเรียนที่หน่วยการศึกษานอกโรงเรียน กลุ่มผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมเหล่านี้มีอัตราการมีคู่สมรสเป็นส่วนใหญ่ และไม่นิยมจดทะเบียนสมรสโดยเฉพาะกลุ่มที่ทำงานในระดับคนงานทั่วไปมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งก็เป็นแบบแผนเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างและประกอบอาชีพในห้างสรรพสินค้า การแต่งงานโดยคำนึงถึงรูปแบบประเพณียังเป็นสิ่งที่กลุ่มคนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้คำนึงถึง ในกรณีแต่งงานแล้วส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทั้งสามีและภรรยาแบบแผนการดำรงชีวิตครอบครัว ส่วนใหญ่ชอบที่จะแยกครอบครัวและอยู่กันเฉพาะตนเอง คู่สมรส และลูก มากกว่าการอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ แต่มิได้หมายความว่าแยกกันโดยเด็ดขาดกับครอบครัวเดิม ยังมีการช่วยเหลือกันบ้างเป็นครั้งคราว

ลักษณะครอบครัวที่ต้องการ คือ การมีครอบครัวเดี่ยว เพราะต้องการอยู่แบบอิสระมากกว่าที่จะมีเครือญาติเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง แต่ไม่ได้หมายความว่าจะไม่มีการติดต่อ กล่าวคือ มีการติดต่อไปมาหาสู่ และญาติอาจมาอยู่ด้วยเป็นครั้งคราว เมื่อมีลูกก็ต้องการเลี้ยงดูเองมากกว่าที่จะให้ผู้อื่นเลี้ยง แต่ถ้าต้องประสบปัญหาไม่สามารถเลี้ยงดูด้วยตนเองได้ คนที่ไว้วางใจมากคือ ญาติสายตรง และพ่อแม่ของทั้งสองฝ่าย

2. เพศของบุตร

ความต้องการเพศของบุตร ความต้องการเพศของบุตรในกลุ่มนี้ ยังได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมไทยที่ยังนิยมบุตรชาย ทั้งในกลุ่มนับถือศาสนา พุทธและศาสนาอื่น ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นเรื่อง

ของค่านิยมแล้วยังคำนึงถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่พบว่าโอกาสที่เด็กผู้หญิงจะถูกทำร้ายมีมากกว่า ซึ่งแนวคิดความต้องการเพศของบุตรเปลี่ยนแปลงตามเหตุผลแวดล้อมมากขึ้น สำหรับกลุ่มที่ต้องการเพศหญิงมากกว่า เนื่องมาจากคำนึงถึงบทบาทหน้าที่และความผูกพันที่วัฒนธรรมสอนให้เด็กผู้หญิงมีความผูกพันและรับผิดชอบดูแลบิดามารดามากกว่าเด็กชาย ทั้งนี้จากการเลี้ยงดูที่มักมอบหมายงานบ้าน การดูแลคนในบ้านให้เป็นบทบาทที่เด็กหญิงหรือสตรีในบ้านยังต้องรับผิดชอบอยู่ ส่วนกลุ่มที่คิดว่าลูกเป็นเพศใดก็ได้ มักเป็นกลุ่มที่ต้องการมีบุตรหรือกำลังตั้งครรภ์หรือคู่สมรสกำลังตั้งครรภ์ ที่ต้องการเพียงใดบุตรที่มีชีวิตรอดและแข็งแรงเมื่อวัยวะครบบริบูรณ์ไม่มีปัญหาทางด้านสติปัญญา ก็เพียงพอแล้ว แต่ในครรภ์หลัง ๆ หรือกรณีที่กำลังตั้งครรภ์ต่อไป ก็คาดหวังถึงเพศของบุตร เช่น บุตรคนแรกเป็นเพศชาย คนที่สองก็ต้องการเป็นเพศหญิง เป็นต้น และที่น่าสังเกต คือ คู่สมรสส่วนใหญ่ไม่ได้พูดคุยหรือปรึกษากันว่าต้องการบุตรเพศใด

3. การกำหนดจำนวนบุตร ระยะการมีบุตร และการวางแผนครอบครัว

มีการใช้วิธีการวางแผนครอบครัวเพื่อการเว้นช่วงห่างการมีบุตร มีการยอมรับการคุมกำเนิดมากขึ้น จำนวนบุตรที่ต้องการก็ไม่แตกต่างกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพกลุ่มอื่น คือ 1-2 คน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจและไม่มีผู้ดูแลเนื่องจากส่วนใหญ่แยกตัวออกมาเป็นครอบครัวขยาย การมีลูก หมายถึงความสุขในครอบครัวแต่ก็หมายถึงการมีภาระที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะการเลี้ยงดู การให้การศึกษา และภาระอื่น ๆ ที่ตามมา

4. แบบแผนการเลือกคู่ครอง

การเลือกคู่ครองสำหรับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมปรับเปลี่ยนตามอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงสังคม ถึงแม้ส่วนใหญ่จะเติบโตในครอบครัวเกษตรกร หรือในชนบทก็ตามแต่ความทันสมัยที่เข้ามามีส่วนในการดำรงชีวิต ทำให้รูปแบบการเลือกคู่ถูกกำหนดโดยความพึงพอใจของบุคคลนั้น ๆ มากกว่าความเห็นของเครือญาติและบิดามารดา การทดลองอยู่ด้วยเป็นเรื่องที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันเป็นส่วนมาก ในหมู่คนปัจจุบันถึงแม้จะคิดว่าไม่ดีนักก็ตาม อย่างไรก็ตามการบอกกล่าวให้ผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายตนเองและคู่สมรสทราบก็ยังเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ยังถือปฏิบัติกัน

5. การดูแลบุตร ความคาดหวังต่อบุตร การวางแผนอนาคตให้ลูก

ความคาดหวังต่อบุตร การวางแผนอนาคตของลูกก็เช่นกัน ขึ้นกับความสามารถของลูก คิดว่าต้องการให้อิสระกับลูกมากกว่า แต่ถ้าเป็นไปได้ก็ต้องการให้บุตรมีอาชีพที่มั่นคงและสุจริต โดยการทำงานเป็นข้าราชการยังเป็นสิ่งที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมคิดว่า

น่าจะมั่นคงและมีเกียรติ นอกจากนี้ การที่ทำงานอิสระหรือการประกอบธุรกิจก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่กลุ่มนี้ให้ความสำคัญ

6. ปัญหาและการแก้ปัญหา

ปัญหาในครอบครัว เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มคนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีความมั่นคงระดับหนึ่งที่สามารถสร้างหลักฐาน กู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อบ้าน ที่ดิน และเครื่องอุปโภคต่าง ๆ ที่ต้องการทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิต ปัญหาที่พบต่อมาคือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่แย่งลง ทำให้ไม่สามารถหารายได้เพื่อการใช้หนี้อันเกิดจากการกู้ยืมได้ แต่มีบางส่วนที่มีการกู้ยืมเงินไปเพื่อการพัฒนาที่ดินทำกิน เพราะคาดว่า จะไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมภายหลัง ปัญหาครอบครัวอื่น ๆ เป็นปัญหาทั่ว ๆ ไป เช่น พฤติกรรมคู่สมรส การไม่เข้าใจกัน การใช้จ่าย เป็นต้น การแก้ปัญหาส่วนมากใช้วิธีเดินหนี และบางครั้งมีการทำร้ายกัน

7. บทบาทและความรับผิดชอบในครอบครัว

7.1 การดูแลภายในบ้าน เพศหญิงยังต้องรับหน้าที่นี้เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการทำความสะอาดบ้านและการซักผ้ารีดผ้า ส่วนการประกอบอาหารมักใช้วิธีซื้ออาหารสำเร็จรูปไปรับประทาน มีเฉพาะวันหยุดเท่านั้นที่จะทำอาหารรับประทานเอง ซึ่งของลูกก็เช่นกัน

7.2 ความรับผิดชอบด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ได้มาจากเงินกองกลางระหว่างสามีและภรรยา มีบางส่วนที่เก็บไว้เป็นเงินออม การใช้จ่ายส่วนมากเป็นหน้าที่ของภรรยา เป็นลักษณะร่วมจ่าย แต่บางครั้งเงินออมก็เป็นส่วนหนึ่งของภรรยา เหลือนอกจากนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน

7.3 การดูแลลูก ด้านการเรียน และการอบรม กรณีที่ทำงานทั้งคู่จะใช้วิธีพยายามไม่อยู่ผลัดเวรเดียวกัน ทั้งนี้เพราะอีกคนจะได้คอยดูแลลูก หรือถ้าเป็นไปได้ก็จะไม่ขึ้นกะอื่นนอกจากกะเช้า ลูกยังคงอยู่ในความดูแลของปู่ ย่า ตา ยาย น้า ฯลฯ ของเด็ก ในการเรียนมักอยู่ในความดูแลของสามี ทั้งนี้ส่วนใหญ่ผู้ชายจะมีการศึกษาสูงกว่าผู้หญิง โดยเฉพาะกลุ่มที่สามีทำงานแต่ผู้เดียว การให้ญาติพี่น้อง และเครือญาติมีส่วนร่วมในการดูแลเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ใช้กันมาก

7.4 การพักผ่อน เวลาที่อยู่กันพร้อมหน้า ได้มีโอกาสพักผ่อนละ 6 วัน ซึ่งเวลาดังกล่าวในวันหยุดเป็นวันที่พร้อมหน้าครอบครัวมากที่สุด กิจกรรมส่วนใหญ่คือไปเที่ยวกับครอบครัวหรืออยู่บ้าน สถานที่เที่ยวที่ไปบ่อยที่สุด คือ ห้างสรรพสินค้า และตลาดนัด

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า กลุ่มที่ทำการศึกษาทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต และ อุตสาหกรรมบริการ มีรูปแบบที่เหมือนและคล้ายคลึงกัน คือ

1.รูปแบบครอบครัวที่ต้องการ คือ ต้องการเป็นครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วย คู่สมรส และลูก มากกว่าการอยู่เป็นแบบครอบครัวขยาย แต่มิได้หมายความว่าไม่มีการติดต่อกับครอบครัวดั้งเดิมและยังไปมาหาสู่กันตามปกติ

2.ประเพณีการแต่งงานยังมีความสำคัญ

ในขณะเดียวกัน การทดลองอยู่ด้วยการก่อนแต่งงานหรืออยู่กันอย่างถาวร เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ส่วนใหญ่ยอมรับ แต่การเปลี่ยนคู่หรือมีเพศสัมพันธ์ตามความพอใจยังไม่ได้รับการยอมรับโดยเฉพาะในเพศหญิง

3.จำนวนบุตรที่ต้องการ คือ 1-2 คน เพศที่ยังได้รับความนิยม คือ เพศชาย ด้วยเหตุผลคือ ความปลอดภัยที่มีมากกว่าเด็กผู้หญิง ส่วนเด็กผู้หญิงก็มีข้อดีในเรื่องการช่วยเหลือพ่อแม่และช่วยงานพ่อแม่ได้ดีกว่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกำหนดโดยการปรึกษากับคู่สมรส แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่เคยได้ตกลงกันในเรื่องนี้ ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ไม่มีการกำหนดหรือคาดหมายเพศของบุตร

4.ความคาดหวังต่อบุตร ด้านการเรียนไม่ได้หวัง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็ก ถ้าเด็กสามารถเรียนได้ก็จะส่งเสริมจนสุดความสามารถ นอกจากนี้คือ การเป็นคนดี มีอาชีพที่สุจริต อาชีพที่ต้องการส่วนใหญ่ยังเป็นอาชีพรับราชการ ส่วนการที่ลูกจะดูแลตนเองเมื่ออายุมากแล้วหรือไม่นั้นไม่ได้ให้ความสำคัญหรือคาดหวังมากเพราะคิดว่าตนเองสามารถดูแลตนเองและคู่สมรสได้เพียงแค่นำเรื่องเดือดร้อนมาให้และลูกสามารถดูแลตนเองไม่มารบกวนก็พอใจแล้ว

5.การประเมินความเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ผ่านมา พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงมากทั้งลักษณะของคนในสังคมและปทัสถานทางสังคม ในแง่ที่ดี คือ กลุ่มประชากรที่ศึกษาคิดว่ามีความสะดวกสบายและทันสมัยมากขึ้น แต่ในแง่คนและสังคม ส่วนมากให้ความเห็นว่าคนนิยมทางวัตถุทำให้ขาดความผูกพัน คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่ต่างคนต่างแสวงหาผลประโยชน์ เด็กสมัยนี้ต่างกับสมัยของตนเองมาก นับตั้งแต่ลักษณะการใช้จ่ายเงิน การรับประทานความอ่อนนุ่ม เพราะเด็กก้าวร้าวมากขึ้น เวลาที่ให้กันระหว่างครอบครัวก็แตกต่างกันไป สมัยก่อนพ่อ แม่ และลูกรวมทั้งเครือญาติต่าง ๆ มีการไปมาหาสู่กันเป็นประจำ หรืออยู่ใกล้กันมีความผูกพันกันมาก แต่ปัจจุบันทั้งพ่อและแม่ต้องออกไปทำงานเด็กต้องดูแลตนเอง เวลาที่ให้กับลูกถูกจำกัดลง เด็กมีจิตใจกระด้างมากขึ้น และมักทำตามอย่างเพื่อน

6.รูปแบบการบริหารจัดการการเงิน เป็นในรูปแบบการร่วมกันรับผิดชอบ นอกจากครอบครัวที่สามีหรือภรรยาไม่ได้ประกอบอาชีพ ความรับผิดชอบด้านการเงินจึงตกอยู่ที่ผู้ประกอบอาชีพและมีรายได้ ซึ่งแจกแจงออกเป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน และค่าใช้จ่ายของลูก

7.การกำหนดบทบาทของครอบครัว การดูแลเรื่องการเรียนเป็นบทบาทของพ่อ รวมทั้งการออกงานสังคมที่สามีมักไปงานสังคมมากกว่า ภรรยา ส่วนการตัดสินใจในการทำงานประกอบอาชีพเป็นอิสระตามความพอใจส่วนตัว นอกจากนี้ ความรับผิดชอบในการดูแลบ้านส่วนมากเป็นภรรยาที่ยังคงทำหน้าที่เป็นแม่บ้านร่วมกับการทำงานนอกบ้าน ส่วนอาหารส่วนหนึ่งจากการซื้ออาหารสำเร็จรูปที่ปรุงแล้ว กิจกรรมการทำอาหารจะมีในวันหยุดเป็นส่วนใหญ่

สรุปและอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์และสรุปผลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและกลุ่มผู้ประกอบการบริการ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.8 สถานภาพสมรสคู่และอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 93.2 มีการจดทะเบียนสมรสร้อยละ 53.8 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในภาคใต้ ร้อยละ 92.3 และมีภูมิลำเนาจากภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียงร้อยละ 2.7 2.0 และ 3.0 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.8 เป็นผู้ที่ย้ายระหว่างจังหวัด แต่อยู่ในภาคเดียวกัน รองลงมาคือกลุ่มไม่ย้ายถิ่นร้อยละ 26.0 และมีการย้ายภายในจังหวัดร้อยละ 22.5 (ตารางที่ 1)

สถานที่พักอาศัยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการอาชีพเป็นเจ้าของเองร้อยละ 45.3 มีร้อยละ 17.7 ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และต้องเช่าบ้านอยู่ร้อยละ 3.3 (ตารางที่ 2)

กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.5 นับถือศาสนาพุทธรองลงมาคืออิสลามร้อยละ 15.2 เช่นเดียวกับคู่สมรสของผู้ประกอบการอาชีพส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธเช่นกัน รองลงมาคือศาสนาอิสลามร้อยละ 16.3 ผู้ประกอบการอาชีพมีการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ได้รับสิทธิประกันสังคมและมีประวัติการเปลี่ยนงานร้อยละ 60.8 (ตารางที่ 2)

กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพมีอายุเฉลี่ย 30.89 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน สัดส่วนการเป็นภรรยา 2 คน ต่อผู้ประกอบการอาชีพ 1 คน รายได้ของผู้ประกอบการอาชีพเฉลี่ย 5785 บาท และรายได้ครอบครัวเฉลี่ย 10117.32 บาท (ตารางที่ 3) นอกจากนี้คู่สมรสของผู้ประกอบการอาชีพส่วนใหญ่มีงานทำร้อยละ 79.7 มีการเลือกใช้วิธีการวางแผนครอบครัวโดยส่วนใหญ่ให้รับประทานยาคุมทั้งผู้ประกอบการอาชีพที่เป็นเพศหญิงและคู่สมรสของผู้ประกอบการอาชีพที่เป็นเพศชาย โดยภรรยาของผู้ประกอบการอาชีพนิยมรับประทานยาคุมเช่นกัน มีส่วนน้อยที่ใช้วิธีธรรมชาติ (ตารางที่ 4)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบิดามารดา ส่วนใหญ่ทั้งบิดามารดามีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 72.5 และ 73.3 ตามลำดับ บิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยและมีการไปมาหาสู่กันเป็นประจำ ร้อยละ 77.3 (ตารางที่ 5) ยังไปมาหาสู่กับญาติเป็นประจำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 89.4 บิดามารดาส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการอาชีพยังมีชีวิตอยู่ ได้รับการดูแลจากญาติและสามารถดูแลตนเองได้ร้อยละ 49.3 และ

32.7 ตามลำดับ(ตารางที่ 6) แต่ผู้ประกอบอาชีพมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือบิดามารดาโดยการส่งเงินให้ใช้ ความสัมพันธ์ของบิดามารดาไม่มีการทะเลาะกันรุนแรงจนถึงขั้นทำร้ายร่างกายกัน ส่วนใหญ่ขณะอยู่ในวัยเด็กผู้ประกอบอาชีพอาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 78.3) มีเพียงร้อยละ 9.7 ที่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย เมื่อมีปัญหาคันที่นึกถึงเป็นคนแรกและต้องการปรึกษาด้วยคือ มารดา (ตามตารางที่ 7)

3.พฤติกรรมที่ผู้ประกอบอาชีพมักปฏิบัติเมื่อมีเวลาว่าง พบว่า มีการดื่มสุรานาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 63.0) ส่วนใหญ่ไม่นิยมเที่ยวสถานเริงรมย์ ไม่นิยมดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง ไม่มีพฤติกรรมการร่วมวงไพ่หรือสุรา เวลาว่างส่วนใหญ่คุยกับเพื่อน ประกอบศาสนกิจ ไปเที่ยวกับครอบครัว (ตารางที่ 8) พฤติกรรมการดื่มสุราในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างมีมากในกลุ่มผู้ชายและเป็นวันที่ได้รับค่าจ้างซึ่งปกติเดือนละ 2 ครั้ง โดยปกติกลุ่มคนเหล่านี้จะหยุดพัก 1 วันหลังจากได้รับเงินค่าแรง บางคนจะส่งเงินให้ครอบครัว แต่มีบางส่วนที่ดื่มสุราและเล่นการพนันเพราะถือเป็นการพักผ่อน เช่นเดียวกับการเล่นหวยหรือ"แชร์ของผ่องสง" ต่าง ๆ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อการพักผ่อนและเป็นความหวังที่ตนเองรู้สึกมีกำลังใจ

4.ความต้องการบุตร ทั้งผู้ประกอบอาชีพและคู่สมรสมีความต้องการบุตร ร้อยละ 51.7 และ 53.2 ตามลำดับ ส่วนเพศของบุตรที่ต้องการในกรณีที่สามารถกำหนดเพศของบุตรได้คือ เพศชายมากกว่าเพศหญิง และจำนวนบุตรที่ต้องการ คือ 2 คน(ตารางที่ 9) ผู้ประกอบอาชีพมีความต้องการเลี้ยงบุตรด้วยตนเองและถ้าไม่สามารถเลี้ยงได้ก็คิดว่าจะนำไปให้บิดามารดาของตนเองเลี้ยงมากกว่าบิดามารดาของคู่สมรส (ตารางที่ 10)

5.ความคิดเห็นต่อการเลือกคู่และการแต่งงาน พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างกับการแต่งงานหรือมีครอบครัวที่ต้องอาศัยความรักความเข้าใจกันเป็นหลัก แต่ไม่เห็นด้วยกับการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานถึงแม้ปัจจุบันจะมีพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นมากแล้วก็ตาม ส่วนมากยอมรับว่าการแต่งงานควรเป็นไปตามประเพณี การเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ของทั้งเพศหญิงและชาย พบว่าส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย การทำแท้งในกรณีที่ไม่พร้อมที่จะมีบุตรมีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน(ตารางที่ 11)

6.บทบาทของผู้หญิงในครอบครัว ปัญหาความรุนแรง และการยอมรับทางสังคม ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่ผู้หญิงต้องช่วยประกอบอาชีพทำมาหากินแต่บทบาทในการดูแลครอบครัวยังคงเหมือนเดิม ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีสาเหตุจากผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ การเคารพเครือญาติเป็นสิ่งที่จำเป็นทั้งสองฝ่าย(ตารางที่ 12)

7. การดูแลบุตรและการวางแผนครอบครัว พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเห็นด้วยอย่างยิ่งในเรื่องเมื่อเกิดปัญหาระหว่างคู่สมรสควรคำนึงถึงลูกและปัญหาที่จะมีผลต่อลูก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังเป็นสิ่งจำเป็น ร้อยละ 51.8 และ 65.3 ตามลำดับ และเห็นด้วยกับอิทธิพลของสื่อมวลชนมีผลต่อการเลี้ยงดูบุตรในปัจจุบัน ปัญหาเด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง เป็นสาเหตุของการติดยาเสพติดในกลุ่มเด็ก

ส่วนการวางแผนครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่สตรีสามารถมีสิทธิในการเลือกวิธีการวางแผนครอบครัว แต่บทบาทการเลี้ยงลูกควรเป็นบทบาทร่วมกัน(ตารางที่ 13)

8. ความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของภรรยาและสามี ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรต้องช่วยทำมาหากินและอยู่กับบ้านเพื่อดูแลครอบครัวร่วมกันทั้งบทบาทสามีและภรรยาที่ดี ความคาดหวังต่อบุตรโดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ส่วนมากคาดหวังว่าต้องการให้ลูกได้มีโอกาสในการศึกษาเท่าที่ลูกจะสามารถเรียนได้ ส่วนตนเองก็จะพยายามส่งเสริมให้ลูกได้การศึกษาเท่าที่ตนเองจะทำได้ สำหรับอาชีพที่คาดหวังคือ ให้ลูกมีอาชีพอะไรก็ได้ที่สุจริต แต่บางส่วนก็ยังคงความเชื่อในความมั่นคงของอาชีพข้าราชการ ร้อยละ 25.2 (ตารางที่ 14)

9. ปัญหาครอบครัวและการทะเลาะเบาะแว้ง ความรุนแรงที่เกิดขึ้น พบว่า มีร้อยละ 51.2 ที่ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งในชั้นรุนแรง การทะเลาะเป็นเพียงเรื่องความไม่เข้าใจกันเล็กน้อย ๆ มีการถกเถียงกันแต่ไม่รุนแรง แต่พบว่า ร้อยละ 8.5 มีการทะเลาะกันอย่างรุนแรงและมีการทำร้ายกันร่วมด้วย (ตารางที่ 15)

10. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับสังคมในขณะที่ยังประกอบอาชีพยังเป็นเด็กกับสังคมปัจจุบันมีความแตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.7 (ตารางที่ 16) และโดยทั่วไปชีวิตปัจจุบันดีขึ้น ร้อยละ 83.5 (ตารางที่ 19)

11. ผลกระทบของการทำงานในภาคอุตสาหกรรมต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า มีผลมากต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว (ร้อยละ 65.0) คนทำงานในสถานประกอบการมีโอกาสที่จะเลือกคู่ครองได้มากขึ้นในขณะเดียวกันก็มีโอกาสในการหย่าร้างได้เช่นเดียวกัน ผลกระทบอีกข้อหนึ่งคือ โอกาสที่เด็กจะถูกทอดทิ้งมีมากขึ้น ร้อยละ 61.8

12. ความต้องการเปลี่ยนคู่ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 97.0 ไม่ต้องการเปลี่ยนคู่หรือมีคู่สมรสใหม่ ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวมาจากปัญหาความไม่เข้าใจกันเป็นส่วนใหญ่

13. การมีหนี้สิน พบว่า ในกลุ่มของผู้ประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน มีร้อยละ 47.3 ที่มีหนี้สิน ซึ่งเงินที่ได้จากการกู้ยืมถูกนำไปใช้ในการซื้อรถและซื้อบ้านตามลำดับ

14.การใช้เวลา ในการศึกษากิจกรรมในแต่ละวันของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ พบว่า เวลาส่วนใหญ่ใช้ในการทำงานประจำมากที่สุด รองลงมาคือเวลานอน การพักผ่อนส่วนตัว ส่วนกิจกรรมในการดูแลลูกผู้ประกอบการใช้เวลา ในการดูแลบุตร ประมาณ 151 นาที หรือประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่ง

15.บทบาทและความรับผิดชอบต่อครอบครัว พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่เป็นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการอาชีพ แบบแผนความรับผิดชอบเป็นการร่วมจ่าย รวมทั้งความรับผิดชอบต่อการศึกษา การอบรมสั่งสอน การลงโทษลูก การวางแผนการศึกษา การสอนการบ้าน ส่วนการรับส่งลูกมีแนวโน้มที่จะเป็นบทบาทของคู่สมรสมากกว่า (ตารางที่ 21) ในการตัดสินใจผู้ประกอบการมีรูปแบบของสิทธิส่วนบุคคลมากกว่า (คือ ของผู้ประกอบการอาชีพ 8.44 และคู่สมรส 1.80)

การไปงานสังคม มีแนวโน้มที่ไปร่วมกันมากกว่าคนเดียวคนหนึ่งไป ส่วนงานบ้านเป็นบทบาทความรับผิดชอบที่ส่วนใหญ่เป็นของผู้ประกอบการอาชีพ (ฐานนิยม 9)

อภิปรายผล

ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการอาชีพ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 56.8 เป็นเพศหญิงมีสถานภาพสมรสคู่ ผู้ประกอบการอาชีพและคู่สมรสนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.3 มีบ้านเป็นของตนเอง มีการจดทะเบียนสมรส มีอายุเฉลี่ย 30.89 ปี รายได้เฉลี่ยของตนเอง 5785 บาท และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 10177.32 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีสัดส่วนการเป็นภรรยาเฉลี่ย 1.64 คน ต่อ ผู้ประกอบการอาชีพ 1 คน จะเห็นได้ว่าลักษณะของผู้ประกอบการอาชีพนี้เป็นแบบแผนที่พบกันส่วนมากในเมืองอุตสาหกรรมที่กำลังพัฒนาสตรีมีบทบาทในการประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับที่ มาลินี และสุดสวาด พบว่าผู้หญิงในวัยแรงงานอายุ 30- 40 ปีมีอัตราการทำงานสูงสุดเมื่อเทียบกับผู้หญิงในวัยอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้หญิงวัยนี้เป็นวัยที่แต่งงานแล้วและอยู่ในช่วงก่อร่างสร้างตัวบุตรยังเด็กและเป็นภาระต้องเลี้ยงดูและให้การศึกษาผู้หญิงวัยนี้จึงมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน และอีกประการหนึ่งงานในกลุ่มที่เลือกศึกษานี้เป็นงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่นิยมจ้างผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ^(16, 23,24,25) เช่น งานในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแช่เยือกแข็ง หรืองานด้านบริการ ส่วนเพศชายพบมากในกลุ่มงานที่ต้องใช้ความแข็งแรงและความแข็งแกร่งอดทนมากกว่า เช่น งานในโรงงาน

อาหารสัตว์ หรืองานประเภทก่อสร้าง กลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว และมีการจดทะเบียนสมรสร้อยละ 53.8 ซึ่งจะเห็นได้ว่ามากกว่าครึ่งของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่ให้ความสำคัญต่อการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายมากขึ้นและไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศิริวรรณ⁽²¹⁾ ที่กล่าวว่า การจดทะเบียนสมรสมีในกลุ่มสตรีผู้อาศัยในชนบทน้อยกว่ากลุ่มสตรีผู้อาศัยในเมือง ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยในเขตพื้นที่ภาคใต้ร้อยละ 92.3 ส่วนหนึ่งของการจดทะเบียนอาจเนื่องจากสตรีหรือกลุ่มผู้ประกอบอาชีพให้ความสนใจในข้อปฏิบัติทางกฎหมายมากขึ้น อีกประการหนึ่งคือผลของกฎหมายที่มีผลต่อการเข้าเรียนของบุตร นอกจากนี้สวัสดิการที่ครอบคลุมจากการประกันสังคมน่าจะเป็นตัวช่วยกำหนดในการครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือภรรยาในการคลอดบุตรรวมทั้งกฎหมายใหม่ที่ดำเนินงานปรับปรุงขยายสิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพในการจ่ายเงินช่วยเหลือบุตร เหล่านี้น่าจะเป็นแรงผลักดันในการจดทะเบียนสมรส ส่วนกลุ่มที่ไม่สนใจในการจดทะเบียนสมรสก็มีเหตุผลเช่นเดียวกับที่ ศิริวรรณ⁽²¹⁾ กล่าวไว้ว่ากลุ่มเหล่านี้ไม่ต้องการเสียเวลาทำมาหากินที่จะต้องไปที่ที่ว่าการอำเภอและกลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างและมาจากครอบครัวเกษตรกรที่ไม่เห็นความจำเป็นในการจดทะเบียนสมรส นอกจากนี้บางคนให้เหตุผลว่า เพราะตนเองไม่มีทรัพย์สินอะไรที่จะต้องปกป้องจึงไม่มีประโยชน์ที่จะจดทะเบียนสมรส การครองชีวิตคู่อยู่ที่การดำเนินการตามประเพณีให้ญาติและพ่อแม่รับทราบก็พอแล้ว หรือบางรายคิดว่าการอยู่ด้วยกันเป็นความพอใจร่วมกันถ้ามีปัญหาต่างคนต่างไปจะดีกว่า นอกจากนี้กลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ความสนใจในเรื่องข้อกฎหมายจะน้อยกว่าความสนใจต่อการดำรงชีวิตอยู่การได้มาซึ่งค่าจ้างแรงงาน นอกจากนี้สิ่งที่น่าสังเกตคือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพในภาคใต้ไม่มีองค์รกรกลางในการพิทักษ์สิทธิลูกจ้าง ซึ่งน่าจะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ขาดความรู้และการกระตือรือร้นต่อการให้ความสำคัญหรือพิทักษ์สิทธิในแง่กฎหมาย ส่วนเรื่องอัตราการเป็นภาระ พบว่า ผู้ประกอบอาชีพ 1 คน รับผิดชอบคนในครอบครัวที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี และ มากกว่า 60 ปี เพียง 2 คนเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุตรมากกว่าคนสูงอายุ สะท้อนให้เห็นว่าขนาดของครอบครัวที่เล็กลง อัตราการเกิดที่มีแนวโน้มจะลดลงด้วย

จากข้อมูลด้านบิดามารดาสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสังคมต้นกำเนิดของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่มาจากภาคเกษตร มีความสัมพันธ์กับภายในครอบครัวทั้งบิดามารดา แต่ส่วนใหญ่จะสนิทกับมารดาเมื่อมีปัญหาหนักถึงมารดาเป็นคนแรก^(18, 19, 22, 27) ซึ่งเป็นเครื่องบอกถึงบทบาทของสตรีในชนบทที่มีหน้าที่ดูแลและมีความสนิทสนมกับลูกมากกว่าบิดาที่มีบทบาทในการทำมาหากิน รูปแบบครอบครัวที่เริ่มเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีการอยู่ร่วมกันเฉพาะผู้ประกอบอาชีพ พี่น้องและพ่อแม่

ส่วนญาติ และปู่ย่า ตา ยาย จะมีครัวเรือนอยู่ใกล้เคียงที่สามารถไปมาหาสู่กันได้และมีการพึ่งพากันทางสังคมและเครือญาติ⁽²³⁾

ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ร้อยละ 67.0 มีหลักประกันสุขภาพคือ มีประกันสังคมในขณะที่อีกร้อยละ 33.0 ไม่ได้รับสวัสดิการนี้ ซึ่งกลุ่มที่ไม่ได้รับส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่เพิ่งเริ่มเข้าทำงานในสถานประกอบการนั้น ๆ และบางส่วนเป็นกลุ่มคนงานก่อสร้างที่มักมีการย้ายที่อยู่ เปลี่ยนที่ทำงานบ่อยครั้ง จะเห็นได้จากอัตราการเปลี่ยนงานเฉลี่ย 2 ครั้ง และมีผู้เปลี่ยนงานสูงสุด 12 ครั้ง ทั้งนี้เพราะการทำงานนสถานประกอบการประเภทก่อสร้างมีการโยกย้ายไปตามที่เจ้าของสถานประกอบการจะสามารถประมูลงานได้ และส่วนหนึ่งของผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างจึงพบว่ามาจากอื่น ประมาณร้อยละ 8 จากการขาดความครอบคลุมในเรื่องสวัสดิการนี้สืบเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจและเตรียมตัวก่อนเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมความด้อยในส่วนนี้ทำให้ผู้ประกอบอาชีพต้องสูญเสียสิทธิพึงมีพึงได้ตามกฎหมาย⁽²⁴⁾ อนึ่ง ลักษณะการรวมตัวขององค์กรหรือสหพันธ์ลูกจ้างในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ยังไม่มีความเหนียวแน่นโอกาสในการเรียกร้องสิทธิจึงไม่มี ซึ่งกรณีนี้ภาครัฐจะต้องมีบทบาทในการให้ความรู้และเตรียมผู้ประกอบอาชีพก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ในการประกอบอาชีพพบว่า ทั้งผู้ประกอบอาชีพและคู่สมรสต่างก็ทำงานและมีรายได้ ร้อยละ 79.7 จะเห็นได้ว่าแบบแผนลักษณะครอบครัวที่มีรูปแบบสังคมเมืองที่ทั้งสามีและภรรยาจะต้องช่วยกันประกอบอาชีพเพื่อการได้มาซึ่งสิ่งดำรงชีพ จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพพอใจในการที่ตนทำงานและมีรายได้ซึ่งมองเห็นเป็นตัวเงินมากกว่าการทำงานภาคเกษตรที่มองเห็นเป็นตัวเงินได้น้อยกว่า การชีวิตที่ดีขึ้นโดยผู้ประกอบอาชีพประเมินจากการที่ตนเองสามารถหาซื้อของเครื่องใช้ในการอำนวยความสะดวกได้มากขึ้น มีอิสระในการใช้เงินมากขึ้น รวมทั้งมีโอกาสในการแสวงหาและเป็นเจ้าของบ้านและรถ โดยส่วนหนึ่งอาศัยการกู้ยืม ทั้งนี้พบว่า ร้อยละ 47.3 และนำไปสู่สาเหตุของการเกิดปัญหาในครอบครัวคือปัญหาทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ยอมรับว่าสภาพทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเปรียบเทียบกับชีวิตหรือประสบการณ์ในวัยเด็กทั้งสภาพการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวแบบขยายที่มีคนทุกกลุ่มอายุอยู่รวมกัน มีการแลกเปลี่ยนและสามารถเป็นที่ปรึกษาได้ มีระบบการพึ่งพาทางสังคมมากกว่า(ร้อยละ 31.0) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดปัญหาหากกลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ก็จะปรึกษามารมากกว่าอาจเป็นเพราะส่วนใหญ่สมัยก่อนมารดาเป็นผู้ใกล้ชิดลูกมากกว่าเพราะไม่ต้องออกทำงานนอกบ้าน มารดามีบทบาทในการอบรมและทำงานบ้าน การศึกษาครั้งนี้พบว่าแนวคิดของกลุ่มผู้

ประกอบอาชีพเห็นว่าผู้หญิงควรต้องช่วยสามีประกอบอาชีพซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งที่บอกถึงลักษณะภรรยาตามการรับรู้ของผู้ประกอบอาชีพ ส่วนบทบาทในการเลี้ยงดูลูกก็ยังคงมีเหมือนเดิม

ลักษณะของครอบครัวที่ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ต้องการคือ การเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยว ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจุบันต่างคนต่างต้องประกอบอาชีพและได้รับอิทธิพลของการอยู่แบบสังคมเมืองมากขึ้นซึ่งลดความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันลง ขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะลดขนาดครอบครัวลง จะเห็นได้จากการที่ผู้ประกอบอาชีพต้องการมีบุตรจำนวน 2 คนเป็นส่วนใหญ่ มีความต้องการเลี้ยงลูกเองและเมื่อไรก็ตามที่ไม่สามารถเลี้ยงได้ด้วยตนเองก็ต้องการให้บิดามารดาของฝ่ายตนเป็นผู้ดูแล

การให้ความสำคัญกับเวลาในแต่ละวัน นอกจากการใช้เวลาส่วนหนึ่งไปกับการทำงานแล้ว เวลาที่เหลือส่วนใหญ่คือการนอน การพักผ่อนและการดูแลลูก โดยพบว่า เวลาที่ให้กับลูกประมาณ 151 นาทีหรือประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่ง ซึ่งถ้าสามารถใช้เวลาดังกล่าวให้เป็นประโยชน์น่าที่จะมีคุณค่าสำหรับลูกและความสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้บทบาทของการดูแลลูก การอบรมสั่งสอนลูก การให้ความรู้หรือการสอนการบ้านลูก ที่พบว่า ส่วนใหญ่เป็นบทบาทร่วมระหว่างผู้ประกอบอาชีพและคู่สมรส การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวน่าจะเป็นการส่งเสริมสังคมได้ดีอีกประการหนึ่งและยังเป็นการป้องกันเด็กขาดความรักความอบอุ่น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันระบบการพึ่งพิงทางสังคมถูกเบียดบังไปเนื่องจากการสร้างครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวทำให้เด็กขาดที่พึ่งพิงไม่เหมือนสมัยก่อนที่เด็กสามารถหาที่พึ่งพิงได้จากปู่ย่าตายายหรือพี่ป้าน้าอา โดยไม่ยากนัก

ความสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติยังมีเพียงการติดต่อกัน มีความสัมพันธ์กันเรื่องความเอื้ออาทรในการช่วยเหลือกัน ซึ่งเป็นลักษณะประจำของคนในชนบทที่ยังเอื้ออาทรต่อบุพการีและญาติ⁽²³⁾ ทั้งนี้พบว่ากลุ่มผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ยังมีการติดต่อกันระหว่างญาติพี่น้อง ส่วนการดูแลบิดามารดาเป็นบทบาทของญาติ บางส่วนบิดามารดาดูแลตนเอง ในขณะที่มีกลุ่มผู้ประกอบอาชีพให้ความช่วยเหลือด้านการเงินที่ส่งให้เป็นประจำบ้างและเป็นครั้งคราวบ้างตามความสามารถและปัญหาความจำเป็น จากข้อมูลที่พบว่า อัตราการเป็นภาระที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพแบกรับอยู่ในอัตราประมาณ 2 ต่อ 1 หมายถึงผู้ประกอบอาชีพ 1 คน มีผู้ที่ต้องดูแลประมาณ 2 คน โดยคิดจากผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีและไม่ได้ทำงานและเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเป็นเงินที่มาจากเงินกองกลางของรายได้ครอบครัว แต่ส่วนหนึ่งยอมรับว่าเมื่อมีครอบครัวเป็นของตนเองแล้วการส่งเงินช่วยเหลือครอบครัวลดลง

ระบบการบริหารจัดการการเงินของครอบครัว มีแนวโน้มว่าเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบอาชีพ แต่ส่วนหนึ่งคือการรวมเงินของทั้งสองฝ่ายแล้วจัดสรรเพื่อการใช้จ่ายในส่วนต่าง ๆ ทั้งในครอบครัว

และสังคม ซึ่งได้แก่ ค่าเช่าบ้าน(ถ้ามี) ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าใช้จ่ายของลูก รวมทั้งเงินออมที่เก็บไว้ให้ลูก เงินช่วยเหลือญาติและเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการสังคม นอกจากนี้ยังแบ่งส่วนหนึ่งเพื่อการซื้อหวยหรือ เล่นแชร์เพราะหวังว่าจะมีโอกาสได้เงินก้อนใหญ่จากการเสี่ยงการพนันด้านนี้ ซึ่งดูเหมือนไม่มาก แต่เมื่อพิจารณาแต่ละครั้งจะพบว่ามากพอควร ในสถานประกอบการต่าง ๆ ส่วนใหญ่พฤติกรรมการเล่นหวยและแชร์เป็นเสมือนความหวังและความฝันของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพและเป็นความรู้สึกสนุก ตื่นเต้น ในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพก่อสร้างมีปัญหาการเงินในเรื่องได้รับค่าจ้างแรงงานล่าช้า แต่ก็มีความสุขที่ได้ทำงานทั้งนี้เพราะคิดว่าตนเองไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพอื่นแล้ว

การแสดงบทบาทความรับผิดชอบในครอบครัวทั้งบทบาทของภรรยาและสามี มีการกำหนดจำนวนบุตรร่วมกันในขณะที่การเลี้ยงดูลูกยังเป็นบทบาทของภรรยาเป็นหลัก ซึ่งพบได้ในสังคมทั้งทางตะวันออกและประเทศในตะวันตก ความยืดหยุ่นนี้เป็นไปได้ไม่มากนัก ถึงแม้ในการทำงานนอกบ้านของสตรีจะช่วยเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวและเป็นสิ่งที่สามีคาดหวังว่าภรรยาต้องมีส่วนร่วม แต่ในเรื่องการทำงานภายในบ้านและการดูแลลูกนั้นภรยายังต้องทำหน้าที่นี้อยู่แน่นอน การเปลี่ยนแปลงบทบาทและให้สามีมีส่วนร่วมมากขึ้นนอกจากจะทำให้สตรีมีเวลามากขึ้นแล้วยังจะช่วยลดความเครียดในการบริหารจัดการงานในครอบครัวได้อีกด้วย^(27 28 29 30 31 32)

นอกจากความคาดหวังทางการเงินแล้ว ความคาดหวังต่อบุตร คือ การที่บุตรสามารถประกอบอาชีพสุจริตและสามารถดูแลตนเองได้ และไม่คาดหวังว่าจะได้รับการดูแลจากบุตร คิดว่าการที่สามารถส่งเสียให้ลูกเรียนได้ตนเองก็ทำหน้าที่ของตนแล้ว แต่จะสามารถเรียนได้ระดับใดเป็นความสามารถของบุตรเอง

ความคาดหวังสำหรับตนเองและคู่สมรส คือการเป็นคนดีและรับผิดชอบครอบครัว คู่สมรสช่วยดูแลตนเองยามเจ็บป่วย ในเรื่องการเปลี่ยนคู่ครอง ส่วนมากไม่ต้องการเปลี่ยนคู่ครองเพราะคิดว่าคนที่คิดตนเองอยู่ด้วยปัจจุบันดีแล้ว ผู้ประกอบอาชีพบางคนกลัวสังคมตำหนิ นอกจากนี้ส่วนใหญ่คิดว่าการมีคู่ครองหลายคนทั้งชายและหญิงเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีนัก

ในการเลือกคู่ครองพบว่า เป็นความพึงพอใจของผู้ประกอบอาชีพเองมากกว่าการตัดสินใจของบิดามารดา

เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ จำนวนครั้งของการสมรส จำนวนบุตร การย้ายถิ่น ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และสถานภาพสมรสของบิดามารดาที่อยู่ด้วยกันมากกว่าแยกกันอยู่ ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มดังกล่าวมีพื้นฐานส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตร ที่มีความเป็นชนบทและลักษณะที่คล้ายคลึงกันโดยเฉพาะส่วนใหญ่ไม่มีการย้ายถิ่นหรือย้ายถิ่นก็เพียง

ข้ามจังหวัดภายในภาคใต้ซึ่งมีวัฒนธรรมไม่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์และความผูกพันกับบิดามารดาและญาติไม่แตกต่างกัน ผลของการมีวัฒนธรรมเดียวกัน ประเพณีที่คล้ายกันอย่างมากทำให้ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มทั้งสอง

ส่วนเรื่องการประกันสังคม พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพภาคการผลิตและบริการ ทั้งนี้เนื่องจากสวัสดิการดังกล่าวเป็นสิ่งที่สถานประกอบการจะต้องมีความรับผิดชอบและจัดให้แก่ผู้ประกอบการซึ่งอยู่ภายใต้ข้อกำหนดทางกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม มีสถานประกอบการเป็นจำนวนมากที่พยายามเลี่ยงการจัดบริการโดยให้เหตุผลจากช่องโหว่ของกฎหมาย เช่น ผู้ประกอบการอาชีพมาทำงานไม่สม่ำเสมอ หรือ ยังไม่ได้รับการบรรจุอยู่ระหว่างพิจารณา ซึ่งความจริงแล้วเจ้าของสถานประกอบการเมื่อรับคนเข้าทำงานก็ต้องครอบคลุมสวัสดิการให้การศึกษาครั้งนั้น่าจะสะท้อนให้เห็นถึงรอยรั่วทางกฎหมายที่รัฐจะต้องให้การดูแลติดตามอย่างใกล้ชิดเพราะผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นอาจทำให้สูญเสียอย่างมหันต์ทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สินอันประมาณค่ามิได้ (26,29,30)

ด้านการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการทำงาน ทั้งของผู้ประกอบการอาชีพและคู่สมรส พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะแบบแผนการทำงานของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่ทำงานในสถานประกอบการที่มั่นคงจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงโยกย้าย ส่วนสถานประกอบการบางแห่งผู้ประกอบการอาชีพขาดความมั่นใจในความมั่นคงของงาน และงานสามารถหาได้ง่ายโดยเฉพาะงานระดับแบกหามที่ไม่ต้องการฝีมือ ประกอบกับมีการทำงานระหว่างฤดูค่อนข้างมาก และเมื่อหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็จะมาหางานทำอีกเป็นวัฏจักรไปเรื่อย ๆ ส่วนคู่สมรสก็เช่นกันซึ่งมีส่วนร่วมในการประกอบการอาชีพ ซึ่งนับวันจะยังมีมากขึ้น และมีผลให้มีการเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้พบว่า การเลือกใช้การคุมกำเนิดมีเพียงใครคนใดเท่านั้นที่เลือกใช้วิธีการวางแผนครอบครัวซึ่งโดยทั่วไปมักเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

ด้านความคิดเห็นต่อบทบาทและสถานภาพในครอบครัวรวมทั้งการดำเนินชีวิตในเมือง พบว่า มีความแตกต่างกันในความคิดเห็นเกี่ยวกับ การให้ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันระหว่างพ่อ แม่ ลูก การให้ความสำคัญแก่ระบบญาติพี่น้อง (23) รวมทั้งการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพส่วนหนึ่งไม่ได้ให้การดูแลบุตรด้วยตนเองเนื่องจากต้องมาทำงาน บุตรจึงอยู่ในความดูแลของ ปู่ ย่า ตา ยาย บางส่วนเท่านั้นที่คู่สมรสดูแลเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้ประกอบการอาชีพนั้นมีบทบาทเป็นมารดาหรือบิดา อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการอาชีพมีความเห็นแตกต่างกันนั้นเป็นผลมาจากการยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป การแยกครอบครัวเดี่ยวออกมาถึง

แม้ไม่ทำให้ขาดการติดต่อกับญาติพี่น้องและด้วยลักษณะของการทำงานก็น่าจะทำให้ความล้มพินธน์ลดลง และรูปแบบการเลี้ยงลูกก็เปลี่ยนไปจากมารดาคนเดียวโดยมีเครือญาติร่วมดูแลกลายเป็นเครือญาติ ปู่ย่า ตา ยาย มีบทบาทในการดูแลมากกว่า ส่วนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แตกต่างกันเนื่องจากผลกระทบจากการทำงาน โอกาสในการลาพักงานนาน ๆ การกลัวความไม่มั่นคงถ้าลางานเพื่อเลี้ยงบุตร⁽²⁴⁾ เหล่านี้ทำให้ทัศนคติและความต้องการหรือการเห็นความจำเป็นของการเลี้ยงลูกแตกต่างกันไป⁽³¹⁾

ด้านการใช้เวลาในแต่ละวัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในการใช้เวลาในการทำงาน การดูแล การพักผ่อน การนอน การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเดินทาง ทั้งนี้เพราะลักษณะการทำงานมีความคล้ายคลึงกันเนื่องจากส่วนใหญ่ต้องทำงานอย่างน้อย 9 ชั่วโมง มีเวลาพัก 30 นาที - 1 ชั่วโมง ต้องเดินทางและใช้เวลาในการเดินทางเข้าเมืองซึ่งบางแห่งที่อยู่ไกลต้องใช้เวลาเดินทาง 1-2 ชั่วโมงในแต่ละวัน และมีเวลาให้บุตร 1-2 ชั่วโมงเช่นกัน

สรุปรูปแบบของครอบครัวของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ พบว่า ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น มีการกำหนดจำนวนบุตร ประมาณ 1-2 คน ส่วนใหญ่ยังนิยมเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุแรกสมรส 22.21 ปี มีอัตราการเปลี่ยนงานเฉลี่ย 2 ครั้ง งานที่ทำในสถานประกอบการประเภทก่อสร้างยังไม่มีความมั่นคง การอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานได้รับการยอมรับมากขึ้น สตรีมีบทบาททั้งการช่วยทำมาหากินและเลี้ยงลูก

สรุปรูปแบบการสร้างครอบครัว

ครอบครัวเดิม (ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย) ทำงานภาคเกษตร

ผู้ประกอบอาชีพ

เรียนหนังสือ

ประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมบริการและภาคการผลิต

มีคู่ (จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน)

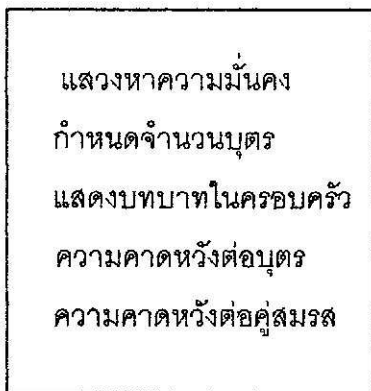
สมรส)

เปลี่ยนงาน

ไม่เปลี่ยนงาน

เปลี่ยนคู่

ไม่เปลี่ยนคู่

ข้อเด่นของการศึกษาครั้งนี้

1. ได้ทราบวิถีชีวิตของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพในสถานประกอบการประเภทการผลิตและบริการที่นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มคนเหล่านี้ได้ตรงประเด็นมากขึ้น โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว พฤติกรรมและบทบาทของสามีและภรรยา

2. ผู้บริหารสถานประกอบการให้ความสนใจในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัวของผู้ประกอบอาชีพมากขึ้น และให้ความสำคัญต่อผลกระทบของครอบครัวต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ประกอบอาชีพ

ข้อดีของการศึกษา

1. สถานประกอบการที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสถานประกอบการที่มีความสนใจต่อสภาวะครอบครัวของผู้ประกอบอาชีพของสถานประกอบการของตนอยู่แล้ว ดังนั้นข้อมูลที่ได้อาจมีความลำเอียงอยู่บ้าง

2. สถานประกอบการที่ได้รับการเป็นสถานประกอบการในเขตอำเภอขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยนี้ถึงความปลอดภัยของพนักงานเก็บข้อมูลเป็นหลักโดยเฉพาะในสถานประกอบการประเภทก่อสร้าง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้นำไปสู่การเสนอแนะ ดังนี้

1. นโยบายและการบริหารสังคม

1.1 พัฒนาและส่งเสริมค่านิยมในครอบครัว การสร้างสัมพันธภาพกับครอบครัวเดิม โดยการส่งเสริมกิจกรรมประเพณีในการรวมกลุ่มญาติ เช่น ประเพณีสงกรานต์ งานเดือนสิบ วันขึ้นปีใหม่ รวมทั้งประเพณีดั้งเดิม เช่น การโกนผมไฟ เป็นต้น

1.1 ให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายครอบครัว ความสำคัญของการจดทะเบียนสมรส และกฎหมายครอบครัวแก่ประชาชนทั่วไปและเสริมในหลักสูตรการศึกษา

1.2 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาสายสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกโดยส่งเสริมให้มีการจัดสถานเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ

1.3 ส่งเสริมหลักสูตรหรือให้ความรู้ในการเตรียมคู่สมรสในสถานประกอบการ

1.4 ส่งเสริมและสอดคล้องสวัสดิการประกันสังคมให้ทั่วถึงและเข้มงวดในทุกสถานประกอบการ

2. การทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรของกลุ่มคนในสถานประกอบการต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ประกอบอาชีพก่อสร้าง

2.2 ศึกษาประเด็นปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวเดี่ยว และบทบาทการมีส่วนร่วมของสามีในการดูแลครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

1. ประดิษฐ์ ดาวฉาย. ประชากรและกำลังแรงงาน. สำนักพัฒนาภาคใต้(อัสสัมชัญ) 2538.
2. Herbert ,P.P. Thai Peasant Personality. University of California Press, Berkeley Anleles, 1965: 26.
3. อัจฉรา นวจินดา. ครอบคลุมกับคุณภาพชีวิต วารสารประชากรศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 หน้า 19-32.
4. มาลินี วงษ์สิทธิ์ รายงานการวิจัยเรื่อง ทศนคติต่อค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวในสังคมไทย เอกสารสถาบันหมายเลข 205/35 สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.
5. สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจการย้ายถิ่นของประชากรเข้าสู่จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2533 สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. โรงพิมพ์การศาสนา: กทม.2533. หน้า 16,44 -45.
6. จตุพร วัฒนากาญ อุตสาหกรรมอาหาร ทะเลกระป๋อง สารคดีอุตสาหกรรม ปีที่ 36 ฉบับที่ 4 หน้า 23 -30.
7. สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช. ผู้หญิงไทย: สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง เอกสารสำหรับคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม แห่งเอเชียแปซิฟิก(เอสแคป) แปลจาก"Profile of Women in Thailand" สถาบันวิจัยบทบาทชายหญิงและการพัฒนา. 2538. หน้า 1-12.
8. สุพัชรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. ไทยวัฒนาพานิช กทม.2536 หน้า 1 -65.
9. ศรีณยา บุญนาค. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อความต้องการมีบุตรเพียงครอบครัวละ 2 คน ของสตรีชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคใต้ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (อัสสัมชัญ) 2525 หน้า 23-45.
10. วิทยาลัยอิสลามศึกษา. ครอบคลุมมุสลิม. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มพท. 2535.
11. ณัฐจิรา รุจิระการโชติกุล ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความตั้งใจย้ายถิ่นกลับภูมิลำเนาเดิมของประชาชน ชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร ทำเนียบผลการวิจัย หน้า 97.
12. มาลินี วงษ์สิทธิ์ และ สุดสวาท ศิโคโรจน์. รายงานการวิจัย เรื่อง อิทธิพลของโครงสร้างครัวเรือนและความสัมพันธ์ในครอบครัวต่อการทำงานเชิงเศรษฐกิจของผู้หญิง. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531. หน้า 45-53.

13. วิไล วงศ์สืบชาติ วิถีชีวิตแบบเมือง. ทางเลือกที่ไม่อาจเลี่ยงได้ วารสารประชากรศาสตร์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 หน้า 1-20.
14. วิไล วงศ์สืบชาติ . การมีลักษณะแบบเมือง จากอดีตสู่อนาคต. วารสารประชากรศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 หน้า 47-58.
15. ณรงค์ ณ เชียงใหม่ . การสำรวจสุขภาพและความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรม มปท.(อัดสำเนา)2532.
16. พิชญ์ สมพอง . รายงานการวิจัยเรื่อง สถาบันครอบครัวในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2526 หน้า 10-32.
17. จันทรเพ็ญ แสงเทียนฉาย มาร์ค แวนแลนดิงแฮม จอห์น โดแนล และ แอนโทนี ประมวลรัตน์. การวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ภรรยาที่มีต่อทัศนคติและ และพฤติกรรมทางเพศนอกสมรสของคนไทย โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2538. หน้า 1- 8.
18. พิทักษ์ คู่เจริญถาวร . การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็รบิดาของเด็กนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร. วารสารประชากรศาสตร์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 2539. หน้า 49-65.
19. Richer K., Podhista. C., Soonthornhdada. K., Chamrathirong.A., Child Care in Urban Thailand : Choice and Constraint in a Changing Society. Institute of Population and Social Research Mahidol University. Salaya Nakomprathom. N.d.
20. ภัสสร ลิมานนท์ เกื้อ วงศ์บุญสิน สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ และวิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฟโฟโด . สรุปการวิจัยเบื้องต้น โครงการศึกษาครอบครัวไทย (General Family Survey) เอกสารสถาบันหมายเลข 227/38 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2538. หน้า 10-89.
21. ศิริวรรณ ศิริบุญ. ทะเบียนสมรส จดหรือไม่จดดี. วารสารประชากรศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 2536 หน้า 1-22.
22. Yoddumnem-Attig,B., Richer. K., Soonthornhdada. K., Sethaput.C., Pramualratana.A Changing roles and statuses of women in Thailand a documentary assessment. Institute of Population and Social Research Mahidol University. Salaya Nakomprathom. N.d
23. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ . การสร้างสรรค์วัฒนธรรมคนงาน. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง สถานการณ์แรงงานหญิงในจังหวัดสงขลา: ปัจจุบันและอนาคต ระหว่างวันที่ 14 – 15 กันยายน 2536 ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนานานิมภาควิได้ ต.พะวง อ.เมือง จ. สงขลา.(อัดสำเนา)

24. จริยา ชันธิวิทย์. รายงานหญิง. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง สถานการณ์
 รายงานหญิงในจังหวัดสงขลา : ปัจจุบันและอนาคต ระหว่างวันที่ 14 - 15 กันยายน
 2536 ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนานิคมภาคใต้ ต.พะวง อ.เมือง จ. สงขลา. (อัดสำเนา)
25. กัสสร ลิมานานนท์ และ เพ็ญพร ธีระสวัสดิ์. รายงานการวิจัย เรื่อง การย้ายถิ่นกับการพัฒนา
 ชนบท สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย 2532. หน้า 61-67.
26. Wilson, M.N et al. Flexibility and Sharing of Childcare duties in Black Families. Sex-
 Role 1990. Vol.22 Apr. : 409-425.
27. Marvin G.M., Two steps back and one step forward : East German women since the
 fall of the wall. Humanity and Society 1995. Vol.19 No2.: 37-52
29. Nahm, C.H. An Empirical analysis of the dual labour market in the manufacturing
 industry ; transliterated title not available. Korean Journal of sociology 1995.
 Vol.29 winter :789-824.
30. Kibria, N. Culture, Social class and income control in the live of women Garment
 workres in Bangladesh. Gender and Society 1995. Vol.9 No. 3 : 289-309.
31. Roberts R.E.Lee. Those Who do not watch television. Sociology and social Research
 1987. Vol.71 No2. :105-107.
32. Connelly M.P., MacDonald M. Women's Domesstic and Wage labour in a Nova Scotia
 Community. Studies in Political Economy 1983 Vol.10 winter : 45-72.
33. Seidel J., Friese S., Leonard ,DC. The Ethnograph V4.0 The Waiting Room Press.
 Corolado USA. 1995.
34. ธวัชชัย งามสันติวงศ์ ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น หลักการและวิธีการใช้คอมพิวเตอร์ใน
 งานสถิติเพื่อการวิจัย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 373 - 415.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1

แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพสมรสหรือมีคู่ตามพหุนัย แบ่งออกเป็น 8 ส่วนได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว-บิดามารดา
3. พฤติกรรมสุขภาพ
4. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการมีบุตร
5. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว-บิดามารดา
6. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและคู่ครอง
7. การใช้เวลา
8. ความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบในครอบครัว

1. ข้อมูลทั่วไป

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่
ID _____	id [] [] []
ชื่อ.....นามสกุล.....	
1. เพศ (1) ชาย (2) หญิง	A1 []
2. อายุ..... ปี	A2 [] []
3. สถานภาพสมรส (1)อยู่ด้วยกัน (2) หม้าย (4) หย่า/แยก (5) อื่นระบุ.....	A4 [] A4.1 { }
3.1 ท่านจดทะเบียนสมรสหรือไม่ (1) จด. (2) ไม่จด	
4. ท่านสมรสครั้งแรกเมื่ออายุ..... ปี	A5 [] []
5. ท่านมีบุตรครั้งแรกอายุ.....ปี	A6 [] []
6. ท่านสมรสมาแล้ว ครั้ง	A7 []
7. ท่านมีบุตร.....คน(กรณีกำลังตั้งครรภ์ ให้ใส่ 8) คนที่ 1 เพศ (1) ชาย (2) หญิง อายุ.....ปี คนที่ 2 เพศ (1) ชาย (2) หญิง อายุ.....ปี คนที่ 3 เพศ (1) ชาย (2) หญิง อายุ.....ปี คนที่ 4 เพศ (1) ชาย (2) หญิง อายุ.....ปี	A8 [] [] A9 [] A10 [] A101 [] [] [] A102 [] [] []
8. ภูมิลำเนาเดิมอำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....	A11 [] [] [] []
9.ปัจจุบันท่านพักอาศัยในเขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....	A12 [] [] [] []
10. สถานที่พักปัจจุบันเป็นของ (1)ท่านเอง (2) บิดามารดา (3) นายจ้าง (4) ญาติ (5) บ้านเช่า	A13 []
11. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่กับท่านในปัจจุบัน..... คน	A14 [] []
12. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อายุต่ำกว่า 13 ปี /ไม่มีงานทำ/ไม่มีรายได้..... คน	A15 []
13. ท่านจบการศึกษาในระดับใด (1)ประถมศึกษา (ป1-ป6, ป7 เก่า) (2)มัธยมศึกษาตอนต้น (ม1-ม3ม 6 เก่า) (3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม4-ม6 ม8 เก่า) (4) ปวช ปวส อนุปริญญา (5) อื่น ๆ ระบุ.....	A16 []

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่
14. ท่านนับถือศาสนาอะไร (1) พุทธ (2) คริสต์ (3) อิสลาม (4) อื่น ๆ ระบุ.....	A17 []
15. คู่สมรสของท่านนับถือศาสนาอะไร (1) พุทธ (2) คริสต์ (3) อิสลาม (4) อื่น ๆ ระบุ.....	A18 []
16. ชื่อสถานประกอบการ..... ประเภท.....	A19 []
17. ท่านปฏิบัติงานในตำแหน่ง.....	A20 [] []
18. สถานภาพในการจ้างงานปัจจุบัน (1) ลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุแล้ว (2) ลูกจ้างที่รอการบรรจุ (3) ลูกจ้างรายวัน (4) ได้รับค่าจ้างตามปริมาณงาน รายกิโล/รายชิ้น (5) อื่น ๆ ระบุ.....	A21 []
19. ท่านได้รับสวัสดิการประกันสังคมหรือไม่ (1) ได้รับ (2) ไม่ได้รับ	A22 []
20. รายได้โดยเฉลี่ยของท่านเอง.....บาท(วันละ.....บาท ทำงาน.....วัน/เดือน)	A23 [] [] [] []
21. รายได้ของครอบครัว(โดยประมาณค่าสุด)..... บาท(ท่านและคู่สมรส)	A24 [] [] [] []
22. โดยปกติท่านทำไอที หรือไม่ (1) ทำ เดือนละประมาณ.....วัน (2) ไม่ทำ	A25 [] []
23. ท่านเปลี่ยนงานมาแล้วกี่ครั้ง..... เพราะ.....	A26 [] []
24. ท่านคิดว่าท่านจะทำงานที่นี่ต่อไปอีกนานเท่าไร. (1) ไม่คิดจะเปลี่ยนงาน (2) ภายในไม่เกิน 6 เดือน (3) ภายใน 1 ปี (4) ไม่แน่ใจ	A27 [] []
25. คู่สมรสของท่านทำงานมีรายได้หรือไม่ (1) ทำงานมีรายได้..... บาทต่อเดือน (2) ไม่ได้ทำงาน แต่เคยทำงาน (3) ไม่มีงานทำ/ไม่มีรายได้ (4) อื่น ๆ ระบุ.....	A28 [] A29 [] [] [] []
26. ท่านใช้วิธีคุมกำเนิดด้วยวิธีใดหรือไม่ (1) ใช้ วิธี..... (2) ไม่ใช่ เพราะ.....	A30 [] A31 []
27. คู่สมรสท่านใช้วิธีคุมกำเนิดด้วยวิธีใดหรือไม่ (1) ใช้ วิธี..... (2) ไม่ใช่ เพราะ.....	A32 [] A33 []

2. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว-บิดามารดา

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่
1. บิดาของท่านมีอาชีพ (1) รับราชการ/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ (2) เกษตรกรรม (3) รับจ้างรายวัน/กรรมกร (4) ลูกจ้างบริษัท/โรงงาน (5) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (6) อื่น ๆ ระบุ.....	B1 []

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่
2. มารดาของท่านมีอาชีพ (1) รับราชการ/ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ (2) เกษตรกรรม (3) รับจ้างรายวัน/กรรมกร (4) ลูกจ้างบริษัท/โรงงาน (5) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (6) อื่น ๆ ระบุ.....	B2 []
3. สถานภาพสมรสของบิดามารดา (1) อยู่ด้วยกัน (2) แยกกันอยู่ (3) อื่นระบุ.....	B3 []
4. โดยปกติท่านมีความสัมพันธ์กับบิดามารดาอย่างไร (1) ต่างคนต่างอยู่ (2) ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ (3) อื่น ๆ ระบุ.....	B4 []
5. โดยปกติท่านมีความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องของท่านอย่างไร (1) ต่างคนต่างอยู่ (2) ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ (3) อื่น ๆ ระบุ.....	B5 []
6. บิดามารดาของท่านยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ (1) ยังมีชีวิตอยู่ทั้งคู่/คนใดคนหนึ่ง (2) เสียชีวิตแล้วทั้ง 2 ท่าน (ข้ามไปข้อ 9) (3) ไม่ทราบ (ข้ามไปข้อ 8) (4) อื่น ๆ ระบุ.....	B6 []
7. ในกรณีที่มีบิดามารดาซึ่งมีชีวิตอยู่ใครเป็นผู้ดูแลบิดามารดาของท่านในปัจจุบัน (1) ตัวท่าน (2) ญาติพี่น้อง (3) บิดามารดาดูแลตนเอง (4) ไม่ได้ติดต่อกัน (5) อื่น ๆ ระบุ.....	B7 []
8. ท่านได้ร่วมกับผิดชอบอะไรบ้างในครอบครัวเดิม(ญาติพี่น้องและบิดามารดา)ของท่าน (1) ส่งเงินให้ใช้เป็นประจำ (2) ส่งเงินและให้ความช่วยเหลือเป็นครั้งคราว (3) ไม่เคยรับผิดชอบใด ๆ (4) อื่น ๆ ระบุ.....	B8 []
9. บิดามารดาของท่านเคยมีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งถึงขั้นทำร้ายกันหรือไม่ (1) เคยบ่อยครั้ง (2) นาน ๆ ครั้ง (3) ไม่เคย	B9 []
10. ในขณะที่ท่านเป็นเด็ก ใครเป็นผู้ดูแลท่านเป็นส่วนใหญ่ (1) บิดามารดา (2) ปู่ ย่า ตา ยาย (3) ญาติ (4) เพื่อนบ้าน/ฝากเลี้ยง (5) อื่น ๆ ระบุ.....	B10 []
11. ครอบครัวของท่าน (ในวัยเด็ก) มีลักษณะเป็นอย่างไร (1) ครอบครัวเดี่ยว มีเฉพาะท่าน พ่อแม่ และพี่น้อง (2) ครอบครัวขยายที่มีญาติและปู่ ย่า ตา ยาย รวมอยู่ด้วย	B11 []
12. โดยปกติถ้าท่านมีปัญหา (ทุกเรื่อง) ส่วนใหญ่ท่านมักจะปรึกษาใคร (1) บิดา (2) มารดา (3) ทั้งบิดาและมารดา (4) คู่สมรส (5) เพื่อน (6) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน (7) หัวหน้างาน (8) อื่น ๆ ระบุ.....	B12 []

3.พฤติกรรมสุขภาพ (ปัจจุบัน)

บ่อยครั้ง หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้งที่มีโอกาส หรือทำเป็นประจำทุกครั้งที่มีโอกาส
 นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ปฏิบัติเป็นครั้งคราว

กิจกรรม	บ่อยครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย	สำหรับเจ้าหน้าที่
ก. ท่านมีพฤติกรรมเช่นนี้บ้างหรือไม่				
1. ดื่มน้ำสุรา				C1 []
2. เล่นการพนัน				C2 []
3. เทียวกลางคืนในสถานเริงรมย์				C3 []
4. ดื่มเครื่องดื่มเพิ่มพลังงาน				C4 []
ข. โดยปกติท่านใช้เวลาว่างทำอะไรบ้าง				
1. คุยกับเพื่อน				C5 []
2. ร่วมวงสุรา/การพนัน/เล่นไพ่				C6 []
3. ดูโทรทัศน์/ภาพยนตร์/อ่านหนังสือ				C7 []
4. เดินเที่ยว/นั่งรถเที่ยว/เที่ยวห้างสรรพสินค้า กับเพื่อน/ตามลำพัง				C8 []
5. ไปวัด/ทำบุญ				C9 []
6. เดินเที่ยว/นั่งรถเที่ยว/เที่ยวห้างสรรพสินค้า กับครอบครัว				C10 []
7. อื่น ๆ.....				C11 []

4. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการมีบุตร

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่
1. ท่านคิดว่าท่านต้องการมีบุตรหรือไม่ (1) ต้องการ (ข้ามไปข้อ 3) (2) ไม่ต้องการ	D1 []
2. ท่านไม่ต้องการมีบุตรเพราะ (1) ยังไม่พร้อม และจะมีบุตรเมื่อพร้อม (2) เคยมีบุตรมาแล้ว ขณะนี้ไม่ต้องการมีบุตร(ข้ามไปข้อ 5) (3) อื่น ๆระบุ.....	D2 []
3. กรณีต้องการมีบุตร ท่านต้องการมีบุตร..... คน	D3 []
4. ถ้ากำหนดเพศของบุตรได้และมีบุตรได้เพียง 1 คน ท่านต้องการให้บุตรเป็นเพศ (1) ชาย เพราะ..... (2) หญิงเพราะ..... (3) เพศอะไรก็ได้ เพราะ.....	D4 []
5. คู่สมรสของท่านต้องการมีบุตรหรือไม่ (1) ต้องการ(ข้ามไปข้อ 7) (2) ไม่ต้องการ	D5 []
6. คู่สมรสของท่านไม่ต้องการมีบุตรเพราะ (1) ยังไม่พร้อม และจะมีบุตรเมื่อพร้อม (2) เคยมีบุตรมาแล้ว ขณะนี้ไม่ต้องการมีบุตร(ข้ามไปข้อ 9) (3) อื่น ๆ ระบุ.....	D6 []

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่
7. กรณีที่ต้องการมีบุตร คู่สมรสของท่านต้องการมีบุตร..... คน	D7[]
8. ถ้ากำหนดเพศของบุตรได้และมีบุตรได้เพียง 1 คน คู่สมรสของท่านต้องการให้บุตรเป็นเพศ (1) ชายเพราะ..... (2) หญิง เพราะ..... (3) เพศอะไรก็ได้ เพราะ.....	D8[] D9[]
9. ท่านคิดว่าภายหลังจากการแต่งงานควรมีบุตรเมื่อไร (1) ทันทีภายหลังแต่งงาน (2) มีบุตรเมื่อทั้งสามีและภรรยาพร้อม (3) อื่น ๆ ระบุ.....	D10[]
10. ถ้ามีบุตรท่านคิดว่าท่านต้องการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองหรือไม่ (1) ต้องการ (2) ไม่ต้องการ เพราะ.....	D11[]
11. ถ้าท่านไม่สามารถเลี้ยงบุตรด้วยตนเองได้ท่านจะให้ใครเป็นผู้ดูแล (1) บิดามารดาของท่าน-คู่สมรส (2) ฝากศูนย์พัฒนาเด็ก (3) อื่น ๆ ระบุ.....	D12[]

5. ความคิดเห็นในการมีครอบครัว

ท่านคิดว่า

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	สำหรับ เจ้าหน้าที่
1.การมีครอบครัว เป็นเรื่องของความรักและเข้าใจกันเป็นหลัก					E1[]
2.การมีครอบครัว เป็นเรื่องที่ต้องประกอบการแบ่งปันกันทางเศรษฐกิจ					E2[]
3.องค์ประกอบในการตัดสินใจมีครอบครัวจำเป็นต้องนึกถึงภาวะเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย					E3[]
4.ในสถานการณ์ปัจจุบันการที่ชายหญิงมาอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาสมควรจะได้รับการยอมรับ					E4[]
5.การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานจะเป็นผลดีต่อการตัดสินใจเลือกคู่ครองและอยู่กันอย่างถาวรมากกว่าเดิม					E5[]
6.การที่ชายหญิงพึงพอใจที่จะอยู่ด้วยกันเองเป็นการสร้างครอบครัวที่นิยมกระทำกันอยู่ในปัจจุบัน					E6[]
7.การมีครอบครัวจำเป็นต้องจัดพิธีแต่งงานตามประเพณี					E7[]
8.การเลือกคู่ครองควรเป็นสิทธิโดยตรงของตนเองมากกว่าการตัดสินใจของบิดามารดา					E8[]

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	สำหรับ เจ้าหน้าที่
9. สื่อมวลชน(หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์)มีอิทธิพลต่อค่านิยมและแบบแผนในการมีครอบครัว เช่น การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน					E9[]
10. การมีลูกเป็นสิ่งที่ดีและสำคัญยิ่งสำหรับครอบครัว					E10[]
11. ท่านยอมรับได้กับการเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ของผู้หญิง					E11[]
12. ท่านยอมรับได้กับการเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ของผู้ชาย					E12[]
13. ครอบครัวควรต้องอยู่ด้วยกัน(พ่อ แม่ ลูก)					E13[]
14. ผู้หญิงที่มีลูกโดยไม่มีความพร้อมควรทำแท้งได้					E14[]
15. ผู้หญิงควรต้องช่วยผู้ชายทำมาหากินด้วย					E15[]
16. ถึงแม้ผู้หญิงทำงานนอกบ้านแต่หน้าที่ดูแลครอบครัวยังคงต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่เหมือนเดิม					E16[]
17. การที่ผู้หญิงทำงานนอกบ้านเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว					E17[]
18. การทำงานนอกบ้านของผู้หญิงก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การเลี้ยงดูบุตร และการดูแลสุขภาพ					E18[]
19. ผู้หญิงควรมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำทางการเมือง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น					E19[]
20. ความรุนแรงในครอบครัวมักมีสาเหตุจากการกระทำของผู้ชาย					E20[]
21. เมื่อแต่งงาน/อยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา ทั้งชายและหญิงควรหยุดกิจกรรมบางอย่าง เช่น การพนัน เที่ยวกลางคืน					E21[]
22. การยอมรับเครือญาติของฝ่ายตรงข้ามมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตครอบครัว					E22[]
23. การมีครอบครัวสอนให้ท่านรู้จักให้และยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น					E23[]
24. ปัญหาของเยาวชนในปัจจุบันสืบเนื่องมาจากปัญหาความแตกแยกในครอบครัว					E24[]
25. สื่อมวลชน(หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์)มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก					E25[]
26. เมื่อเกิดปัญหาระหว่างคู่สมรสควรคำนึงถึงลูกและปัญหาที่จะมีผลต่อลูก					E26[]

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	สำหรับ เจ้าหน้าที่
27. ผู้หญิงควรมีสิทธิในการตัดสินใจด้านการเลือกใช้วิธีการวางแผนครอบครัวได้เท่าเทียมกับผู้ชาย					E27[]
28. การเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดควรเป็นความร่วมมือของทั้งชายและหญิง					E28[]
29. ทั้งหญิงและชายควรร่วมกันวางแผนการเลี้ยงดูลูก					E29[]
30. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังเป็นสิ่งจำเป็น					E30[]
31. ผู้หญิงควรมีสิทธิในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้เท่ากับผู้ชาย เช่น การซื้อของ การกำหนดจำนวนลูก					E31[]
32. ผู้หญิงมีสิทธิในการเป็นหัวหน้าครอบครัวได้เท่า ๆ กับผู้ชาย					E32[]
33. เด็กที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังเพราะพ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านจะมีผลให้เด็กส่วนใหญ่ติดยาเสพติด					E33[]
34. การย้ายถิ่นเพื่อหางานทำของพ่อแม่เป็นสาเหตุทำให้เด็กขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่					E34[]

6. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและคู่ครอง

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่
1. ท่านคิดว่าสามีที่ดีควรเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (1) อยู่กับบ้านและดูแลครอบครัว (2) ช่วยทำมาหากิน (3) แบ่งเบาภาระของภรรยา (4) อื่นระบุ.....	F1[][]
2. ท่านคิดว่าภรรยาที่ดีควรเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (1) อยู่กับบ้านและดูแลครอบครัว (2) ช่วยทำมาหากิน (3) แบ่งเบาภาระของสามี (4) อื่นระบุ.....	F2[][]
3. ถ้ามีลูกหรือกำลังจะมีลูก ท่านต้องการให้ลูกเรียนหนังสือถึงชั้นใด (1) การศึกษาภาคบังคับ (ม3) (2) ระดับวิชาชีพ (ปวช ปวส) (3) ระดับอุดมศึกษา (4) แล้วแต่ความสามารถของลูก (5) ไม่ได้คาดหวัง (6) อื่น ๆ ระบุ.....	F3[]
4. ท่านคาดหวังให้ลูกทำงานอะไร (1) ทำงานราชการ (2) ทำอะไรก็ได้ที่เป็นงานที่สุจริต (3) ทำงานอะไรก็ได้ที่ได้เงินมาก ๆ (4) ไม่ได้คิด (5) อื่น ๆ ระบุ.....	F4[]

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่								
5.รูปแบบครอบครัวที่ท่านต้องการเป็นอย่างไร (1) ครอบครัวที่มีเฉพาะท่าน คู่สมรส และลูก (2) ครอบครัวขยาย (3) อื่น ๆ ระบุ.....	F5[]								
6. ผู้หญิงควรอายุเท่าไรจึงจะเหมาะสมที่จะมีครอบครัว..... ปี	F6[][]								
7. ผู้ชายควรอายุเท่าไรจึงจะเหมาะสมที่จะมีครอบครัว..... ปี	F7[][]								
8. ระหว่างท่านและคู่สมรสมีการทะเลาะรุนแรงหรือไม่ (1) มี บ่อยครั้ง (2) มี นาน ๆ ครั้ง (3) มีแต่ไม่รุนแรง (ข้ามไปข้อ 10) (4) ไม่มี (ข้ามไปข้อ 11)	F8[]								
9. กรณีมีการทะเลาะรุนแรงมีการทำร้ายกันหรือไม่ (1) มี ทุกครั้ง (2) มี เป็นบางครั้ง (3) ไม่มีการทำร้ายกัน	F9[]								
10.สาเหตุของการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัวของท่าน ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหา (1) ลูก (2) พฤติกรรมของคู่สมรส (3) ญาติพี่น้อง (4) เศรษฐกิจ (5) อื่น ๆ ระบุ.....	F10[]								
11 ท่านคิดว่าคนแก่ในปัจจุบันได้รับการดูแลจากลูกหลานหรือไม่ (1) ได้รับ (2) ไม่ได้รับ (3) ไม่แน่ใจ (4) อื่น ๆ ระบุ.....	F11[]								
12.ท่านคิดว่าพ่อแม่หวังที่จะพึ่งพาท่านหรือไม่ (1) หวัง (2) ไม่ได้หวัง (3) ไม่ทราบ (4) อื่น ๆ ระบุ.....	F12[]								
13. สำหรับท่านเองท่านหวังที่จะพึ่งพา ลูก ๆ ของท่านหรือไม่ (1) หวัง (2) ไม่ได้หวัง (3) อื่น ๆ ระบุ.....	F13[]								
14. ท่านคิดว่ารูปแบบครอบครัวในปัจจุบันกับในอดีตสมัยที่ท่านเป็นเด็กมีความแตกต่างกันหรือไม่ (1) แตกต่าง เพราะ..... (2) ไม่แตกต่างเพราะ.....	F14[]								
15.การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อชีวิตครอบครัวอย่างไร									
	ระดับความคิดเห็น								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>มาก</th> <th>ปานกลาง</th> <th>น้อย</th> <th>ไม่มีผล</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีผล				
มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีผล						
15.1 ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง	F151[]								
15.2 การเลือกคู่ครองง่ายขึ้น มีโอกาสมากขึ้น	F152[]								
15.3 มีโอกาสเกิดปัญหาหย่าร้างมากขึ้น	F153[]								
15.4 มีโอกาสเกิดปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้น	F1534[]								
15.5 มีเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น	F155[]								
15.6 มีชีวิตที่ดีขึ้น(ในแง่ความสะดวกสบาย)	F156[]								
15.7 ลูกมีโอกาสได้เรียนมากขึ้น	F157[]								
15.8 มีโอกาสเกิดปัญหาลูกถูกทอดทิ้งมากขึ้น	F158[]								

ข้อความ	สำหรับเจ้าหน้าที่
16. ท่านคิดว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการแตกแยกของคูครองมากที่สุด คืออะไร (1) สาเหตุจากคู่สมรสด้วยกัน ขาดความเข้าใจ การยอมรับซึ่งกันและกัน (2) จากญาติพี่น้องและบุคคลภายนอก (3) ปัญหาเศรษฐกิจ (4) ปัญหาการเลี้ยงดูลูก (5) อื่น ๆ ระบุ.....	F16[]
17. ท่านคิดว่า ปัจจุบันท่านต้องการเปลี่ยนคูครองหรือไม่ (1) ต้องการเพราะ..... (2) ไม่ต้องการเพราะ.....	F17[] F171[]
18. ท่านคิดว่าขณะนี้ท่านประสบความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ (1) ประสบความสำเร็จ (2) ไม่ประสบความสำเร็จ (3) ไม่แน่ใจ (4) อื่น ๆ ระบุ.....	F18[]
19. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินหรือไม่ (1) มี ประมาณ..... บาท เพราะ..... (2) ไม่มี. (3) อื่น ๆ ระบุ.....	F19[] F191[] [] [] []
20. โดยภาพรวมแล้ว ท่านคิดว่าชีวิตของท่านในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนที่ ท่านจะเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ต่างกันหรือไม่ (1) ต่างกัน เพราะ..... (2) ไม่แตกต่างกัน เพราะ.....	F20[] F201[]
21. กรณีที่ชีวิตแตกต่างจากเดิม ท่านคิดว่าความต่างนั้นเป็นไปในทิศทางใด (1) ดีขึ้น เพราะ..... (2) เลวลง เพราะ.....	F21[]
22. ท่านตั้งความหวังอะไรกับการอยู่เป็นครอบครัวของท่าน 1.ลูก..... 2.คู่สมรส..... 3.เศรษฐกิจ..... 4. อื่น ๆ.....	F22[]

7. การใช้เวลา

ใน 1 วันท่านใช้เวลาในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้อย่างไร

กิจกรรม	จำนวนชั่วโมงต่อวัน	สำหรับเจ้าหน้าที่
7.1 ทำงานในอาชีพ		G1[] []
7.2 ทำงานบ้าน		G2[] []
7.3 ดูแลลูก		G3[] []
7.4 เทียว/พักผ่อน		G4[] []
7.5 นอน		G5[] []
7.6 อื่น ๆ		G6[] []

8. ท่านคิดว่าความรับผิดชอบต่อไปนี้ควรเป็นของผู้ใดในครอบครัว
 กรุณาวงกลมรอบตัวเลขที่กำหนดตามบทบาทที่ผู้ให้สัมภาษณ์รับผิดชอบ
 กรณีไม่ได้รับผิดชอบกรุณาเขียน เครื่องหมายถูก ในช่อง **ไม่ทั้งสองคน**

ตัวท่าน 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 คู่สมรส

กิจกรรม		ไม่ทั้งสองคน	สำหรับเจ้า หน้าที่
1. หมวดการเงินและค่าใช้จ่าย			H1[]
1.1 ค่าใช้น้ำ-ค่าไฟ	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H2[]
1.2 ค่าอาหาร	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H3[]
1.3 ค่าใช้จ่ายของลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H1[]
1.4 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H4[]
1.5 เงินช่วยเหลือญาติ	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H5[]
1.6 ค่าเช่าบ้าน	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H6[]
1.7 การออมเงิน	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H7[]
2. ลูกและการเลี้ยงดูลูก			
2.1 กำหนดระยะเวลาการมีลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H8[]
2.2 การกำหนดจำนวนลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H9[]
2.3 การเลี้ยงดูลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H10[]
2.4 การวางแผนการศึกษาของลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H11[]
2.5 การอบรม/สั่งสอนลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H12[]
2.6 การลงโทษลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H13[]
2.7 สอนการบ้านให้ลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H14[]
2.8 พาลูกเที่ยว	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H15[]
2.9 รับ-ส่งลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H16[]
2.10 การให้รางวัลลูก	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H17[]
3 การประกอบอาชีพ			
3.1 การเลือกอาชีพของตนเอง	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H18[]
3.2 การเลือกอาชีพของคู่สมรส	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H19[]
4. การไปงานสังคม	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H20[]
5. การบริหารจัดการในบ้าน			H21[]
5.1 ทำงานบ้าน ซักรีดผ้า	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H22[]
5.2 การทำอาหาร	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H23[]
5.3 จ่ายตลาดและของใช้	9 8 7 6 5 4 3 2 1 0		H24[]

สัมภาษณ์เจาะลึก “หวาน” พนักงานขายในห้างสรรพสินค้า “หวาน” อายุ 23 ปี สถานภาพสมรส คู่ แต่งงานตั้งแต่อายุ 17 ปี มีลูก 1 คน เพศหญิง อายุ 4 ปี ปัจจุบันลูกอยู่กับยายที่พัทลุง สามีทำงานเป็นลูกจ้างที่สถานีราชการแห่งหนึ่ง “หวาน” ทำงานที่ห้างสรรพสินค้าแห่งนี้มานาน 5 ปี ได้รับเงินเดือนและค่า com พออยู่ได้รวมประมาณ 6000 บาท บ้านที่พักเป็นบ้านเช่า ราคา 1500 บาท ค่าน้ำค่าไฟต่างหาก อยู่กัน 4 คน ได้แก่ “หวาน” สามี พ่อสามี และน้องสาวสามี ทุกคนทำงาน รายได้ต่างคนต่างใช้ “หวาน” และสามีจ่ายค่าบ้าน ค่าค่าน้ำค่าไฟ ส่วนค่าอาหารต่างคนต่างจ่าย เงินเดือนส่งให้ลูกและแม่เดือนละ 2,000 บาท มีเงินเก็บไม่มาก เพราะต้องผ่อนรถยนต์(ซื้อจากเพื่อน) เดือนละ 3 พันบาท (สามีรับผิดชอบ) เดินทางไปหาลูกเดือนละ 2 ครั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับลูกยังดีอยู่ ก่อนมาทำงานที่นี่เคยเป็นลูกจ้างในร้านค้าเครื่องใช้ในบ้าน ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยจนจบพาณิชยการ (ปวช) แล้วมาสมัครงานที่นี่

ถาม : ตอนนี้อายุเท่าไร

หวาน : 23 ปี ค่ะ

ถาม : แต่งงานและจดทะเบียนสมรสหรือไม่

หวาน : ทำพิธีก็มีแขกมา พ่อแม่ได้รับรู้ แต่เพิ่งจดทะเบียนเพราะกลัวลูก

มีปัญหาเรื่องที่เรียน อีกอย่างคือ จะได้เบิกได้

ถาม: คิดว่าชีวิตคู่ดีไหม

หวาน : ดีกว่าอยู่เปล่า ๆ พุดเล่นนะพี่ คนเราเอาอะไรมากมีทุกซ

มีสุข ว่าจะเลิกหลายครั้งแล้ว สงสารลูก

ถาม: ใครรับผิดชอบในบ้าน

หวาน : พุดก็พุดเถอะนะ หวานคนเดียวแหละ

ถาม : งานที่ทำเป็นปัญหากับการดูแลลูกหรือไม่

หวาน : เป็นสิ ถึงได้ส่งไปอยู่กับยาย อยู่ที่นี่ แฟนก็กลับบ้าน เราก็

ไปสายกลับมากว่า จะอาบน้ำก็เข้าไปเกือบตี 12 แล้ว แต่

ก่อน ต้องตื่นแต่เช้าดูลูกเขาแม่มาอยู่ที่นี่ ตอน

หลังแก้วแกเบือ เราเลยพากลับไปพักผ่อน อยู่ป่าพยอม 2
อาทิตย์ ไปที่ ลูกก็มาหาเรานะ แต่ไม่ตาม อยู่กับแม่(ยาย) นะ
ดีแล้ว มีเพื่อน และหลาน ๆ ช่วย

ถาม: ตอนแรกคิดอย่างไรถึงแต่งงาน

หวาน : ไม่รู้สิ ไปเที่ยวกัน เคยเป็นเพื่อนกันมาก่อน แอบอยู่ด้วย
กันก่อนแล้วตอนหลังแม่รู้ พ่อโกรธ ก็เลยแต่ง แต่ก็ทำอะไร
มาก คิดว่าเบือก็เลิกกัน แต่แฟนบางทีก็ดีนะ กินเหล้าแต่ไม่
เที่ยว บางครั้งคิดไปคิดมาหาที่รวยกว่าดีกว่า

ถาม: หวานมาอยู่ที่นั่นานแล้วหรือ

หวาน : ร่วม 10 ปี

ถาม: เคยมองหางานอื่นไหม

หวาน : เคย แต่กลัวยิ่งแยกว่านี้ เราทำที่นี้ก็รักที่นี้ ไปทำที่ใหม่
กลัว

ถาม: ตอนนี้รายได้เป็นอย่างไร

หวาน : ทำงานมากขึ้น โขไม่ได้ ค่า com ก็ลด นี่ดีนะ บางทีไม่
ได้เลย

ถาม: หวานอยากมีลูกกี่คน

หวาน : คนเดียวพอแล้ว ไม่เอาอีกแล้ว ตอนนี้กินยาคุม แฟนอี
เอาอีก เราบอกเราไม่เลี้ยงแล้ว กลัวลูกอดตาย แคนี่อีเอาไม่
รอด

ถาม: รักลูกชายหรือหญิง

หวาน : ชอบลูกชาย อาจเพราะพี่น้องเราเป็นผู้ชาย แฟนเขาชอบ
ลูกหญิง อีก็อย่างลูกชายไม่ต้องห่วงมาก ลูกหญิงต้องกลัวไป
หมด กลัวมีปัญหาอย่างเรา แต่ลูกหญิงก็ดีนะ จับแต่งตัวแล้ว
สวยดี ได้อยู่กับเราบ้าง ดูอย่างหวานสิ แม่ได้ฟังมากกว่าที่
น้องอื่น

ถาม: คิดอย่างไรบ้างกับคนแก่เตี้ยวันนี้ได้ฟังลูกหลานหรือไม่

หวาน: ไม่รู้คนอื่นเป็นอย่างไร แต่ที่บ้านก็ดูแลนะ ไม่รู้รุ่นเราโดน
ทิ้งหรือเปล่า แต่คงไม่หอรอกพวกคนบ้าน ๆ ไม่ทำหอรอก

ถาม: กับแฟนละ

หวาน: ไม่หวังพึ่ง

ถาม: สังคมตอนนี้ต่างกับตอนที่หวานเป็นเด็กไหม

หวาน: ต่าง มากด้วย แยะลง คนเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ เอาแต่ตัว
 ในนี้(ที่ทำงาน) ก็มี ไม่รู้รุ่นลูกเราเป็นไง เด็กสมัยนี้คือ ลูก
 เพื่อน แม่มันดี มันสู้แม่แน่ะ ไม่กลัวเรา เอาอย่างเพื่อน ขนมนก็
 ไล่ ถูๆ 5 บาท วัน ๆ หนึ่งหลายบาท

ถาม: พ่อแม่หวานยังอยู่หรือ

หวาน: อยู่ทั้งคู่

ถาม: ใครดูแล

หวาน: ก็ดูกันเอง มีพี่ ๆ น้อง ๆ ดู พ่อแม่ยังแข็งแรงดี พ่อแม่
 ทำนา

ถาม: ตอนเล็ก ๆ ใครเลี้ยงหวาน อยู่กันเยอะไหม

หวาน : เยอะมียาย น้ำ พ่อ แม่ แม่เป็นคนเลี้ยงมีอะไรก็คุยกับแม่
 ไม่คุ้นกับพ่อนัก พ่อเฉย ๆ พ่อแม่ไม่เคยทะเลาะกัน มีบ้างก็
 ตอนพ่อไปกินเหล้า พูดถึงพี่น้องก็ดีนะ รักกันดี เอาลูกไปน้อง
 ๆ ก็ช่วยแม่ดู บางทีก็คิดจะออกเพราะเศรษฐกิจไม่ดี อยากไป
 ขายของแถวบ้าน แต่ก็ดูก่อน อยู่ที่นี่ก็ดี แฟนทำงานที่นี่แต่
 คิดถึงลูก แฟนเขารว่าถ้าไปแล้วทำอะไรกิน อยู่ที่นี่บางที่เขากออก
 รถรับจ้างนะ พ่อได้เงินบ้าง ตอนวันหยุดกับตอนค้า ๆ เรา
 เป็นห่วงเหมือนกัน แต่คิดไปคิดมาแล้วแต่ดวง

ถาม: เล่นนหวอย แชรร์ บ่อยไหม

หวาน: ไม่ทุกงวด แต่ก็เล่นบ้าง เมื่อฟลุค เพื่อนขี้เล่นเอาเป็นเอา
 ตาย บางทีก็เสียชีวิต นาน ๆ จะได้สักครั้ง แต่ไฟ ไม่เล่นนะ
 แชรร์นะของตาย ก็ได้ผ่อนของใช้บ้างละ ไม่อยากขอยืม ไม่
 อยากกวนพ่อแม่ เขาก็มีแหละ แต่เราโตแล้ว ไม่อยากแบมือ
 ขอ

ถาม: คาดหวังอะไรในตัวแฟน

หวาน: ไม่หวังหรอก เอาแค่เป็นคนดี รับผิดชอบกับพ่อ แต่แฟน
 เป็นคนดีนะ ไม่เคยตีเรา ถ้าตีได้เลิกแน่

ถาม : ลูกล่ะ หวังอะไรบ้าง

หวาน: เขายังเล็กอยู่ ก็อยากให้เขาเป็นคนดี อยากให้เรียนสูง ๆ
 เท่าที่เราสามารถจะส่งได้ แต่ถ้าลูกเรียนเก่งนะเท่าไรเราก็
 หาส่งได้ ไม่อยากให้ลำบาก ตอนเล็ก ๆ หวานเกษมเหมือนกัน
 แหละ เพื่อ ๆ เขาไปเป็นหมอกก็มี อยู่อนามัยแถวบ้านเรามา
 เสียตายตอนนี้ไม่มีประโยชน์ เขาถูกให้ได้ดีดีกว่า แต่ถ้าเขา
 ได้แค่ไหนก็แค่นั้น ใจจริง ๆ อยากให้เป็นข้าราชการ เพราะมี
 เงินเดือน มีสวัสดิการ พ่อแม่ได้พึ่ง

ถาม: ทำไมอยากให้ลูกเป็นข้าราชการ

หวาน: อย่างพี่น้องตินะ มีเงินใช้ไม่ต้องห่วง สิ้นเดือนก็มีเงิน

ถาม: แต่ละวันใช้เวลาทำอะไรบ้าง

หวาน: ตอนลูกเล็ก ๆ ก็ดูแลนะ พอกลับมาช่วยแม่ดูแล ตื่น
 ตอนเช้าดูลูกจน 9 โมงกว่าก็ไปที่ทำงาน ตอนนั้นยังไม่มีรถก็
 ไปมอเตอรืไซค์รับจ้างบ้าง ตึกตึก บ้าง กว่าจะเลิก ก็ ตี 10
 เกือบของอะไร ๆ เสรีจ ก็ ปากเข้าไป ตี 11 ถึงบ้านก็นั่งแหละ
 เกือบ ๆ ตี 12 แต่แฟนมารับนะ ใช้เวลาเดินทางก็ 10 นาที แต่
 ตอนนี้อยู่ชิวชิว เพราะนอนสบาย 2 อาทิตย์ไปหาลูกที่ แฟน
 เขาไปด้วยบ้างไม่ไปบ้าง แต่หวานไปทุกครั้งนะ คิดถึง ได้
 หยุด 1 วันแล้วแต่เลือก หวานเลือกวันเสาร์ วันอาทิตย์มา
 ทำงานเมื่อลูกค้าเยอะ ได้ค่า com จะได้เยอะ ไปถึงบ้านที่
 พัทลุงก็อยู่แต่กับบ้าน กับลูก

ถาม : เวลาอยู่บ้านทุกวันทำอะไรบ้าง เทียวบ้างไหม

หวาน: ก็อย่างที่บอก ที่แหละ ตอนนีทำงาน 10 - 11 ชั่วโมง ไม่
 ได้ค่า โอนะ ทางบริษัทเขาบอกว่า รอให้ดีก่อน แต่เขาไม่ลด
 เงินเรานะ มีประกันสังคมเจ็บป่วยเขาดูแล ค่า com ก็ลด ดีที่
 ว่าเราไม่ตกงานก็บุญแล้ว แต่ละวันนอน 8 ชั่วโมง นอกนั้นก็
 ทำงานบ้าน ดูทีวี กับข้าวไม่ทำนานแล้ว ชื่อเขา กินเฉพาะ
 กาแฟตอนเช้า แล้วมาหากินที่ทำงาน เขามีสวัสดิการอาหาร
 ลูก 15 บาทก็อิมแล้วที่บ้านก็ต่างคนต่างหา เสื้อผ้าซักให้แฟน
 แล้วช่วยกันรีด แต่ละวันได้คุยกับแฟนบ้างตอนเช้าแป๊บเดียว

แล้วตอนกลางคืน บางทีเขาก็แวะมาหา ที่นี้เงไม่ล่า พี่ ๆ เขา
ดี

ถาม: ค่าใช้จ่ายล่ะ

หวาน: ช่วย ๆ กันออก ทางพ่อแฟนเขาก็ช่วยบ้างถ้าเขามี บางที
ฝากตั้งค้ไปให้ลูกหวานด้วย

ถาม: คิดจะเปลี่ยนงานไหม?

หวาน: เคยคิดแต่ตอนนี้ไม่แล้ว อยู่ไปก่อน

ถาม: คิดว่าครอบครัวต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง

หวาน: ต้องรักกัน เข้าใจกัน หนักบ้างเบาบ้าง หวานไม่ดีอย่าง
ตรงซ้ซึ้ง ก็รู้ว่าไม่ดีนะ แต่ก็แก้ไม่ได้ พยายามทำใจ ใจจริง
แล้วไม่อยากมีแฟนมากกว่า 1 คน แต่ถ้าไปไม่รอดก็อาจต้อง
คิดใหม่ แต่ตอนนี้ไม่คิดนะ อย่างที่บอกแล้วว่า เขาก็มีส่วนดี
อีกอย่างกลัวลูกมีปัญหา กลัวลูกเสียใจ ไปติดยา ตอนนี้แห
ละ แยะเลย เด็ก ๆ แถวบ้านที่อยู่(หาดใหญ่) พ่อแม่ไม่สนใจ
ดมกาว ติดยาเป็นแถว เราได้แต่หวังว่าลูกเราคงไม่เป็นอย่าง
นั้น

ถาม: คนในที่ทำงานมีเยอะไหมที่เราทราบว่ามีปัญหาครอบครัว

หวาน: ไม่รู้ซี เพราะไม่ค่อยได้คุยกันเรื่องนี้ ส่วนมากเขาไปคุยกับ
หัวหน้า

ถาม: เวลามีปัญหาปรึกษาใคร

หวาน: แฟนบ้าง เพื่อนบ้างแล้วแต่เรื่อง บางทีก็คิดเอง บางทีก็
ตามพ่อแม่ แต่คนที่ไว้ใจมากที่สุด คือ แม่

ถาม: ในที่ทำงานมีปัญหาเรื่องยาเสพติดไหม?

หวาน: เท่าที่รู้ไม่มี

ถาม: คิดว่าการที่เรามาทำงานนี้กระทบต่อครอบครัวไหม ลูก –
สามี

หวาน: แน่นนอน แต่ทำไ้ได้ ตอนนี้เราต้องช่วยกันไม่จั้นเอาอะไร
กิน มีลูกอีก ก็รู้นะไม่มี

เวลาให้ลูก เลยส่งไปอยู่กับยาย สมัยนี้หานคนเดียวไม่พอ
หอรอก ขนาดหาสองคนยังไม่พอเลย แต่หวานกับแฟนก็ยังดี

กันอยู่นะ คิดว่าลูกไม่ขาดความรักเพราะมียาย และหวานก็
ไปหาบ่อย ไม่รู้ซิไม่เคยถามลูกเขายังเล็กอาจไม่สนใจเรื่องนี้ก็
ได้

กลุ่มเสวนากลุ่มผู้ประกอบการอาชีพก่อสร้าง บริษัท X1 (นาม
สมมติ)วันที่ 20 กันยายน 2541 :

ถาม : ทุกคนแต่งงานแล้วหรือ?

สิริ : แต่งแล้ว แต่งนานแล้ว ที่แต่งก็ไม่ได้ตั้งใจ ไม่รู้ยังงี้ถึงแต่ง

เล็ก : แต่งก็ดีเราจะได้รู้สึกว่าเขาต้องรับผิดชอบ ตอนนี้มีผมมีลูก 2
คน ต้องดูแลแม่บ้านก็ทำงาน อยู่เนิ่นๆ ลูกส่งให้ยายเลี้ยงที่
อุบล(อุบลราชธานี) ปีหนึ่งไปเยี่ยมทีหรือไม่งั้นก็ตอนงานน้อย
ๆ ไปกับเมียแหละ อยู่ที่มิได้เงินก็ส่งให้ลูกแหละ บางครั้งส่ง
ทุกเดือน บางทีก็เอาไปให้เอง แม่ยายเขาพอมีนานี้หน้าด้วย
ช่วยเลี้ยง

ถาม : ลูกเขาคิดอย่างไร

ชัย : จะให้ทำใจ ก็ที่บ้านมันหาकिनยาก ผมมาจากบุรีรัมย์ ทำงาน
ก่อสร้างมาเกือบ 6 ปีแล้ว กลับบ้านเฉพาะหน้านา แต่ปีนี้คง
กลับไวกว่าเพราะงานน้อย

เล็ก : ผมกลับทุกปี บางปีก็ไม่มา ไปแล้วก็เปลี่ยนที่ทำงาน นี่
เป็นบริษัทที่ 12 แล้ว ไม่แน่นอนอาจเปลี่ยนอีก พอเราไปเขาก็มี
คนอื่นแทนพอเรากลับบางทีก็ได้ไม่ได้ เราก็กงานใหม่ ก็ได้
นะ แต่อาจไม่ได้ราคาดี แต่ที่อยู่ที่นี่เพราะเขาให้เงินตามเวลา
เคยอยู่ที่อื่นบางทีไม่ได้เลย เคยโดนเหมือนกัน ที่นี่(บริษัทนี้)
ก็ไม่จ่ายมา 2 ครั้งแล้ว พี่(ผู้สัมภาษณ์) มีบ้างไหม แต่พี่มี
เงินเดือนนี้ ไม่ต้องห่วง

ถาม : พี่ทำงานหลวงเงินเดือนไม่มากนัก แต่ก็ไม่โดนเบี้ยว

เอียด : ฉันเคยเอาลูกมานี้ มันลำบาก กลางวันต้องพาไปที่ทำงาน
ให้วิ่งแถวนั้น ไม่ได้เรียน เลยส่งให้ย่าเขาดูแล้วเราค่อยไปดูวัน
หยุด มีเวลาก็พาไปตลาด แต่ส่วนมากก็อยู่บ้าน

ถาม : ส่วนใหญ่มีลูกกันกี่คน

แดง : มี 2 คนก็แยะแล้ว ไม่มีให้มันกิน

ถาม : แล้วคุณหรือไม

เล็ก : เมียคุณ

ถาม : แล้วใช้ถุงยางบ้างไหม

แดง : ไม่ใช่ เมียเราไม่เป็นอะไร เราไม่ได้เที่ยวได้แต่กินเหล้า กับ
สูบบุหรี่

ถาม : เหล้ากินเยอะไหม

เอียด : แฟนกินเยอะ แต่ไม่เคยตีเรา บอกให้เลิก ก็ไม่เลิก แต่มันก็
รักลูกดี

ถาม : เล่นหวยไหม

ชัย : เล่น ก็พี่ที่เขาจ่ายเงินเขาเป็นคนขาย เราติดหนี้ไว้ก่อนถ้าได้
ก็ดี ถ้าไม่ได้เงินงวดออกก็ค่อยจ่าย ไม่รู้จะหวังอะไรเพื่อถูก
หวยบ้าง เคยได้ 2-3 ครั้งติด ๆ กันเลย

ถาม : เก็บเงินไว้อย่างไร

สิริ : เมียกับผมมีก็เก็บ ผมไม่เล่นไม่เที่ยวว่าจะเก็บไว้ซื้อที่ ทำ
อย่างนี้พออายุมากก็เหนื่อย

ถาม : แล้วคนอื่นล่ะ

เอียด : ไม่มีเก็บ มีกินก็ตีถมไปแล้ว

ถาม : จริง ๆ พวกเราคิดจะมีลูกกี่คน

เล็ก : ตอนได้เมียว่าจะตูก่อน แต่บังเอิญติดก็เลยปล่อย ไม่คิดจะ
เอาออกหรอก ลูกเรามันเกิดมาแล้วก็ถือว่าดี คนที่ 2 ก็ห่าง
กัน 4 ปี เพราะเมียคุม ตอนมีคนที่ 2 ตอนนั้นตี แฟนขายของ
แถวบ้าน ตอนนี้อยู่ไม่ได้ลูกคนเล็กไม่แข็งแรง เมียเลยเลิก
ขาย ผมก็ไม่ได้ทำทุกวันเพราะบางทีไม่มีงาน บางทีไม่สบาย

ถาม : แล้วเดือนหนึ่งได้กี่วัน

เล็ก : ก็หยุด บางทีเกือบ 10 วัน ถ้างานเยอะเราก็ทำโอเออะ บาง
วันถึงสี่ทุ่มเลย

ถาม : พวกเราไม่ได้มีประกันสังคมไม่ใช่หรือ

สิริ : ไม่มีนะ แต่เขา(หัวหน้า)บอกว่า ถ้าไม่สบายก็บอก เบิกได้
เลยไม่รู้ว่าจะเอาแบบนั้นเขาเรียกว่าประกันสังคมหรือเปล่า

ถาม : เคยรู้เรื่องประกันสังคมไหม

ชัย : ไม่รู้

ถาม : เวลาไม่สบายทั้งตัวเองและคนในบ้านทำอะไร

เล็ก : ที่บ้านทำบัตร 500 บาท แต่บริการไม่ดี

สิริ : ที่บ้านบ้านนอกก็ทำบัตร 500 บาท เขารักษาเราดี แต่ที่นี่ไม่มี
 มีไม่ว่าใช้ได้หรือเปล่า

ถาม : ซ้ำมาเขามาไกล ใช้ไม่ได้

เอียด : เวลาเราไม่สบายเราซื้อยาแถวบ้าน แต่ลูกซี ไปอนามัยยา
 ไม่ได้ ไปคลินิกแพง ยืมเงินพี่น้องประจำ

ถาม : ส่วนมากไม่สบายเป็นอะไร

ซี : ก็ปวด ๆ เมื่อย ๆ

ถาม : พวกเรายังมีนาอีกหรือไม่

อามิตะ : ไม่มี พ่อหาปลา มีเรือเล็ก

เล็ก : ผมไม่มี แม่ยายมีแต่เขายังไม่แบ่ง เราไปช่วยเขาทำ ตอน
 เล็ก ๆ เคยมีตอนนี้ไม่มีแล้ว

ถาม : หวังอะไรกันบ้าง

สิริ : ไม่หวัง แต่ก็อย่าให้มันแยกจากนี้ เขาพอมีข้าวกินและอยาก

ให้ลูกสบาย อยากให้เป็นข้าราชการแบบคุณนะ เราได้ฟัง

บ้าง ลูกเรียนดี เขาได้ทุนอาหารกลางวันจากครู บางทีครูก็หา
 หนังสือให้ ไม่รู้จะส่งให้ได้ขนาดไหน

ถาม : ผันอะไรกันไว้บ้าง

เอียด : เยอะ อย่างน้อยก็อยากถูกหวย

ถาม : ไม่ถึงเล่นละ

สิริ : ไร ก็อยากรวยสิ อย่างน้อยก็คอยลุ้นละ

ถาม : ให้ลูกใช้วันละเท่าไร

อามิตะ : ฝากตั้งไว้กับมะ กินแต่ขนม หนูมีมาวันละ 50 ชื่อ

กับข้าวสองคนแฟน (นอนอยู่โน่น) นอกนั้นให้ลูก แฟนได้วัน

ละ 180 หนูวันละ 128 15 วันเงินออกที่ บางวิกก็ช้านะ ขนม

ลูกเดี๋ยวนี้ 5 บาท ก็ไม่พอ มันชอบขนมถุง ๆ บางวันกิน 4-5

ถุง 2 คนนะ มะก็ตามใจ นาน ๆ เขาก็ซื้อเสื้อผ้าให้ลูก สงสาร

ผ่านตลาดนัดเห็นก็มองไว้ก่อน พอเงินออกบอกแฟนอยากซื้อ

ให้ลูก ก็ซื้อให้นะ ถ้าพี่มีเสื้อผ้าใส่ไม่ได้เอามาให้บ้างสิ

ถาม : มีแต่กลัวเอาไปให้คนอื่นเขาหาว่าดูถูก

อามิตะ : ไม่หรอก

ถาม : เห็นว่าถ้าฝนตกก็ถูกลดเงิน

ชัย : ใช่ แต่เฉพาะคนที่ทำไม่ได้นะ ผมช่างไม่ทำช่างโน้ดก็ไม่ได้เงิน
ที่มีถ้าฝนตกแล้วถึงบ่าย 3 โมง ก็ทำต่อจน 5 โมง แล้วได้ครึ่ง
แรง ถ้าตกหลัง 3 โมง ก็ได้ทั้งแรง แต่บางวันฝนตกหนักก็ไม่ได้มา

เอียด : บางวันเช้าไม่ตกพอมมาถึงที่ ฝนตกก็ไม่ได้เงินอีก

ถาม : มีปัญหาหาเสพติดในกลุ่มบ้างหรือไม่

เล็ก : ไม่มีนะที่นี้ มีแต่สูบบุหรี่ แต่บางทีไป site ที่มาจากหลาย ๆ
ที่ก็มีบ้างแต่ของเราไม่มี

ถาม : คิดจะกลับบ้านไหม

สิริ : คิด แต่ไม่มีเงิน มานี้ก็หวังหาเงินสักพักแล้วค่อยกลับ กลับ
ไปตอนนี้อีกกลัวอดตาย เราไม่มีความรู้ก็ได้แค่นี้แหละ

เอียด : อยากมีเงินให้ลูกเรียน เราจะได้พึ่งบ้าง

ถาม : เวลาเงินออก(เงินเดือน) ทำอย่างไรบ้าง

เอียด : ใช้หนี้ที่เขาก่อน เขาคุมเงินเขาหักไปเลย ก็กู้เขาชื่อของ
ตอนเงินวัดไม่ออก ที่เหลือก็ไว้ใช้ ไม่เคยมีเงินเก็บ แค่ได้ส่งให้
ลูกบ้างก็พอ

ชัย : ใช่ ผมก็เหมือนกัน บางทีอยากให้แม่ แต่มันไม่มีนะ

ถาม : คิดจะเปลี่ยนงานไหม

อามิตะ : คิด เคยทำงานโรงงานแต่ออกพอมีลูก ความจริงงานที่
นั้นดีนะ แต่มีปัญหาตรงที่ต้องเข้ากะ ตอนนั้นไม่มีใครเลี้ยง
ลูก แฟนเขาทำก่อสร้างเลยมาเป็นจ้บกั๊งช่วยเขา ไม่ต้องเดิน
ทางไปเข้ากะตอนกลางคืน

เอียด : เคยไปสมัคร แต่ไม่ได้

ถาม : คิดอย่างไรกับการจดทะเบียนสมรส

สิริ : ผมอยู่มาตั้งนาน ไม่จดทะเบียน แฟนเขาไม่ยอมจดทะเบียน

เอียด : จดเพราะเดี๋ยวลูกลำบากเรื่องที่เราเรียน

อามิตะ : เราไม่มีสมบัติ ไม่มีเงิน ไม่ได้จดทะเบียน คนมีเงินเขาจดทะเบียน
กัน ของเราก็ตามศาสนา

ถาม : ที่บ้านใครทำงานบ้าน

เอียด : ช่วยกัน แต่ทำกับข้าวเราทำ บางครั้งก็ซื้อ

อามิตะ : แม่เป็นคนทำ เลี้ยงลูกด้วย

ถาม : ก่อนมาถึงตรงนี้ ทำอะไรมาบ้าง

ชัย : ทำมาทุกอย่างแล้ว ก่อนจะมาทำที่นี่ แต่ทำที่นี่คืออย่าง เขา

อยากทำเราก็มา วันไหนไม่อยากทำก็นอนอยู่บ้าน

ถาม : มีบ่อใหม่ที่หยุด

เอียด : ไม่บ่อหยุดมากก็อด ซิ

ถาม : ลูกคนที่เอามาด้วยนี้ อายุเท่าไร

เอียด : 2 ปีกว่า ไม่มีใครเลี้ยง ให้มันวิ่งแถวนี้ เล้าแก่เขาไม่ว่า

ตอนเย็นก็กลับพร้อมกัน ว่าจะให้เขาเรียน แถวบ้านไม่มีใครดู

เขารับอายุ 6 ปี จะเข้าแถวนี้ก็กลัวแพง ที่ช่วยหาให้บ้างได้

ใหม่ ว่าจะฝากโรงเรียนค่าย แต่ไม่มีเงิน ไม่กล้าเข้าไป เขาว่า

กันว่าถูกดี

ถาม : 2 ปีกว่าคงเข้าเรียนชั้นเตรียมอนุบาลของเด็กเล็ก แต่โรง

เรียนทั่วไปเหมือนฝากเลี้ยง เดือนละประมาณ 1 พัน บาท ที่

ใกล้ ๆ มอ. ก็มี แต่ถ้า เรียน อนุบาลก็อีกราคาหนึ่ง ถ้าอยาก

เข้าโรงเรียนที่ค่ายจริง ๆ จะช่วยถามให้นะ

เอียด : ขอขอบคุณมาก

ถาม : ในแต่ละวันให้เวลากับครอบครัวอย่างไร

ชัย : ไม่มีเวลา พอเรามาทำงานบางที่ลูกยังไม่ตื่น เพราะเราตื่น

ตั้งแต่ตี 4 กว่าจจะรอรถมาก็ ตี 5 จากสทิงพระมาที่นี่ก็นาน

แหละ พวกที่ไม่ใช่คนแถบนี้เขาอยู่บ้านของบริษัท ใกล้ ๆ นี้

เอง มีรถบางที่ก็เดินมา กว่าเราจะกลับก็เย็นมาก บางที่ลูก

หลับแล้ว บางทีไปเล่นน้ำที่น้องแถวนั้น บางวันไม่ได้คุยเลย

ได้เล่นกับลูกก็วันอาทิตย์ พาลูกไปเที่ยวตอนวันหยุดที่ตรงกับ

วันจ่ายเงินวีคเท่านั้น

ถาม : ในแต่ละวันให้เวลากับครอบครัวอย่างไร วิศิษฐ์ล่ะ เจียบ

อยู่ไม่พูดเลย

วิศิษฐ์: ผมก็คล้าย ๆ กัน ผมเพิ่งเป็นคนโสดเพิ่งแยกกับแพน

ตอนนี้ลูกอยู่กับผม

ถาม : นอกจากวิศิษฐ์แล้วใครที่หย่าหรือแต่งงานมากกว่า 1 ครั้ง

แล้ว

ชัย : มีแต่ไม่ได้คุยตอนนี้

ถาม : ทำไม่ถึงหย่า

วิไลษฐ์: พูดยังไม่รู้เรื่อง ความจริงไม่ได้ตั้งใจจะแต่งหรือออกไป
เที่ยวกันแล้วเขาท้องเลยอยู่ด้วยกัน

ถาม : หมายความว่าไม่ได้จัดพิธี หรือ จัดทะเบียน

วิไลษฐ์: ไม่ ก็พ่อแม่เขารู้ พ่อแม่เรารู้

ถาม : ทำอย่างไรกับลูก

วิไลษฐ์: บางวันก็พามาบางวันอยู่กับย่า ลูกไม่ติดแม่ ผมเลี้ยงเอง
ตลอด

ชัย : ใช่ บางวันก็พามาเลี้ยงแถวนี้ ช่วย ๆ กันดู

ถาม : คิดจะมีใหม่ไหม?

วิไลษฐ์: ไม่แน่

เอียด: มีแล้ว

วิไลษฐ์: คนนั้นไม่ใช่ สุนัข ๆ หรือ ไม่อย่างยุ่ง มีปัญหา

ถาม : แต่ละคนวาดฝันไว้อย่างไรบ้าง

วิไลษฐ์: ขอให้เศรษฐกิจไม่แย่ไปกว่านี้ก็พอ ตอนเงินเดือน ๆ เราได้ค่า
แรงตรงเวลา ขอเบิกล่วงหน้าก็ได้ ตอนนี้แย่ไม่รู้วิธีคืนถ้าแก่จะ
จ่ายหรือเปล่า นี่ผลัดมา 2 ครั้งแล้ว

เอียด : ไม่หวังหรือ แต่ก็อยากให้มันดีขึ้นนะ ตอนนี้อยู่ไม่มีตั้งค้ซื้อ
ข้าวสารแล้ว

สิริ : นั่นแหละ เราขอให้มันตั้งค้ให้ลูกไปโรงเรียนก็พอ

ถาม : อนาคตลูกล่ะ หวังไหม

สิริ : ลูกอยากเป็นพยาบาล

เอียด : ไม่ได้หวังนะ แต่อยากให้มันเป็นข้าราชการอย่างคุณนี่แหละ
เราได้ทั้งบ้าง มีเงินใช้ไม่ลำบาก

อามิตะ : เอาแค่มันไม่มายุ่งกับเรา หากกินเองได้ก็พอ แต่ถ้าเป็น
อย่างคุณน่าจะดีกว่า

ถาม : แล้วเรื่องค่าใช้จ่ายในบ้านล่ะ พวกเราจัดการอย่างไร

อามิตะ: ช่วยกันออก เวลาได้เงิน พี่เขาหักค่ารถ ค่าอะไรก็ไม่รู้
เขาบอกว่าไว้เผื่อไม่สบาย ค่าใช้จ่ายก็เอาเงินนี้แหละมาใช้
แบ่งไว้ให้แม่แฟนค่าดูลูกบ้าง ไม่มีเก็บหรือ อยากเก็บ

เหมือนกัน แต่ก่อนพอมีเก็บ ดินะ ค่าน้ำค่าไป ค่าบ้านไม่ต้อง
เสียเบี่ย

สิริ : แฟนชายขายของที่บ้าน มีเก็บบ้าง ของเราก็ใช้ในบ้าน ค่า
กับข้าวแฟนทำและจ่ายเอง ค่าขนมลูกก็เงินผม ว่างก็รับจ้าง
ช่างไม้ที่บ้านด้วย เพราะบางทีงานขาด ก็รับจ้างแถวนั้นแห
ละ

ถาม : ค่าเล่าเรียนลูกละ

ชัย : ก็เก็บไว้ แต่ถ้าไม่มีจริง ๆ ก็ยืมเขา บ้าง เล่นหวยบ้าง เล่น
แชร์บ้าง

ถาม : ได้พากันไปเที่ยวที่ไหนบ้างไหม

เอียด : ไม่หรอก อย่างมากก็ที่ได้อาน่า ไปเดินดูของ ลูกอยากได้
ก็บอกว่าจะยืมเอาตอนมีเงิน

ถาม : เคยรู้สึกเหนื่อยหรือเบื่อไหม

สิริ : เคย แต่ไม่ใช่ยานะ คิดถึงลูก นี่พอแล้ว ถ้ามีอีกแยะเลย ไม่รู้
ว่าต่อไปจะเป็นอย่างไร สมัยเราไม่เห็นเป็นอะไรเลย สมัยนี้
ถ้าไม่มีอย่างเพื่อนลูกก็ขอยุ่ที่นั่นแหละ

ถาม : มีใครอยากคุยอะไรเพิ่มไหม

วิศิษฐ์ : พี่จดไปแล้วไปทำอะไร

ถาม : อย่างที่เคยบอกพวกเรานั้นแหละ ไม่มีใครคอยรู้ความเป็น
อยู่ของพวกเรา อยากให้คนหลาย ๆ พวกได้รู้และเข้าใจพวก
เรา บางทีอาจมีการช่วยเหลือตามมา อย่างประกันสังคม ที่
จะลองถามจากประกันสังคมว่ามีทางช่วยเราไหม แต่ที่แน่ ๆ
คือ พวกเราน่าจะมีบัตรประกันสุขภาพ อย่างน้อยเมื่อเราป่วย
และนายจ้างไม่ช่วยเรายังมีส่วนนี้ที่รัฐช่วย หรือลูก อายุ ไม่ถึง
12 ปี รัฐบาลก็จะดูแลให้ คนอายุมากกว่า 60 ปีก็เหมือนกัน
แต่พวกเรานะสิ ต้องดูแลตัวเอง เจ็บไข้ได้ป่วยไปซื้อยากินเอง
ซึ่งไม่ถูกต้องนัก แต่ได้เฉพาะ โรงพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข
ดูหรือสถานีนอนามัยนะ อย่าง มอ. นี่นะไม่ได้ คนละหน่วย
กัน

เล็ก : เขาบริการไม่ดี ไม่ดูแล

วิศิษฐ์ : คนเขาเยอะนะ คนไข้มาก แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีเลย